

TARPTAUTINĖS KATALIKŲ CHARIZMINIO ATSINAUJINIMO
TARNYBOS DOKTRININĖ KOMISIJA

Šventosios Dvasios krikštas

Šventosios Dvasios
krikštas

TARPTAUTINĖS KATALIKŲ CHARIZMINIO ATSINAUJINIMO
TARNYBOS DOKTRININĖ KOMISIJA

Šventosios Dvasios krikštas

GYVIEJI AKMENĖLIAI

Kaunas, 2014

UDK 231.3

Šv33

Versta iš:

Baptism in the Holy Spirit by the Doctrinal Commission of ICCRS

ISBN 978 1 903623 67 1

ISBN kindle 978 1 903623 69 5

ISBN epub 97 1 903623 69 5

ICCRS

Palazzo San Calisto

00120 Vatican City

tel. +39 06 6988-7126/27

faks. +39 06 6988-7230

el. paštas info@iccrs.org

svetainė internete www.iccrs.org

Iš anglų kalbos vertė Asta Petraitytė

Viršelyje:

Veronica Dimae, Australija. *Šventosios Dvasios išliejimas*, akrilas, drobė.

Copyright © ICCRS

© VšĮ „Gyvieji akmenėliai“, 2014

Copyright © International Catholic Charismatic Renewal
Services, 2012. All rights reserved.

ISBN 978-609-95188-2-4

Turinys

Pratarmė / 7

Įvadas / 9

I DALIS. Dvasios krikšto bruožai ir vaisiai / 14

1. Dvasios staigmena / 14

2. Būdingi Dvasios krikšto bruožai / 15

- 2.1 Naujas Trejybinio Dievo tikrovės ir artumo įsisąmoninimas / 16;
- 2.2 Galia šventinti / 17; 2.3 Šlovinimas ir garbinimas / 17; 2.4 Naujas maldos, Šventojo Rašto ir sakramentų atskleidimas / 18; 2.5 Nauja meilė Bažnyčiai, Marijai ir šventiesiems / 19; 2.6 Charizmos / 20;
- 2.7 Išgydymas ir išlaisvinimas / 21; 2.8 Pasauliečių sutelkimas / 23;
- 2.9 Evangelizacija / 23; 2.10 Įsipareigojimas socialiniam teisingumui / 24
- 2.11 Ekumeninis akstinas / 25; 2.12 Naujosios bendruomenės / 26

II DALIS. Biblinis ir patristinis pagrindas / 27

1. Senojo Testamento pažadai / 27

2. Naujojo Testamento liudijimas / 30

- 2.1. „Jis krikštys jus Šventąja Dvasia“ / 30; 2.2. Sekminių įvykis / 33;
- 2.3 Šv. Paulius ir Dvasios dovana / 39

3. Dvasios krikštas Bažnyčios Tėvų laikais / 47

- 3.1 Patirtinis Dievo ir išganymo dovanos pažinimas / 47;
- 3.2 Charizmos ankstyvojoje Bažnyčioje / 50; 3.3 Džiūgavimas ir kalbų dovana / 54

III DALIS. Teologinis apmąstymas / 57

1. Sampratos raida Katalikų charizminiame atsinaujinime / 57

2. Dvasios krikšto širdis / 60

3. Teologija ir patirtis / 62

4. Institucinis ir charizminis Bažnyčios matmuo / 64

Turinys

5. Dvasios krikštas ir įkrikščioninimo sakramentai / **66**
 - 5.1 Krikšto ir Sutvirtinimo aktualizavimas / **66**; 5.2 Naujas Dvasios darbas / **68**
6. Ar Dvasios krikštas skirtas kiekvienam krikščioniui? / **69**
7. Ar galima melstis už nekrikštytuosius, kad jie patirtų Dvasios krikštą? / **71**
8. Ar galima būti pakrikštytam Dvasioje daugiau nei vieną kartą? / **71**

IV DALIS. Pastoraciniai klausimai / 73

1. Rengimas Dvasios krikštui / **73**
 - 1.1 Dievo Tėvo meilė / **75**; 1.2 Jėzaus viešpatystė / **75**; 1.3 Šventosios Dvasios galybė / **76**; 1.4 Atgaila, atleidimas ir dvasinė kova / **76**;
 - 1.5. Charizmos / **77**; 1.6 Nuolatinis augimas / **78**; 1.7 Misija / **79**
2. Meldžiant Dvasios krikšto / **80**
3. Po Dvasios krikšto / **82**
4. Įsitraukimas į Bažnyčios gyvenimą / **83**
 - 4.1 Katalikų charizminis atsinaujinimas – judėjimas Bažnyčioje / **84**;
 - 4.2 Sekminių kultūros sklaida / **87**; 4.3 Dvasios krikštas ir įkrikščioninimo sakramentai / **88**
5. Pastoracinis tyrimas / **89**
 - 5.1 Ugnies išblėsimas / **90**; 5.2 Sensacijų vaikymasis ir klaidingi lūkesčiai / **90**; 5.3 Elitiškumas ir dvasinė puikybė / **91**;
 - 5.4 Skilimai / **92**

Pabaiga / 93

Pratarmė

Su didžiuliu džiaugsmu Tarptautinė katalikų charizminio atsinaujinimo tarnyba (*International Catholic Charismatic Renewal Services* – tarptautinė santrumpa ICCRS) pristato šią knygą Katalikų charizminiam atsinaujinimui ir visai Bažnyčiai. Šis tekstas kaip geras vynas rinktas ir brandintas pamažėl. Jis radosi kaip atsakas į daugybę vadovų prašymų, kuriuos ICCRS gavo iš viso pasaulio. Jie prašė dokumento, kuriame būtų pateiktas tam tikras teologinis Dvasios krikšto prasmės apmąstymas drauge su pastoracinėmis gairėmis, aptariančiomis šios malonės gavimą ir gyvenimą ja.

Pradinio darbo imtasi 2008-aisiais, kai vadovaujama vyskupo Joe Grecho ICCRS Doktrininė komisija pradėjo pirmuosius apmąstymus. Ji pamažu sudėliojo pirmąjį apmatinį tekstą ir, norėdama gauti papildomų įžvalgų iš tikrai tarptautinės perspektyvos, išsiuntė jį keliems Charizminio atsinaujinimo teologams bei vadovams į skirtingas pasaulio šalis. Paskiau buvo peržiūrėti pirminiai apmatai ir parašytas patikslintas tekstas. Juo remtasi Popiežiškiosios pasauliečių tarybos globotame Tarptautiniame kolokviume apie Šventosios Dvasios krikštą, vykusiam 2011 m. Romoje. Deja, 2010-ųjų gruodį vyskupas Joe Grechas iškeliavo pas Viešpatį, bet mes žinome, kad jis būtų norėjęs, jog projektas tęstųsi, tad vadovaujami dr. Mary Healy su atnaujinta drąsa pradėjome Kolokviumą. Susirinko apie 150 pakviestų vadovų iš 44 šalių. Tai buvo istorinė proga, įtraukusi į apmąstymus daug Katalikų charizminio atsinaujinimo „vyresniųjų“ drauge su jaunesniais vadovais ir teologais. Sykiu reikėjo įdėmiai vieniems kitus išklaudyti ir gerbti skirtingas kultūrinės perspektyvas. Remiantis Kolokviumu tekstas šiek tiek pataisytas ir dabar mums malonu šioje knygelėje pasidalyti mūsų darbo vaisiais. Tačiau verta atkreipti dėmesį, kad šis svarbus Šventosios Dvasios

Pratarmė

krikšto – jis neabejotinai yra Katalikų charizminio atsinaujinimo širdis – apmąstymas yra tęstinis, todėl tam tikra prasme darbas vis dar vyksta.

ICCRS vardu norėčiau padėkoti visiems, prisidėjusiems rengiant šią knygą. Esame ypač dėkingi Kolokviumo bendradarbiams bei dalyviams ir daugybei po visą pasaulį pasklidusių konsultantų. Ypatingą padėką skiriame dr. Mary Healy ir monsinjorui Peteriui Hockenui, kurie yra ICCRS Doktrininės komisijos stuburas ir pagrindiniai šio teksto autoriai. Taip pat norėčiau asmeniškai padėkoti Jo Eminencijai kardinolui Stanisławui Ryłko, Popiežiškosios pasauliečių tarybos pirmininkui, už nuolatinę jo paramą ir patarimus.

Esu tikra, kad šis ilgai lauktas tekstas pasirodys esantis itin naudingas tiek priklausantiems Charizminiam atsinaujinimui, tiek visiems, besistengiantiems labiau suprasti Šventosios Dvasios krikšto malonę.

Michelle Moran
ICCRS prezidentė
2012 m. balandis

Įvadas

2008-ųjų Sekminių sekmadienį popiežius Benediktas XVI pasakė įsimintinus žodžius:

Šiandien šiuo kvietimu norėčiau aprėpti visus: naujai atraskime, brangūs broliai ir seserys, grožį būti pakrikštytiems Šventojoje Dvasioje; naujai suvokime mūsų Krikštą ir Sutvirtinimą, nuolat veikiančios malonės šaltinius. Prašykime Mergelės Marijos šiandien vėl išmelsti Bažnyčiai naująsias Sekmines, suteiksiančias kiekvienam džiaugsmą gyventi Evangelija ir ją liudyti.¹

Tame pačiame kreipimesi Šventasis Tėvas paminėjo, kad Apaštalų darbuose Šventosios Dvasios išliejimas Sekminių dieną aprašomas kaip „visą Jėzaus misiją vainikuojanti akimirka“ ir išsipildžiusi Jono Krikštytojo pranašystė: „po manęs ateis galingesnis už mane <...>. Jisai krikštys jus Šventąja Dvasia ir ugnimi“ (Mt 3, 11). Popiežius toliau sakė:

Tiesą sakant, visos Jėzaus misijos tikslas buvo suteikti Dievo Dvasią žmonėms ir pakrikštyti juos atgimdančioje „maudyklėje“. Tai buvo suvokta sulig Jo pašlovinimu (plg. Jn 7, 39), tai yra per Jo mirtį ir prisikėlimą. Tada Dievo Dvasia buvo išlieta su pertekliumi, kaip krioklys, nuplaunantis kiekvieną širdį, užgesinantis blogio liepsnas ir įžiebiantis pasaulyje dieviškosios meilės ugnį.²

Šiais žodžiais popiežius Benediktas XVI pateikia Bažnyčiai nuosekliai pagrįstą biblinę ir kristocentrinę Dvasios krikšto sampratą.

1 *Regina Caeli*, 2008 m. gegužės 11 d.

2 Ten pat. Kitame kreipimesi popiežius pabrėžė, kad nuo pat savo Krikšto akimirkos Jėzus „buvo apreikštas kaip Tas, kuris atėjo žmonijos pakrikštyti Šventojoje Dvasioje: jis atėjo suteikti mums tikro ir apstaus gyvenimo (plg. Jn 10, 10)“ (Benediktas XVI, *Angelus*, 2008 m. sausio 13 d.).

Nuo jos atsispirdami galime suprasti, kaip Dvasios krikšto malonė patiriama Katalikų charizminiame atsinaujinime.

Katalikų charizminis atsinaujinimas³ – judėjimas, Katalikų Bažnyčioje prasidėjęs veikiai po Vatikano II Susirinkimo. Jo pradžia dažnai laikomas rekolekčių savaitgalis, kurį surengė keli Djukeino (*Duquesne*) universiteto dėstytojai ir studentai Pitsburge, Pensilvanijos valstijoje, JAV, 1967 metų vasarį. Rekolekcijose studentai giedojo senovinį himną *Veni Creator Spiritus* ir karštai meldė Dievą sustiprinti per Krikštą ir Sutvirtinimą gautąją malonę. Daugelis studentų tą savaitgalį patyrė galingą Dvasios išliejimą⁴ drauge ir kalbų dovaną, pranašystę bei kitas charizmas. Šis „Sekminių patyrimas“ sparčiai pasklido po kitus universitetus ir toliau sklido po pasaulį, tad nūdien Katalikų charizminis atsinaujinimas apima daugiau kaip 238 šalis, jis palietė daugiau nei 120 milijonų katalikų.⁵

Djukeino įvykis radosi dėl kitų krikščionių, jau patyrusių Dvasios krikštą, įtakos ir dėl atnaujinančios Vatikano II Susirinkimo paskatos.⁶ Šventosios Dvasios krikštas jau šešiasdešimt metų buvo patiriamas Sekmininkų judėjime ir septyni–dešimt metų – istorinėse

- 3 Anglų kalba *Catholic Charismatic Renewal* – tai tarptautiniame kontekste plačiausiai vartojamas judėjimo pavadinimas. Lietuvoje, kaip ir kai kuriuose kituose kraštuose, tarp katalikų labiau paplitęs *Atsinaujinimo Šventojoje Dvasioje* pavadinimas (*Lietuviškojo leidimo pastaba*).
- 4 Anglų k. terminas *Dvasios išliejimas* dažnai vartojamas įvardyti bendruomeniniam įvykiui, kaip Sekminės, aprašytos Apaštalų darbų 2 skyriuje, ar Djukeino savaitgalio rekolekcijos. Terminas *Dvasios krikštas*, priešingai, dažnai vartojamas individualiam patyrimui įvardyti (žr. III dalį, 1 skyrių).
- 5 David B. Barrett, George Thomas Kurian and Todd M. Johnson, *World Christian Encyclopedia: A Comparative Survey of Churches and Religions in the Modern World*, 2nd ed. (Oxford University Press, 2001).
- 6 „Istoriškai šis *prabudimas* kyla iš klasikinių sekmininkų, taip pat iš vadinaujamųjų naujųjų sekmininkų (Kardinolas Léon-Joseph Suenens, *Ecumenism and Charismatic Renewal: Theological and Pastoral Orientations*, Malines Document 2 [Ann Arbor, Mich.: Servants Books, 1978], 19; internete: www.stucom.nl/algemeen/alldocnl.htm).

protestantų bendruomenėse.⁷ Džukeino savaitgalyje dalyvavę profesoriai jau buvo Dvasios pakrikštyti mažose charizminėse grupėse, sudarytose iš įvairių denominacijų krikščionių. O studentai rekolekcijų savaitgaliui pasirengė skaitydami Apaštalų darbus ir sekmininkų pamokslininko Davido Wilkersono knygą *Kryžius ir spyruoklinis peilis (The Cross and the Switchblade)*.

Žiūrint atgalios galima pamatyti Dievo Apvaizdą, kuri slėpingai veikia istorijos įvykiuose, rengdama šiam naujam Dvasios išliejimui XX amžiuje. 1897 m. sesers (dabar palaimintosios) Elenos Guerra, Šventosios Dvasios seserų oblačių steigėjos, paskatintas popiežius Leonas XIII parašė encikliką *Divinum illud munus*. Joje jis kvietė Bažnyčią atnaujinti pamaldumą Šventajai Dvasiai. Popiežius taip pat kvietė katalikus kasmet po Šeštinių iki Sekminių melstis noveną Šventajai Dvasiai, ypač meldžiant krikščionių vienybės. 1901 m. sausio 1-ąją, vėl sesers Elenos raginamas, popiežius šaukėsi Šventosios Dvasios XX amžiui, visos Bažnyčios vardu giedodamas himną *Veni Creator Spiritus*. Tą pačią dieną kitoje pasaulio pusėje, Betelio Biblijos mokykloje Topikoje (*Bethel Bible School in Topeka*), Kanzaso valstijoje, JAV, įvyko Šventosios Dvasios išsiliejimas, visuotinai laikomas Sekmininkų judėjimo pradžia. Iš čia kilo prabudimo (*revival*) susirinkimai Azusa gatvėje, Los Andžele, 1906 m., vadovaujami Williamo J. Seymouro. Taip per dvejus metus Sekmininkų judėjimas išplito po visus žemynus.⁸ Šiandien apytikriai skaičiuojant daugiau kaip 500 milijonų krikščionių visame pasaulyje yra pakrikštyti Šventojoje Dvasioje.⁹

7 Kardinolas Walteris Kasperis: „Dvasios krikšto vaidmuo jiems buvo esminis“ (Kreipimasis į Kardinolų kolegiją, 2007 m. lapkričio 23 d., *PCPCU Information Service*, 126 [2007/14], pp. 187–188).

8 Žr. Cecil M. Robeck, Jr., *The Azusa Street Mission and Revival: The Birth of the Global Pentecostal Movement* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2006); Allan H. Anderson, *An Introduction to Pentecostalism: Global Charismatic Christianity* (Cambridge University Press, 2004).

9 Pew Forum on Religion and Public Life, „Pentecostalism“; internete: <http://pewforum.org/docs/?DocID=140>.

Vatikano II Susirinkimas (1962–1965) padėjo doktrininį pamatą, nutiesusį trumpesnį kelią į Katalikų charizminį atsinaujinimą. Ypač svarbus pripažinimas Konstitucijoje *Lumen gentium*, kad charizmomoms Bažnyčios gyvenime tenka nuolatinis vaidmuo, ir kvietimas jas ištyrus priimti. Taip pat reikšmingas *Lumen gentium* mokymas apie pasauliečių vaidmenį Bažnyčioje, Konstitucijos *Dei Verbum* mokymas apie tai, kad Šventasis Raštas turi būti prieinamas visiems tikintiesiems, ir pripažinimas Dekrete apie ekumenizmą, kad Šventoji Dvasia esti bei veikia ir kitose krikščionių bendruomenėse.

Katalikų charizminis atsinaujinimas kilo ir augo tuo istoriniu metu, kai Bažnyčia susidūrė su iki tol negirdėtais iššūkiais, besirandančiais dėl sparčios sekuliarizacijos. Pasak šventojo Jono Pauliaus II, „net seniai evangelizuotuose kraštuose nebėra „krikščioniškosios visuomenės“, kuri, nepaisant daugelio silpnybių, visais laikais ženklinančių žmoniją, aiškiai rėmėsi evangelinėmis vertybėmis“¹⁰. Popiežius Benediktas XVI įspėjo, kad „Mūsų dienomis <...> neaprepiamuose pasaulio plotuose tikėjimui gresia pavojus užgesti, kaip nebekurstomai liepsnai <...>. Tikroji problema šiuo mūsų istorijos momentu – kad Dievas pranyksta iš žmogiškojo horizonto ir, išblėsus iš Dievo ateinančiai šviesai, žmonija netenka orientacijos vis labiau ryškėjant destruktvyiems to padariniams.“¹¹ Dievo nebuvimas šiuolaikinėje visuomenėje palieka gilią vidinę tuštumą, kurią žmonės stengiasi užpildyti visokiausiomis dvasinėmis klastotėmis. Auga narcisizmo kultūra. Joje didžiausiomis vertybėmis tampa savirealizacija, fizinis patrauklumas, malonumas ir turto kaupimas. Tai savo ruožtu prisideda prie šeimos ardymo ir kelia grėsmę žmogaus orumui. Jonas Paulius II tai apibūdino kaip „mirties kultūrą“.

Tokioje aplinkoje vis stiprėja žmonių poreikis sutikti gyvąjį Dievą. Per Dvasios krikštą daugelis pažino Dievą kaip mylintį Tėvą,

10 Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 40.

11 Benediktas XVI, Laiškas dėl Šv. Pijaus X draugijos, 2009 m. kovo 10 d.

apčiuopiamai veikiančią mūsų gyvenime: kalbantį, vedantį, ginantį, gydantį ir teikiančią savo vaikams gyvenimo pilnybę. Šis atradimas neša nepalaužiamą viltį tiek paviniams žmonėms, tiek visai Bažnyčiai plačiai paplitusios nevilties akivaizdoje. Visavaldis Dievo veikimas mūsų laikais paskatino naujai laukti Viešpaties atėjimo ir jo Karalystės. Taip ir ne tik taip Šventosios Dvasios krikštas atsiliepia į giliausias Bažnyčios reikmes mūsų dienomis ir rengia Bažnyčią ateičiai.

Šio dokumento tikslas – pasiūlyti ir teologinius Dvasios krikšto prasmės apmąstymus, ir pastoracines gaires, kaip priimti šią malonę ir ja gyventi tiek paskiriems tikintiesiems, tiek grupėse. Dauguma šios knygelės medžiagos pritaikoma visai Bažnyčiai, juo labiau kad Dvasios krikštas yra malonė visam Kristaus kūnui, o ne tik Charizminiam atsinaujinimui. Tačiau knygelė pirmiausia skiriama Atsinaujinimo vadovams, nes tokio dokumento prireikė dėl klausimų, kylančių iš įvairių pastoracinių situacijų pasaulyje.

Dvasios krikštas yra malonė, atnaujinanti visą krikščionio gyvenimą, todėl ji paliečia beveik kiekvieną katalikų dvasingumo ir pastoracinės praktikos aspektą. Knygelėje aptariami tik tie aspektai, kurie itin tiesiogiai susiję su Charizminio atsinaujinimo pasauline patirtimi ir su „Sekminių dvasingumo“ atsinaujinimu šiandienos Bažnyčioje. Turinys dėstomas panašia tvarka, kaip ankstesniame ICCRS dokumente *Išgydymo maldos gairės*¹². I dalis skirta Šventosios Dvasios krikštui, jo bruožams ir jį lydintioms malonėms apibūdinti. II dalyje pateikiamas su šia tema susijęs biblinis ir patristinis pagrindas. III dalis skirta teologiniam apmąstymui. Paskutinėje, IV dalyje aptariami pastoraciniai klausimai, kilę iš patirties ir šio Šventosios Dvasios darbo skelbimo.

12 *Išgydymo maldos gairės (Guidelines on Prayers for Healing)*, peržiūrėtas leidimas (Rome: ICCRS, 2012).

I dalis

Dvasios krikšto bruožai ir vaisiai

Dvasios krikštas yra gyvenimą perkeičiantis Dievo meilės patyrimas. Žmogus patiria Dievo Tėvo meilę, jo širdyje išliejamą Šventosios Dvasios, kurią gauna atsiduodamas Jėzaus Kristaus viešpatystei. Dvasios krikštas sugyvena sakramentinį Krikštą ir Sutvirtinimą, sustiprina bendrystę su Dievu ir su kitais tikinčiaisiais, įžiebiamą užsidegimą evangelizuoti ir apginkluoja tarnystei ir misijai skirtomis charizmomis. Šis Dievo darbas, tebevykstantis nuo Bažnyčios pradžios, negali apsiriboti viena srove ar vienu judėjimu. Tačiau šiame dokumente dėmesys skiriamas Dvasios krikšto pasireiškimui būtent Katalikų charizminiam atsinaujinime. Tam yra dvi priežastys: pirma, Dvasios krikšto tikrovė mūsų laikais patraukė Bažnyčios dėmesį dėl Šventosios Dvasios veikimo Atsinaujinime; antra, Dvasios krikštas priimamas ir suvokiamas kaip centrinė malonė Atsinaujinimo širdyje. Per Dvasios krikštą pirmųjų Sekminių patirtis vėl atgyja mūsų laikais. Visi kiti Atsinaujinimo vaisiai išplaukia iš Dvasios krikšto ir savo ruožtu apšviečia šią pamatinę malonę.

1. DVASIOS STAIGMENA

Nuo charizminio atsinaujinimo¹³ pradžios Dvasios krikštas patiriamas kaip laisva Dievo dovana, nepriklausoma nuo jokių

13 Terminas *charizminis atsinaujinimas* (rašomas mažosiomis raidėmis) čia vartojamas nurodant malonės srovę, veikiančią daugelyje krikščioniškųjų tradicijų nuo Azusa gatvės prabudimo susirinkimų 1906 m. Taip pabrėžiama, jog jis skiriasi nuo Katalikų charizminio atsinaujinimo, organizuoto judėjimo Katalikų Bažnyčioje.

žmogaus nuopelnų ar darbų¹⁴. Katalikų charizminis atsinaujinimas irgi kilo kaip netikėta malonė, Dvasios staigmena, neplanuotai, neturint suformuluotų tikslų ir programų. Atsinaujinimas neturi jokios asmenybės, kurią būtų galima pavadinti įkūrėju, nors daugelis bendruomenių, gimusių jame, turi steigėjus ar steigėjas. Pasakojimai apie Atsinaujinimo ištakas rodo, kad katalikai buvo pakrikštyti Dvasioje labai skirtingomis aplinkybėmis ir įvairiais būdais. Už vienus meldėsi kiti, jau pakrikštyti Dvasioje, kiti gavo šią malonę asmeniškai meldamiesi, dar kiti ją gavo grupėse studijuodami ir maldingai skaitydami Šventąjį Raštą, o dar kiti skaitydami kitų liudijimus ar jų klausydami.

Kilęs kaip netikėta malonė, Charizminis atsinaujinimas neturi organizuotiems judėjimams ir bendruomenėms būdingos narystės. Atsinaujinimui žmonės priklauso pirmiausia todėl, kad yra pakrikštyti Dvasioje, kad pripažįsta gavę šią malonę ir stengiasi likti jai ištikimi Bažnyčioje. Judėjimo organizavimasis buvo vėlesnis nei jo radimasis. Pirmosios Atsinaujinime sukurtos struktūros buvo vadinamos „tarnystės komitetais“ ir nepretendavo į jokią valdžią besikuriančioms grupėms ir bendruomenėms. Žmonių rengimo Dvasios krikštui gauti kursai, kaip *Gyvenimo Dvasioje* seminarai, buvo sumanyti norint padėti vaisingai priimti šią malonę.

2. BŪDINGI DVASIOS KRIKŠTO BRUOŽAI

Dvasios krikšto bruožus gerai apibendrino viena 1967-ųjų Djukeino savaitgalio rekolekcijų dalyvė:

Mūsų tikėjimas tapo gyvas, jis tapo kažkuo panašiu į žinojimą. Antgamtinis pasaulis netikėtai tapo tikresnis nei gamtinis.

14 Pabrėžiant, kad Dvasios krikšte Dievas veikia laisvai ir nepriklausomai, neturėtina galvoje, kad tai atstoja ar sumenkina Dievo dovaną – išganomąją malonę, gaunamą per Bažnyčią, iššventintųjų tarnybą, liturgiją ir sakramentus (žr. III dalį, 4 skyrių).

Trumpai tariant, Jėzus Kristus mums yra tikras asmuo, mūsų Viešpats, veikiantis mūsų gyvenime. Skaitome Naująjį Testamentą tarsi visa jame pažodžiui būtų tikra, tikra dabar, kiekvienas žodis, kiekviena eilutė. Malda ir sakramentai išties tapo kasdiene mūsų duona, neliko vien „mums naudinga“ praktika. Meilė Šventajam Raštui, meilė Bažnyčiai – iki tol niekada ne- maniau, kad tai įmanoma, – mūsų santykių su kitais perkeitimas, poreikis liudyti ir visus lūkesčius pranokstanti liudijimo galybė – visa tai tapo mūsų gyvenimo dalimi. Pradinis Dvasios krikšto patyrimas visai nebuvo emocinis, bet gyvenimą nutvieskė ramybė, pasitikėjimas, džiaugsmas ir taika... Giedojome *Veni Creator Spiritus* prieš kiekvieną konferenciją ir jį supratome. Ne- nusivylėme. Taip pat buvome apipilti charizmomis. Tai taip pat mus panardino į pačią geriausią ekumeninę atmosferą.¹⁵

Šiame skyriuje nuodugniau apžvelgsime Dvasios krikštui būdin- gus bruožus ir jo padarinius tikinčiųjų gyvenime. Šis skyrius su- skirstytas ne pagal Dvasios krikšto bruožų svarbą arba jo padarinių eiliškumą. Kai kurie bruožai paprastai pasireiškia patiriant Šven- tosios Dvasios krikštą, o kiti pamažėl subręsta kaip jo priėmimo vaisiai.

2.1 Naujas Trejybės Dievo tikrovės ir artumo įsisąmoninimas

Labiausiai tiesioginis Dvasios krikšto padarinys yra naujas įsi- sąmoninimas ir bendrystė su Tėvu, Sūnumi ir Šventąja Dvasia. Šia prasme Dvasios krikštas itin atitinka tai, ką šventasis Jonas Pau- lius II dažnai apibūdindavo kaip susitikimą su gyvuoju Kristumi.¹⁶ Jėzus patiriamas kaip Gelbėtojas ir Viešpats, nūdien maloningai

15 Patti Gallagher Mansfield, *As by a New Pentecost* (Steubenville, OH: Fran- ciscan University Press, 1992), 25–26.

16 Žr. ypač Posinodinį apaštališkąjį paraginimą *Ecclesia in America*, 8–12.

veikiantis mūsų gyvenime. Susitikimas su Jėzumi teikia gelminį Tėvo meilės, kurią mūsų širdyse išliejo Šventoji Dvasia, suvokimą (*Rom 5, 5*). Tai naujas Dvasios buvimo ir galios suvokimas, Dvasios, per kurią egzistenciškai pažįstame, kad „JĖZUS YRA VIEŠPATS“ (*1 Kor 12, 3*), ir kuri mūsų širdyse šaukia: „Aba, Tėve!“ (*Rom 8, 15*). Krikščionių tikėjimo tikrovė atgyja. Pakrikštytasis Dvasioje gali sąkyti su Jonu: „ką girdėjome ir savo akimis regėjome, ką patyrėme ir mūsų rankos lietė, – <...> skelbiame ir jums“ (*1 Jn 1, 1–3*).

2.2 Galia šventinti

Dvasios krikštas yra Šventosios Dvasios galios vesti mus į gilesnį atsivertimą ir gyvenimo šventumą atradimas. Tai dažnai pasireiškia naujai atrasta galia pasipriešinti nuodėmingiems polinkiams, laisve nuo priklausomybių ar giliai įsišaknijusios nuodėmingos elgsenos, santykių, ypač santuokoje ir šeimoje, išgydymu. Kristaus kryžius ir prisikėlimas imami pažinti ne tik kaip praeities įvykis, bet ir kaip dabar trykštantis malonės, mums suteikiančios jėgų mirti nuodėmei ir gyventi Dievui, šaltinis. Tai naujai išbudintas dėmesingumas Šventosios Dvasios paraginimams, vedantis į didesnę klusnumą Viešpačiui. Šventumu augama ne tiek savo pastangomis, kiek pasiduodant Šventajai Dvasiai. Žmonėms nuosekliai atsiliepus į šią malonę, randasi Naujajame Testamente aprašomo krikščioniškojo gyvenimo gyva patirtis. Tai darnus, Šventosios Dvasios veikiamas savitarpio meilės gyvenimas (žr. *Rom 12, 1–21; Ef 4, 1–3; Kol 3, 12–17*), pasireiškiantis Dvasios vaisiais (*Gal 5, 22–23*).

2.3 Šlovinimas ir garbinimas

Dvasios krikštas veda į gyvą garbinimą, jo šerdis – giesmėmis ar žodžiais, dažnai iškėlus rankas, skelbiamas gyrius Dievui. Kai žmonės tampa kupini Tėvo meilės ir pažįsta išganomąją Jėzaus viešpatystę, jie spontaniškai atsiliepia šlovinimu ir garbinimu. Pripildyti

džiaugsmo jie įsitraukia į dinamišką šlovinimą ir garbinimą, pasiekiantį viršūnę sulig didžiąja doksologija Eucharistijos maldos paibaigoje: „Per jį, su juo ir jame Tau, visagali Dieve Tėve, su Šventąja Dvasia visa garbė ir šlovė per amžius.“ Šiuo trejybinio garbinimo atnaujinimu Vatikano II Susirinkimo mokymas apie Bažnyčią ir liturgiją įkūnijamas Kristaus kūno gyvenime.¹⁷

Kaip Šventoji Dvasia sklendė virš kūrinijos jos pradžioje, taip visada kurianti Dvasia senovinėje tradicijoje pažadina naujų dalykų. Tad tarp Dvasios krikšto vaisių atsiskleidžia daugybė kūrybingo garbinimo ženklų: naujas ir menkiau, ir labiau išsilavinusių žmonių gebėjimas šlovinti Dievą savo kalba; plačiai paplitusi kalbų dovana, pirmiausia pasireiškianti kaip maldos ir garbinimo dovana; sutartinio giedojimo Dvasioje reiškiny; naujų giesmių ir melodijų, teikiančių Dievui gyrių, protrūkis.¹⁸

2.4 Naujas maldos, Šventojo Rašto ir sakramentų atskleidimas

Pakrikštyti Dvasioje žmonės liudija naujai trokštantys maldos, Šventojo Rašto ir sakramentų. Nuo pat Atsinaujinimo pradžios žmonės, Šventosios Dvasios vedami, buriasi į grupes melstis. Malda tampa mažiau rutinos dalyku, ji kyla labiau iš širdies kaip spontaniškas meilės atliepas ir dėkingumas Dievui, išreiškia pasitikėjimą Dievo maloninga globa visuose reikaluose. Daugelis patyrė, kad Dvasia juos veda į kontempliatyvią maldą ir savęs drausminimą pasninku.

17 Žr. Dogminę konstituciją *Lumen gentium*, ypač 2–4; ir Konstituciją *Sacro-sanctum Concilium*, ypač 5–6. Katalikų Bažnyčios katekizme žr. mokymą apie Bažnyčią kaip Dievo tautą, Kristaus kūną ir Šventosios Dvasios šventovę (781–810) ir įvadinį skirsnį apie liturgiją ir sakramentus (1077–1090).

18 Daugelis giesmių, sukurtų charizminiame atsinaujinime, yra iš esmės įkvėptos Biblijos, daugelis jų yra žodžiais ir muzika sušiuolaikintos psalmės.

Šventasis Raštas atgyja. Pakrikštyti Dvasioje žmonės atranda, dažnai pirmą kartą, kad Raštas yra gyvasis žodis, kuriuo Dievas asmeniškai prabyla į mus, kuriuo mus maitina ir vadovauja mūsų gyvenimui. Imama trokšti pažinti tą žodį, kad jis galėtų mus keisti. Iki tol skaityti tekstai sušvinta naujai: tampa aiškūs, ryškūs, aktualūs. Dėl šios priežasties Atsinaujinimas paprastai teikia reikšmingą vietą Biblijos studijoms ir Biblija gerai pagrįstam pamokslavimui bei mokymui. Pasitaiko, kad ir paprasti pakrikštytieji Dvasioje tikintieji užčiuopia Šventojo Rašto gelmę ir įžvalgiai suvokia krikščioniškuosius slėpinius.

Naujai suvokiamas Kristaus artumas ir galia Bažnyčios liturgijoje, ypač Eucharistijos ir Sutaikinimo sakramentuose. Žmonės, anksčiau buvę toli nuo Viešpaties ar priimdavę sakramentus tiesiog iš įpročio, dabar patiria juos kaip neišsenkamas gyvenimo versmes ir trokšta juos pastoviai priimti. Atnaujintas garbinimas, kylantis iš šios malonės, akivaizdžiausiai matomas švenčiant Eucharistijos liturgiją, iškiliausią bendruomeninį visų pakrikštytųjų Kristuje garbinimo veiksmą.¹⁹

2.5 Nauja meilė Bažnyčiai, Marijai ir šventiesiems

Pakrikštyti Dvasioje stipriau pamilsta ne tik Jėzų, bet ir jo nuotaką Bažnyčią. Jie suvokia, kad Bažnyčia yra Dvasios gyvinama antgamtinė tikrovė, o ne tik žmogiška institucija. Glaudžiai bendraudami su kitais jie tiesiogiai patiria, kaip Šventoji Dvasia dovanų įvairovę vienija Kristaus kūne.

Taip pat dažnai naujai patiriamas artumas su Marija, Kristaus Motina ir Šventosios Dvasios sutuoktine. Katalikai joje atpažįsta pirmąją mokinę, ant kurios nužengė Šventoji Dvasia (*Lk* 1, 35), ir tikėjimo, klusnumo, maldos bei nuolankumo Dvasiai pavyzdį. Kaip Marija, laukdama Dvasios išliejimo, drauge su mokiniais vieningai

¹⁹ Žr. *Sacrosanctum Concilium*, 7.

meldėsi aukštutiniame kambaryje (*Apd 1, 14*), taip šiandien jos artumo ir užtarimo karštai meldžia besistengiantys iš visos širdies atsiliepti į Dievo malonę. Taigi Marija naujai suvokiama ir pripažįstama esanti Bažnyčios Motina.

Dvasios krikštas daugelį katalikų panašiai paskatina labiau žavėtis šventumu ir branginti šventųjų mokymą. Taip jie naujai atranda didžiosios Rytų ir Vakarų krikščionių Tradicijos dvasinius lobius ir priima praeities dvasinių klasikų gyvenimą ir išmintį.

2.6 Charizmos

Dvasios krikštas išlaisvina charizmas, ypač šventojo Pauliaus Pirmojo laiško korintiečiams 12, 8–10 išvardytas „dvasines dovanas“.²⁰ Nors tos charizmos visada buvo Bažnyčioje, Charizminiame atsinaujinime jos pasirodė su nauja gausa ir visais lygmenimis: tarp dvasininkijos, vienuolių ir pasauliečių.²¹ Charizmos laikomos dovanomis, skirtomis pirmiausia ne jas gavusiajam, o Bažnyčiai statydinti ir evangelizacijos darbui.

Ten, kur Atsinaujinimas pilnatviškas ir charizmos naudojamos brandžiai, pabrėžiamas ne tų dovanų stebuklingumas ar ypatingumas, bet veikiau jų galia perteikti Dievo meilę ir statydinti Kristaus kūną. Ypač paplito kalbų dovana, taip tapdama įprastine, pirmiausia

20 Naujajame Testamente yra ir kitų charizmų išvardijimų, bet Atsinaujinimas ypatingą dėmesį kreipia į Pauliaus vadinamąsias „dvasines dovanas“, suminėtas *1 Kor 12* (žr. II dalį, 2.3 skyrelį).

21 „Charizmos pranyko ne tiek iš Bažnyčios gyvenimo, kiek iš jos teologijos.“ (Raniero Cantalamessa, Pranešimas Tarptautiniame kolokviuje apie charizmas ir Charizminį atsinaujinimą, Roma, 2008 m. balandis; paskelbta prancūzų kalba *Dons et Charismes dans la foi et la vie de l'Eglise* [Nouan-le-Fuzelier, France: Editions des Béatitudes, 2009], 68).

maldos ir garbinimo dovana.²² Žiūrėdami atgalios Vatikano II Susirinkimo mokyme apie charizmas galime matyti, kaip įstabiai Dievas viską numatė:

Savo dovanas dalydama „kiekvienam atskirai, kaip jai patinka“ (1 Kor 12, 11), ji [Šventoji Dvasia] kiekvieno luomo tikintiesiems taip pat dalija ypatingas malones, jomis padarydama juos tinkamus ir pasirengusius imtis įvairių darbų bei pareigų naudingam Bažnyčios atnaujinimui ir plėtimui, kaip pasakytą: „Kiekvienam suteikiama Dvasios apraiška bendram labui“ (1 Kor 12, 7). Tas charizmas, tiek įžymiąsias, tiek paprastesnes ir plačiau paplitusias, reikia priimti su dėkingumu ir džiaugsmu, nes jos pirmiausia pritaikytos ir naudingos Bažnyčios reikmėms.²³

2.7 Išgydymas ir išlaisvinimas

Dvasios krikšto dėka gydymo charizmos plačiai pasklido ir malda prašant išgydymo daugeliui tapo įprasta krikščioniškojo gyvenimo dalimi. Atsinaujinimas nuo pradžių gydymo tarnystę priėmė kaip neatskiriamą savo misijos dalį, pripažindamas, kad išgydymas buvo neatsiejamas nuo Jėzaus tarnystės ir kad jis ir savo sekėjus įgalino gydyti. Atsinaujinimas pradėjo įvairias praktikas ir tarnybas, kuriose naudojamos gydymo charizmos.²⁴ Žmonės įprato per

22 Atsinaujinime taip pat daug liudijimų apie stebuklingą kalbų dovaną, kai kalbėtojas kalba klausytojui ar klausytojams suprantama kalba, nors pats tos kalbos nemoka. Pavyzdžiui, tėvas Louis Leloir OSB, Biblijos kalbų ekspertas, nuodugniai papasakojo, kad viename charizminiame maldos susirinkime jis buvo priblokštas, išgirdęs jauną moterį, mokančią tik prancūzų kalbą, maldoje besikreipiančią į Mergelę Mariją sklandžia senovės sirų kalba. Leloir, *Désert et communion*, Spiritualité Orientale, n. 26 (Bégrolles-en-Mauges, France: Abbaye de Bellefontaine, 1978), 230.

23 *Lumen gentium*, 12.

24 Ši tema nuodugniau nagrinėjama dokumente *Išgydymo maldos gairės (Guidelines on Prayers for Healing)*, peržiūrėtas leidimas (Rome: ICCRS, 2012).

maldos susirinkimus melsti vienas kitam išgydymo; konferencijose ir rekolekcijose dažnai būna skiriama laiko būtent išgydymo maldai. Daugelis patyrė vienokio ar kitokio pobūdžio išgydymą: fizinį, emocinį, psichologinį ar dvasinį.

Gydymas glaudžiai susijęs su išlaisvinimu iš piktosios dvasios įtakos.²⁵ Kaip pats Jėzus, krikšto metu patyręs teofaniją, t. y. Dievo apsimėtimą, vėliau buvo nuvestas į dykumą, kur jį gundė Šėtonas, taip ir Šventosios Dvasios pripildytieji irgi patiria tiek Šėtono priešinimąsi, tiek juose gyvenančios Dvasios galią atremti gundymą ir įveikti blogio jėgas. Daugybę amžių apimanti krikščioniškoji dvasinės kovos patirtis išgyvenama naujai, ji leidžia iš naujo suvokti, jog reikia išlaisvinimo maldų ir tarnysčių, kad žmonės būtų išvaduoti iš įvairių formų dvasinės priespaudos.

Atnaujintas dėmesys išlaisvinimui iš blogio kyla tada, kai pirmiau buvusios krikščioniškos visuomenės, ypač Europoje, patiria naująsias pagonybės apraiškas, skatinančias daugialypę dvasinę vergovę, iš kurios aukos negali būti išlaisvintos vien psichologinėmis priemonėmis. Bažnyčia, vykdydama savo misijinį darbą tarp tautų, drauge susiduria su destruktivia spiritistinių ir okultinių praktikų galia, prakeiksmiais ir nekromantija. Bažnyčiai skiriant daugiau dėmesio reikalingai egzorcizmo tarnystei, daugelis kunigų, vykdančių šią tarnystę, neatsitiktinai yra atėję iš Charizminio atsinaujinimo. Čia Dvasios krikšto malonė atsiliepia į labai svarbią dvasinę reikmę Bažnyčiai tarnaujant šiuolaikiniam pasauliui.²⁶

25 Žr. *Mt* 8, 16; 10, 8; *Mk* 1, 34; 6, 13; 16, 17–18; *Apd* 5, 16; 8, 7; 10, 38; 19, 12. Tema tiesiogiai aptarta Rufus Pereira pranešime Tarptautiniame kolokviuje apie išgydymo maldą, vykusiame Romoje 2001 m., „Exorcism and Deliverance for Healing, Reconciliation, and New Life“, in *Prayer for Healing* (Rome: ICCRS, 2003), 237–251.

26 Šios tarnystės keliami pastoraciniai klausimai aptarti *Išgydymo maldos gairėse*; trumpai – šio dokumento IV dalyje.

2.8 Pasauliečių sutelkimas

Dvasios krikšto malonė Bažnyčioje paveikė visų luomų vyrus ir moteris: išventintuosius (vyskopus, kunigus ir diakonus), brolius bei seseris vienuolius ir pasauliečius. Gautoji Dvasios krikšto malonė, kaip tai aiškiai matyti iš charizmų pasiskirstymo, iš esmės nepriklauso nuo luomo. Ši malonė atnaujina visų ją gavusiųjų gyvenimą ir pašaukimą – kunigijos tarnybą, vienuolių pašvęstąjį gyvenimą, pasauliečių tarnystę, ypač santuokoje ir šeimoje.

Nors kunigai ir vienuoliai Atsinaujinime buvo aktyvūs nuo pat pradžių, Atsinaujinimas labai svariai prisidėjo prie pasauliečių dalyvavimo Bažnyčios misijoje. Pakrikštyti Dvasioje pasauliečiai gerai matomi evangelizacijos darbe. Daugelis suvokė savo pašaukimą įvairiškai tarnauti parapijoje ar platesniame kontekste. Įsisteigė daug naujų bendruomenių, vadovaujamų pasauliečių. Drauge dėl tikro Šventosios Dvasios veikimo visada gerbiama Dievo duotoji valdžia ir kitų pašaukimai bei charizmos. Plačiai paplitusi Atsinaujinimui būdinga pagarba Bažnyčios valdžiai yra vienas iš veiksmų, rodančių šio Šventosios Dvasios darbo tikrumą.²⁷

2.9 Evangelizacija

Tarp regimų Dvasios krikšto vaisių yra uolumas evangelizuoti, skelbti Gerąją išganymo žinią su apaštališka drąsa. Dvasios perkeiti žmonės tampa gyvais liudytojais, gebančiais skelbti Kristų remdamiesi asmeniškai patirtimi ir egzistenciškai suprastu Dievo žodžiu. Trokštama ir skleisti Evangeliją, ir aiškiai suvokiamas jos turinys. Atsinaujinimas davė pradžią daugeliui evangelizacijos mokyklų

27 Raniero Cantalamessa atkreipia dėmesį, kad daug prabudimo judėjimų praeityje „pasibaigė schizma ir tapo sektomis, užuot atnaujinę Bažnyčią“, bet kad „taip neatsitiko su Katalikų charizminiu atsinaujinimu, turėtume dėl to labiau dėkoti popiežių Pauliaus VI, Jono Pauliaus II ir Benedikto XVI drąsai, nei Atsinaujinimo nariams“. Cantalamessa, Pranešimas Tarptautiniame kolokviu-me apie Šventosios Dvasios krikštą, Roma, 2011 m. kovo 17–20 d.

ir kitoms programoms, kuriose žmonės mokosi dalytis Evangelija ir naudoti charizmas kaip dovanas, duotas, kad Dievo karalystė augtų.²⁸

Pirmajame Magisteriumo dokumente apie evangelizaciją, *Evangelii nuntiandi*, popiežius Paulius VI pabrėžė Šventosios Dvasios vaidmenį: „Šventoji Dvasia yra pagrindinė evangelizacijos veikėja: ji yra ta, kuri akina kiekvieną skelbti Evangeliją ir įgalina dvasios gelmėse priimti bei suprasti Išganymo žodį.“²⁹ Kaip tik tuo metu, kai enciklika paskatino daug labiau įsisąmoninti evangelizacijos svarbą, naujieji bažnytiniai judėjimai plėtojo kūrybingas ir dinamiškas evangelizacijos praktikas. Charizminio atsinaujinimo vaidmuo šiame darbe itin svarus, drauge su charizminėmis bendruomenėmis skinant kelią naujoms Gerosios Naujienos skelbimo formoms, tokioms, kaip gatvės evangelizacija ir miesto misijos. Šventosios Dvasios krikšto išlaisvintas dvasinis dinamizmas yra ypač svarbus turint galvoje popiežiaus Jono Pauliaus II kvietimą imtis naujosios evangelizacijos, Benedikto XVI sustiprintą įsteigiant Popiežiškąją naujosios evangelizacijos tarybą.

2.10 Įsipareigojimas socialiniam teisingumui

Daug žmonių Atsinaujinime patyrė, kad Nazareto sinagogoje Jėzaus ištarti pranašingi žodžiai apie save yra tiesa: „Viešpaties Dvasia ant manęs, nes jis patepė mane, kad neščiau Gerąją Naujieną vargdieniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliesiems – regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti Viešpaties malonės metų“ (*Lk* 4, 18–19). Šventosios Dvasios gavimas tiesiogiai veda į solidarumą su kitais ir ypatingą rūpinimąsi vargšais, kaip ankstyvojoje Bažnyčioje (žr. *Apd* 4, 34–35). Daug Charizminio atsinaujinimo

28 Žr. Paul Josef Cordes, *Call to Holiness: Reflections on the Catholic Charismatic Renewal* (Collegeville, Minn.: Liturgical Press, 1997), 38.

29 Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 75.

bendruomenių ir maldos grupių pradėjo veiksmingas pagalbos vargšams programas: sriubos virtuves, benamių prieglaudas, našlaičių namus, medicinos klinikas, reabilitacijos programas kaliniams ir narkomanams, namus neįgaliesiems ir miesto plėtros projektus. Daugelis yra įsitraukusios į tarnystes *už gyvybę* ar kitas veiklas, kuriomis siekiama sukurti teisingesnes ir daugiau meile perskverbtas sąlygas visuomenėje. Vykdam tokius tarnystės darbus Atsinaujinime dažnai derinamas rūpinimasis fizinėmis žmogaus reikmėmis su vėžliu dalijimusi Gerąja Kristaus naujiena.

2.11 Ekumeninis akstinas

Nors Atsinaujinimo Katalikų Bažnyčioje kilmė rodo, kad jis nėra vien kitų krikščionių tarnavimo padarinys, vis dėlto jis patyrė reikšmingą sekmininkų ir protestantų, jau gavusių šią malonę, įtaką.³⁰ Taigi Dvasios krikštui jau nuo pat pradžių būdinga ekumeninė paskata. Katalikai Atsinaujinime nauju lygmeniu patiria dvasinę bičiulybę su kitais krikščionimis, gavusiais tą pačią malonę, grindžiamą bendra gilesnio atsivertimo į Kristų patirtimi, daugiausia pasireiškiančią garbinimu ir malda, vedančią į meilę Šventosios Dvasios sutaikinimo ir vienybės darbui. Šie elementai dera su dviem akcentais Susirinkimo dekrete apie ekumenizmą ir Jono Pauliaus II enciklikoje *Ut unum sint*.³¹ Pasak kardinolo Léono Josepho Suenenso, „Atsinaujinimas daugiau nei vienu būdu yra malonė Dievo Bažnyčiai, be to, jis yra labai ypatinga malonė ekumenizmui.“³²

30 „Atsinaujinimas Dvasioje, kokį jį matome šiandien, daugumoje krikščionių Bažnyčių ir denominacijų pasireiškia kaip iš esmės panašus įvykis.“ (Léon-Joseph Suenens, *Ecumenism and Charismatic Renewal*, 21).

31 „Krikščionims kartu meldžiantis vienybės tikslas tartum priartėja“ (*Ut unum sint*, 22).

32 *Ecumenism and Charismatic Renewal*, 19.

2.12 Naujosios bendruomenės

Kaip ir ankstyvojoje Bažnyčioje, taip ir nūdien Dvasios krikštas davė akstiną išaugti naujoms bendruomenėms, kuriose ši malonė sudaro bendros gyvenenos pagrindą. Tos grupės tapo tikromis krikščioniškojo gyvenimo, šventumo ir katalikų misijos mokyklomis visose pasaulio dalyse. Jose dažnai įveikiamos kliūtys – asmeninės, rasinės, socialinės, denominacinės ar teritorinės, – iki tol laikiusios žmones skyriumi. Bendruomenės nariai patiria stiprius bičiulystės ryšius su broliais ir seserimis, su kuriais jie dalijasi bendru gyvenimu Dvasioje. Naujai pripažįstama mūsų tarpusavio priklausomybė Kristaus kūne ir priedermė savo dovanomis tarnauti kitiems. Daugumą tų bendruomenių sudaro ir vyrai, ir moterys, taip pat sutuoktinių poros ir šeimos, daugeliui bendruomenių priklauso ir pašvęstojo gyvenimo nariai. Atsinaujinimas davė pradžią ir naujoms vienuolinėms kongregacijoms, kurių charizmos yra išsiskilusių Dvasios krikšto malonėje. Daugelis naujųjų bendruomenių – ir pasauliečių, ir vienuolių – tapo sistemingo praktinio mokymo šaltiniais ir veržliais organizaciniais evangelizacijos centrais, taip pat kitais būdais dalyvauja Bažnyčios misijoje. 1990 m. iškilmingai įsteigta *Katalikų charizminių sandoros bendruomenių ir bendrijų brolija* kaip įrankis pasirūpinti tokiomis bendruomenėmis, teikiant abipusę paramą ir palaikant oficialų ryšį su Katalikų Bažnyčios hierarchija.

II dalis

Biblinis ir patristinis pagrindas

Dvasios krikštas suteikia glaudaus artumo ankstyviesiems krikščionims potyrį. Nuo Katalikų charizminio atsinaujinimo pradžios priėmusieji šią malonę instinktyviai ieškodavo Naujajame Testamente žodžių, kuriais galėtų nusakyti tai, ką patyrė. Daiktavardinės frazės *Dvasios krikštas* ar *krikštas Dvasioje* Šventajame Rašte nerasime, ji kilusi iš veiksmažodinio junginio *krikštyti Šventojoje Dvasioje* (liet. Biblijos vertime – *krikštyti Šventąja Dvasia*), Rašte minimo šešis kartus. Pažadas, kad Jėzus „krikštys jus Šventąja Dvasia“, yra viena iš dažniausiai kartojamų Naujajame Testamente pranašysčių. Šį pažadą skelbė Jonas Krikštytojas, pasak visų keturių evangelijų (*Mt* 3, 11; *Mk* 1, 8; *Lk* 3, 16; *Jn* 1, 33), ir pats Jėzus tai pranašavo (*Apd* 1, 5), šį jo pažadą taip pat priminė apaštalas Petras (*Apd* 11, 16). Šiuolaikinės Dvasios krikšto patirties apmąstymas pradedamas nuo Šventojo Rašto, stengiantis suvokti visą biblinį kontekstą ir Dvasios dovanos per Sekmines prasmę. O paskutiniame šios dalies skyriuje glaustai apžvelgiamos Bažnyčios Tėvų išsarmės apie šią dovaną ir jos reikšmė krikščionio gyvenimui.

1. SENOJO TESTAMENTO PAŽADAI

Šventasis Raštas apreiškia, kad Dievo Dvasia nuo pat pasaulio sukūrimo dvelkia darbuodamasi (*Pr* 1, 2), nors iki Naujojo Testamento ji neatskleidžiama kaip skirtingas nei Tėvas ir Sūnus Asmuo.³³

33 Plg. *Jn* 16, 14–15; *Rom* 8, 26. Hebrajų kalbos terminas Dievo Dvasiai nuskaiti *ruach* gali reikšti dvasią, vėją ar kvėpsnį. Senajame Testamente Dievo Dvasia nusako dieviškąjį kvėpsnį, negyvą kūną paverčiantį gyvomis žmogiškomis būtybėmis (*Ps* 104, 30; plg. *Ez* 37, 10. 14) ir įgalinantį žmones daruoti nepaprastus darbus (*Iš* 31, 3; *Ts* 14, 6).

Visoje biblinėje istorijoje gausu Dievo pažadų palaiminti ir išganyti savo tautą. Pranašų laikais tais pažadais vis labiau pabrėžtas ateisiantis Mesijas Karalius, amžinai valdysiantis taika ir teisumu. Tuos pažadus siejanti tema – Mesijo karalystės atėjimą žymės jo tautai naujai ir asmeniškai suteikta Dievo Dvasia.

Vienas iš vaizdingiausių pranašų pasitelktų vaizdinių Dvasios atėjimui aprašyti – vanduo. Vanduo, būtinas gyvybei palaikyti ir reikalingas bet kokiam apvalymui, itin brangintas Biblijos kraštuose, kur dažnai jo stokojama. Pradedant Izaiju pranašai skelbė ateisiant metą, kai Viešpats „išlies“ savo Dvasią kaip vandenį trokštančiai žemei (*Iz 32, 15*).

Nebijok, Jokūbai, mano tarne, <...>
Apipilsiu vandeniu ištroškusią žemę,
srovėmis sausumą palaistysiu;
išliesiu savo Dvasią ant tavo palikuonių
ir savo palaiminimą ant tavųjų vaikų (*Iz 44, 2–3*).

Niekad nebeslėpsiu nuo jų savo veido,
nes išliejau savo Dvasią ant Izraelio namų, –
tai Viešpaties DIEVO žodis (*Ez 39, 29*).

Nors Dievo tauta dvasiškai buvo tarsi bergždžia dykynė – perdžiūvusi ir negyva, Dievas pažadėjo, kad joje suklestės apstus dieviškasis gyvenimas, kaip kad nulijus lietui sužydi gėlės.

Ezekielis prie šių vaizdinių prideda naują. Jis kalba ne tik apie „išliejimą“, bet ir apie „nuplovimą“:

Nuplausiu jus tyru vandeniu, bus nuvalyti visi jūsų nešvarumai, – visi jūsų stabai bus pašalinti. Duosiu jums naują širdį ir atnaujinsiu jus nauja dvasia. Išimsiu iš jūsų akmeninę širdį ir duosiu jums jautrią širdį. Duosiu jums savo Dvasią ir padarysiu, kad gyventumėte pagal mano įstatus, laikytumėtės mano įsakų ir juos vykdytumėte (*Ez 36, 25–27*).

Apšlakstymas primena senosios sandoros apvalymo apeigas (*Kun 4, 6; Sk 8, 7*) ir tarytum sako, kad per savo Dvasią Dievas apvalys labiau, nei tai įmanu išorinėmis apeigomis – apvalys širdį. Zacharijas išsako panašią mintį, duodamas suprasti, kad Dvasia Dievo tautos širdyse sukels gilią atgailą:

Ant Dovydo namų ir Jeruzalės išliesiu malonės ir maldavimo Dvasią taip, kad, žvelgdami į tą, kurį jie pervėrė, raudos, kaip raudama vienturčio vaiko, ir sielvartaus, kaip sielvartaujama pirmagimio sūnaus (*Zch 12, 10*).

Viena iš įspūdingiausių pranašysčių apie Dvasią priklauso Joeiui. Ją Sekminių dieną citavo Petras:

Tada išliesiu savo Dvasią ant visos žmonijos, –
jūsų sūnūs ir jūsų dukterys pranašaus,
jūsų seni žmonės sapnus sapnuos,
o jūsų jauni žmonės turės regėjimus.
Net ant vergų – vyrų ir moterų –
tomis dienomis išliesiu savo Dvasią (*Jl 3, 1–2*).

Kas įvyko Izraeliui keliaujant per dykumą, primenama pasakojime *Sk 11, 24–29*: Dievas suteikė savo Dvasią septyniasdešimčiai seniūnų, kurie ją gavę ėmė pranašauti. Du vyrai gavo pranašystės dovaną, nors netgi nedalyvavo viešai suteikiant Dvasią. Jozuei skundžiantis, Mozė atsakė: „Ar tu dėl manęs pavydi? Tebūna visi VIEŠPATIES žmonės pranašai, tesuteikia VIEŠPATS savo Dvasios visiems!“ (*Sk 11, 29*). Joelio pranašystė yra skelbimas, kad paskutinėmis dienomis Mozės troškimas išsipildys. Dievo Dvasia suteiks gausybę pranašystės dovanų, suteiks jas, nedarydama skirtumo, visai Dievo tautai – vyrams ir moterims, seniems ir jauniems, vergams ir laisviesiems.

Beveik visus tuos Biblijos tekstus sieja tema, kad išlieta Dvasia suteiks naują Dievo pažinimą. Ezekielio pranašystėje Dievas sako:

„Duosiu jums savo Dvasią, kad <...> žinotumėte, jog aš, VIEŠPATS, pasakiau, aš ir padarysiu, tai VIEŠPATIES žodis“ (Ez 37, 14; žr. 39, 28–29). Ir Joelio pranašystė taip pradeda: „Žinosite, kad aš esu Izraelyje; aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas“ (Jl 2, 27). Bibliškai mąstant pažinimas, žinojimas reiškia ne tik teorinį pažinimą, bet asmenišką, patirtinį susitikimą. Tai reiškia asmenų santykį.³⁴ Dievas žada, kad nors jo tauta dažnai prieš jį maištaudavo, jo Dvasia galiausiai suteiks jai malonę jį tikrai pažinti ir atsiliepti visa širdimi.

Šie pažadai yra fonas, padedantis paaiškinti Naujojo Testamento skelbiamą išsipildymą, jau įvykusį Jėzuje ir jo Bažnyčioje, ir laukiantį savo pilnatvės, kuri išsiskleis Viešpačiui atėjus šlovėje ir atnaujinus visą kūriniją.

2. NAUJOJO TESTAMENTO LIUDIJIMAS

Evangelijose Jonas Krikštytojas skelbia, kad Viešpats įvykdė savo pažadą išlieti savo Dvasią. Jono žinia nurodo ir jo gyvenamą metą, ir galutinį išsipildymą laikų pabaigoje. Jo tarnystė derėjo su Senojo Testamento pranašų tarnyste. Pastarieji skelbė rūstų teismą, laukiantį maištaujančios tautos, bet drauge ir būsimą jos atnaujinimą Dievo gailestingumu.

2.1. „Jis krikštys jus Šventąja Dvasia“

Jonas skelbia ateisiant „galingesni“, kuriam jis nevertas atrišti kurpių dirželio, jis „krikštys jus Šventąja Dvasia“ (Mk 1, 7–8). Ką reiškia šis teiginys? Žodis *krikštyti* (*baptidzo*) graikų kalba reiškė tiesiog panardinti į vandenį, įmerkti ar kiaurai permerkti. Krikštydamas žmones atgailos krikštu Jonas panardindavo juos į Jordano upės vandenį, tai simbolizuodavo vidinį apvalymą atgaila. Neatsitiktinai Jonas krikštijo Jordano vandeniui. Būtent Jordaną sausa žeme perėjo izraelitai, Jozuės vedami į pažadėtąją žemę (Joz 3). Jonas

34 Žr., pavyzdžiui, Pr 4, 1; Iz 47, 8; Jer 16, 21; Oz 6, 3.

kvietė žydus atnaujinti savo, kaip Dievo tautos, tapatybę pereinant atgailos vandenis. Drauge jis rodė į naują Jozuę, Jėzų, kuris juos išvesiantis per vandenį į pažadėtąją karalystės žemę.

Derindamas krikštijimo apeigas su bibline Dvasios kaip vandens tema, Jonas perteikė galingą to, ką Jėzus darys, vaizdinį. „Krikštyti Šventąja Dvasia“ – tai panardinti į patį Dievo gyvenimą. Iš tiesų Jonas sakė: krikštas, kuriuo aš krikštiju, nardindamas jūsų kūnus į vandenį, tėra pirmavaizdis ir parengimas daug didesniai krikštui, kuriuo jus krikštys Mesijas. Jis jus užtvindys Dievo Dvasia; jis rengiasi įnardinti jus į savo dieviškąjį gyvenimą!

Dviejuose Evangelijos pasakojimuose prie Jono skelbimo pridėti šie žodžiai: „Jisai krikštys jus Šventąja Dvasia ir ugnimi“ (*Mt* 3, 11; *Lk* 3, 16). Ugnis yra apvalančio teismo vaizdinys (*Ps* 11, 6; *Iz* 30, 27. 33; *Mal* 4, 1). Izaijas pranašavo, kad Viešpats nuplaus Jeruzalės purvą „ugnies ir teismo vėtra [dvasia]“ (*Iz* 4, 4). Šventosios Dvasios atėjimas su ugnimi atneš tikrą atsivertimą, sudeginantį visus nuodėmės šlakus, kaip kad išgryninant auksą ar sidabrą (plg. *Mal* 3, 3). Toks apvalymas turėjo parengti paskutiniam teismui laikų pabaigoje (*Mt* 3, 12; *Lk* 3, 17). Ugnis taip pat primena degantį krūmą, kuriame Mozėi pasirodė Dievas (*Iš* 3). Tai stulbinančio Dievo šventumo ir drauge jo troškimo artintis prie savo tautos simbolis.

Jėzus savo viešosios tarnystės pradžioje atėjo priimti Jono krikštą. Viešpats leidosi Jono krikštijamas „atgailos [atsivertimo] krikštu“ (*Mk* 1, 4) ne todėl, kad buvo nusidėjęs, bet dėl visiško savo solidarumo su nuodėminga žmonija – solidarumo, kuris jį galiausiai nuvedė ant kryžiaus. Atsiliepdama į šį nuolankumo veiksmą ant besimeldžiančio Jėzaus nužengė Šventoji Dvasia balandžio pavidalu ir patepė jį Mesijo misijai (*Lk* 3, 21–22; *Apd* 10, 38). Dvasios nužengimas ant Jėzaus yra jos nužengimo ant Bažnyčios per Sekmines pirmavaizdis. Dvasios nusileidimas taip pat primena kūrimo pasakojimą (*Pr* 1, 2) ir balandį, po tvano davusį naujos pasaulio pradžios ženklą (*Pr* 8, 8–12). Jėzuje per Dvasią Dievas pradeda naują kūriniją.

Evangelijos vaizduoja Jėzų kaip „kupiną Šventosios Dvasios“ (Lk 4, 1), kaip visą savo viešąją tarnystę vykdžiusį – mokiusį, gydžiusį, išvarinęsį piktąsias dvasias ir dariusį stebuklus – Šventosios Dvasios galia (Lk 4, 18; Apd 10, 38). Jis galėjo „krikštyti Dvasia“, nes pirmas priėmė Šventąją Dvasią į savo žmogiškąją prigimtį.

Jono evangelija toliau rutulioja Jono Krikštytojo pranašystės prasmę. Jėzus Nikodemui aiškina, kad Dvasios dovana susijusi su vandens krikštu, teikiančiu dvasinį atgimimą (Jn 3, 5). Vėliau Jėzus sako samarietei, kad jo duodamas gyvasis vanduo – Šventoji Dvasia numalšins giliausią jos troškulį ir taps joje versme, trykštančia į amžinąjį gyvenimą (Jn 4, 13–14; plg. 4, 23–24). Per Palapinių šventę Jėzus stovi šventykloje ir šaukia: „Kas trokšta, teateina pas mane, ir kas mane tiki, tegeria. Kaip Rašte pasakyta, iš jo širdies plūs gyvojo vandens srovės.“³⁵ Evangelijoje pridama: „Jis kalbėjo apie Dvasią, kurią turės gauti įtikėjusieji. Mat Šventoji Dvasia dar nebuvo nužengusi, nes Jėzus dar nebuvo pašlovintas“ (Jn 7, 37–39). Per Palapinių šventę žydai minėdavo vandenį, stebuklingai ištryškusį iš uolos, į kurią Mozė sudavė (Iš 17, 1–6). Tad Jėzus pats yra gyvybę teikianti uola (plg. I Kor 10, 3–4), Šventosios Dvasios šaltinis; tikėdami į jį, mes geriame tos Dvasios. Kančios pasakojime parodoma, kaip buvo suduota į uolą: Jėzui mirus, „vienas kareivis ietimi perdūrė jam šoną, ir tuojau ištekėjo kraujo ir vandens“ (Jn 19, 34). Iš sužeistos Jėzaus širdies teka dieviškoji gyvybė, Šventoji Dvasia, kuri mums duodama Krikšto sakramentu (jo ženklas – vanduo) ir Eucharistijos sakramentu (jį žymi kraujas). Tik per Jėzaus pašlovinimą – jo pasiaukojamą mirtį ir prisikėlimą – duodama Dvasios dovana (plg. Jn 16, 7).

35 Šiose eilutėse galima sudėti skirtingus akcentus; jas galima skaityti taip: „Jei kas trokšta, teateina pas mane ir tegu geria. Kas mane tiki, – kaip Raštas sako, – iš jo vidaus plūs gyvojo vandens srovės.“ Šiuo atveju būtent *tikintysis* tampa versme, iš kurios trykšta gyvybę teikiantis Dvasios vanduo. Kitu atveju *Jėzus yra* toji versmė. Abi interpretacijos yra pagrįstos.

2.2. Sekminių įvykis

Apaštalų darbuose prisikėlęs Jėzus pats pažada Šventosios Dvasios krikštą. Jis apaštalams liepia laukti Tėvo pažado „apie kurį, – tarė jis, – esate girdėję iš mano lūpų; nes Jonas krikštijo vandeniui, o jūs po kelių dienų būsite pakrikštyti Šventąja Dvasia“ (*Apd 1, 4–5*). Pavadinamas Šventąją Dvasią „Tėvo pažadu“ Jėzus duoda suprasti, kad Dvasios atėjimas bus galutinis Dievo pažadų išsipildymas (plg. *Ez 36, 27; Jl 2, 28–29*), jo kaip Mesijo misijos viršūnė (*Apd 2, 33*).

Jėzaus paliepimas „laukti“ rodo, kad Dvasios atėjimas nėra pavaldus žmogui. Dievas išlies savo Dvasią tada ir taip, kada ir kaip jis panorės. Vis dėlto Apaštalų darbuose rašoma, jog šimtas dvidešimt mokinių, susirinkę aukštutiniame kambaryje atsidėję išvermingai meldėsi, kad gautų Dvasią: „Jie visi išvermingai ir vieningai atsidėjo maldai kartu su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei jo broliais“ (*Apd 1, 14*).³⁶ Svarbu, kad dalyvauja Marija, nes ji jau gavusi Šventąją Dvasią per Angelo apreiškimą jai (*Lk 1, 35*). Ta pati Šventoji Dvasia, kuri pradėjo Kristų Marijos įsčiose, dabar ims buvoti pasaulyje per Bažnyčią.

Jėzus aiškina, kad Dvasia ateis pirmiausia todėl, kad padarytų mokinius jo liudytojais: „Kai ant jūsų nužengs Šventoji Dvasia, jūs gausite jos galybės ir tapsite mano liudytojais Jeruzalėje ir visoje Judėjoje bei Samarijoje, ir lig pat žemės pakraščiu“ (*Apd 1, 8*). Lukas Apaštalų darbų knygoje parodo, kad ši pranašystė pamažėl išsipildo Šventajai Dvasiai išjudinant Bažnyčios misiją ir jai vadovaujant.³⁷ Apaštalai Jėzaus klausia, kada jis atkursiantis „Izraelio karalystę“ (*Apd 1, 6*), o Jėzus jiems karalystę duoda suvokti naujaip ir giliau: jų evangelizacijos darbo dėka jo karalija įsikurs žmonių širdyse ir jas

36 Atkreipkite dėmesį į sugretinimą su Dvasios nusileidimu ant besimeldžiančio Jėzaus per jo krikštą (*Lk 3, 21–22*).

37 *Apd 1, 8* eilutė yra kažkas panašaus į turinio apžvalgą: po Dvasios išliejimo (*Apd 2*) Evangelija skelbiama „Jeruzalėje“ (*Apd 2–7*), „visoje Judėjoje bei Samarijoje“ (*Apd 8–12*) ir „lig pat žemės pakraščiu“, t. y. iki Romos (*Apd 13–28*).

parengs jo, sugrįžusio šlovėje, regimam ir pilnatviškam viešpatavimui visame pasaulyje.

Apaštalų darbų antrajame skyriuje aprašoma, kaip Jėzaus pažadas, kad jie bus „pakrikštyti Šventąja Dvasia“, išsipildo įstabių Sekminių įvykiu. Sekminės buvo žydų šventė, kuria švėstas įstatymo davimas ant Sinajaus kalno. O dabar ši šventė žymi naujojo Dvasios įstatymo (*Rom* 8, 2), į širdį įrašyto įstatymo (*Jer* 31, 31–34; *2 Kor* 3, 4–6) davimą. Mokiniam susirinkus melstis, galingai nužengia Šventoji Dvasia. Įspūdingi jos atėjimo ženklai – vėjas, ugnis ir garsus ūžesys – tarsi atgaivina teofaniją Sinajuje (*Iš* 19, 16–18).³⁸ Ant kiekvieno mokinio nusileidę „ugnies liežuviai“ primena Jono Krikštytojo žadėtąją apvalančią ugnį (*Mt* 3, 11). Jie pasidarė „pilni Šventosios Dvasios“ (*Apd* 2, 4). Paulius Laiške romiečiams aiškina, kad jie tapo pilni Dievo meilės: „Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota“ (*Rom* 5, 5).

Nužengus Dvasiai, mokiniai tuoj ėmė „kalbėti kitomis kalbomis, kaip Dvasia jiems davė prabilti“ (*Apd* 2, 4). Taip jie skelbė „įstabių Dievo darbų“ (*Apd* 2, 11), t. y. didįjį išganymo darbą, kurį Dievas įvykdė Jėzuje Mesijuje. Dabar mokiniai naujai supranta, ką Jėzus padarė mirdamas ir prisikeldamas, ir geba tai skelbti drąsiai ir su įsitikinimu.

Sekminėmis panaikinamas Babelio prakeiksmas, kai Dievas sumaišė žmonių kalbas dėl jų puikybės (*Pr* 11, 1–9). Dėl nuodėmės radęsis žmonių visuomenės susiskaldymas dabar įveikiamas vienijančia Dvasios galia, išsisklaidžiusių tautų žmones surenkant draugėn apie Dvasios pripildytą Bažnyčią. Užuoat mėginę sakyti kaip Babelio žmonės: „pasidarykime sau vardą“ (*Pr* 11, 4), jie „šauksis Viešpaties vardo“ (*Apd* 2, 21).

Kalbų dovana glaudžiai susijusi su Dievo garbinimu (*Apd* 2, 11; žr. 10, 46). Kaip charizminis reiškinys ji yra Dvasios artumo ženklas,

38 Žr. taip pat teofaniją Elijui ant Horebo (Sinajaus) kalno *1 Kar* 19, 11–13.

kvietimas tikėti. Bet ji negali priversti tikėti: kai kurie žmonės padarė išvadą, kad mokiniai yra girti (*Apd 2, 13*)! Kaltinime, kad mokiniai „prisigėrę jauno vyno“, esama slaptos ironijos. Senajame Testamente jaunas vinas (arba saldus vinas) simbolizavo džiaugsmą ir apščius palaiminimus, kuriuos Dievas duos savo tautai Mesijo amžiui atėjus (*Jl 4, 18; Am 9, 13–14; Zch 9, 16–17*). Jėzus užsiminė, kad jis pats duos dieviškojo gyvenimo „jauno vyno“ (*Mk 2, 22; plg. Jn 2, 10*), kuris turi būti supiltas į naujus vynmaišius. Dabar pasidaro aišku, kas tas jaunas vinas, – tai Šventoji Dvasia! Paulius irgi patvirtina šią sąsają, įspėdamas efeziečius: „Ir nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas, bet būkite pilni Dvasios“ (*Ef 5, 18*).

Atsakydamas į kaltinimus dėl jauno vyno Petras stojasi kaip apaštalų vadovas ir pasako kalbą, kurioje pranašiška aiškina ką tik įvykusį Sekminių įvykį (*Apd 2, 14–39*). Jis aiškina, kad Dvasios išliejimas įvykdo Raštą, ypač Dievo pažadą padalyti pranašystės dovaną visiems savo žmonėms (*Jl 3, 1–2*). Dvasios dovana paverčia Bažnyčią pranašų bendruomene, t. y. vyrais ir moterimis, gebančiais veikiamiems Šventosios Dvasios skelbti Dievo žodį ir aiškinti galingus Dievo darbus. Pranašystė gali apimti regėjimus ir sapnus (*Apd 2, 17*), tai dažnai minima Apaštalų darbuose.³⁹ Šios charizmos yra ženklas, kad prasidėjo „paskutinės dienos“, nors Dvasios darbas bus baigtas tik „Viešpaties dieną“ (*Apd 2, 20*), Jėzaus atėjimo šlovėje ir mirusiųjų prisikėlimo dieną.

Trumpai išdėstydamas Gerąją Naujieną (*Apd 2, 22–36*) Petras aiškina, kad Dvasios dovana yra tiesioginis Jėzaus prisikėlimo ir įžengimo į dangų padarinys: „Dievo dešinės išaukštintas, jis gavo iš Tėvo Šventosios Dvasios pažadą ir ją dabar išliejo. Jūs tai matote ir girdite.“ Pats Jėzus priėmė Dvasią į savo pašlovintąją žmogystę, todėl jis gali išlieti Dvasią savo Bažnyčiai (plg. *Jn 7, 39*) – ši dovana

39 *Apd 7, 56; 9, 10–16; 10, 3–6. 9–20; 16, 9; 18, 9; 22, 17–21; 23, 11.*

patiriama jau dabar, bet galutinai išsiskleis prisikėlimu iš numirusių paskutinę dieną (*Apd 24, 15*).

Lukas aprašo, kuo baigėsi pateptas skelbimas Dvasioje: Petro žodžiai jo klausytojams vertė vėrė širdį, t. y. jie pasijuto tikrai esantys nusidėjėliai ir suvokė, kad jiems reikia atleidimo. Tada jie paklausė Petro, ką turėtų daryti, o šis atsakė: „Atsiverskite [atgailokite], ir kiekvienas tepasikrikštija <...>; tada gausite Šventosios Dvasios dovaną“ (*Apd 2, 38*).

Dvasios krikšto padariniai

Visuose Apaštalų darbuose akivaizdu, kad Dvasios atėjimas yra ne kažkas nepastebimo, bet regima, neabejotina tikrovė, tai, ką „matote ir girdite“ (*Apd 2, 33*).⁴⁰ Gavusieji Dvasią išsyk suvokia jos buvimą ir veikimą savo gyvenime. Toliau apžvelgsime, kaip Apaštalų darbuose vaizduojami Šventosios Dvasios krikšto padariniai.

Dvasia perkeičia gyvenimą. Tai tampa ypač akivaizdu pažvelgus į Petrą: abejojantis, baimingas žvejys, tris kartus išsižadėjęs Jėzaus, tampa sunkiai atpažįstamas – drąsus, pilnas Dvasios Petras pamokslauja tūkstančiams ir žodžiu išgydo luošį. Dvasia kuria džiaugsmo ir nuolatinio garbinimo aplinką, netgi gresiant persekiojimams.⁴¹ Pranašystės ir kalbų charizmos, glaudžiai susijusios su Dievo šloviniu, ypač akivaizdžios.⁴² Mokiniai Jėzaus vardu padaro daug ženklų ir stebuklų. Jie įgauna naujos drąsos skelbti Gerąją Naujieną,

40 Atkreiptinas dėmesys, kad Lukas vartoja galybę terminų Dvasios atėjimui nusakyti: žmonės „pakrikštijami Šventojoje Dvasioje“ (liet. „pakrikštijami Šventąja Dvasia“) (*Apd 1, 5; 11, 16*) arba tampa „pilni Šventosios Dvasios“ (*Apd 2, 4; 9, 17; 4, 31*); jie „gauna Šventąją Dvasią“ (*Apd 2, 38; 8, 15–19; 10, 47; 19, 2*); Dvasia „išliejama“ (*Apd 2, 17–18. 33; 10, 45*); Dvasia „nužengia“ (*Apd 8, 16; 10, 44; 11, 15*) ar „ateina ant“ žmonių (*Apd 1, 8; 19, 6*; lietuviškajame vertime šiose vietose „nužengia“); Dievas „duoda, suteikia“ Dvasią (*Apd 5, 32; 8, 19; 11, 17; 15, 8*).

41 *Apd 2, 47; 3, 8; 4, 21; 5, 41; 11, 18. 23; 13, 48. 52; 15, 3; 16, 23–25; 21, 19–20.*

42 *Apd 2, 4. 11; 10, 44–46; 11, 27–28; 19, 6; 21, 9–11; 15, 32–33; 13, 1–3.*

netgi rizikuodami būti nuplakti, įkalinti ir nukankinti.⁴³ Galiausiai Sekminių įvykis suteikia ankstyviesiems krikščionims glaudžią tarpusavio bendrystę, širdies vienybę, pranokstančią bendrą naudą, asmenybių sugyvenamumą ar bendrą socioekonominę kilmę (*Apd* 2, 42; 4, 32).

Krikštas, rankų uždėjimas ir Dvasios dovana

Nors Sekminės yra unikalus, paradigmatis įvykis Bažnyčiai, bet drauge jis yra ir nuolat atnaujinama bei stiprinama malonė. Petro atsakymas *Apd* 2, 38 patvirtina esant ryšį tarp Sekminių patirties ir sakramentinio Krikšto. Petras nurodo, kad Dvasios dovana perduodama per Bažnyčią vandens krikštu. Taigi esama gelminio vidinio ryšio tarp sakramento ir Sekminių patirties. Nors būtent tai yra norma, Lukas pasakoja ir apie atvejus, kai krikštas ir Dvasios išliejimas įvyksta ne tuo pačiu metu.

Pasakojime apie „Samariečių Sekmines“ Pilypas pakrikštija kelis per jo skelbimą įtikėjusius Evangeliją samariečius. Bet jie gauna Dvasią tik tada, kai sugrįžę iš Jeruzalės apaštalai uždeda ant jų rankas (*Apd* 8, 12–17; plg. 9, 17–18; 19, 5–6).⁴⁴ Bažnyčia laiko, kad iš šio gesto iš dalies kilo Sutvirtinimo sakramentas.⁴⁵ Atvirkščiai nutinka „Pagonių Sekminėse“ (*Apd* 10–11), kai Kornelijus ir jo namiškiai pirmiau bet kokių sakramentinių apeigų pakrikštijami Dvasia. Lukas sako, kad taip yra, nes pirmasis pagonių krikštas buvo labai svarbus Bažnyčios plėtros įvykis. Tai, kad net pagonys galėjo būti priimti į Dievo tautą, buvo tokia radikaliai nauja mintis, jog Dievui teko ją

43 *Apd* 4, 13. 31; 5, 18–25. 40; 7, 60; 8, 3; 12, 1–3; 16, 23; 20, 22–23; 28, 31.

44 Lukas nepaaiškina, kodėl reikia šio antrojo žingsnio, bet viena galimybė yra ši: Pilypo misija Samarijoje buvo naujas ankstyvosios Bažnyčios žingsnis, kurį turėjo oficialiai patvirtinti apaštalai. Lukas neteigia, kad tik apaštalai gali melstis už kitus, kad šie gautų Dvasią. *Apd* 9, 17 Paulius gauna Dvasią per Ananijo rankas, o šis įvardijamas paprasčiausiai „mokiniu“.

45 Žr. *Katekizmq*, 1315.

padaryti neabejotinai aiškia. Lukas aprašo, kaip Šventoji Dvasia orkestruoja visą įvykį: Kornelijų aplanko angelas, Petras išvysta dangišką regėjimą, Dvasia kalba tiesiai Petru, kaip tik tą akimirką atvyksta Kornelijaus pasiuntiniai. Pasakojimo viršūnė – Petras skelbia Evangeliją Kornelijui ir susirinkusiems jo draugams:

Petru tebekalbant šiuos dalykus, Šventoji Dvasia nužengė ant visų, kurie klausėsi žodžio. Su Petru atvykę žydų kilmės tikintieji labai stebėjosi, kad ir pagonims buvo išlieta Šventosios Dvasios dovana. Mat jie girdėjo juos kalbant kalbomis ir šlovinant Dievą. Tuomet Petras tarė: „Argi kas galėtų šitiems neduoti krikštui vandens, jeigu jie, kaip ir mes, gavo Šventąją Dvasią?!“ Ir jis liepė juos pakrikštyti Jėzaus Kristaus vardu. O šie prašė jį pasilikti dar kelias dienas (*Apd* 10, 44–48).

Dvasios nužengimas juntamu būdu, kaip Sekminių dieną, yra tarsi nepaneigiamas ženklas, kad Dievas tiems pagonims suteikia išganymo dovaną. Petru vėliau pasakojant apie šį įvykį, jo klausytojai nustebę sušunka: „Vadinasi, Dievas ir pagonims davė atsivertimo [atgailos] malonę, kad jie gyventų“ (*Apd* 11, 18).

Lukas taip pat atkreipia dėmesį į kitą atvejį, kai pasikartoja Sekminių patirtis. *Apd* 4 mokiniai, prasidėjus Bažnyčios persekiojimui, meldžia ne apsaugos, bet didesnės drąsos skelbiant žodį ir kad jį lydėtų ženklai bei stebuklai. Kaip atsakas į jų maldą, „sudrebėjo susirinkimo vieta, visi prisipildė Šventosios Dvasios ir ėmė drąsiai skelbti Dievo žodį“ (*Apd* 4, 31).

Šie įvairūs epizodai rodo, kad Dievas nėra suvaržytas kaip suteikti Dvasią. Tapti krikščioniu reiškia būti pakrikštytam Jėzaus Kristaus vardu ir priimti apčiuopiamą Šventosios Dvasios išsiliejimą. Tai paprastai yra vientisa tikrovė, bet priklausomai nuo įvairių aplinkybių gali pasitaikyti vienas sandas be kito. Tokiu atveju tai, ko trūksta – ar tai būtų sakramentinis Krikštas, ar Sekminių patirtis, – turi būti suteikta.

Dvasios krikštas ir Bažnyčios misija

Apaštalų darbus tiktų vadinti Šventosios Dvasios darbais, nes Dvasia pasirodo visa kur ir vadovauja visai Bažnyčios veiklai (*Apd* 1, 6–11). Šventoji Dvasia vadovauja kiekvienam naujam Bažnyčios misijos žingsniui, įskaitant pagonių krikštą (*Apd* 8, 26–39; 10, 1–48), Pauliaus ir Barnabo misijų kelionę (*Apd* 13, 1–3) ir misijos išplėtimą į Europą (*Apd* 16, 9–10). Kartais Dvasia Evangelijos skelbėjui aiškiai pasako, ką daryti (*Apd* 8, 29), arba suturi mokinius, kad šie nevyktų, kur buvo suplanavę (*Apd* 16, 6–7). Gyventi Dvasios tiesiogiai vedamam yra, kaip ir pranašystė, įprasto Bažnyčios veikimo dalis.

Apaštalų darbuose sykiu aiškiai pareiškama, kad aukščiausios pareigos Bažnyčioje yra apaštalų ir kad jie yra svarbiausias kanalas Dvasiai darbuotis. Jėzus apaštalams davė įsakymų per Šventąją Dvasią (*Apd* 1, 2), ir būtent apaštalai ištiria ir prižiūri kiekvieną naują Dvasios vedamos Bažnyčios žingsnį (*Apd* 8, 14; 11, 22; 15, 2, 6). Jeruzalės Susirinkime svarstant pagonių priėmimą apaštalai nurodo, kad savo įsakmų sprendimą priėmė Šventosios Dvasios vadovaujami: „Šventajai Dvasiai ir mums pasirodė teisinga“ (*Apd* 15, 28). Spontaniškas Dvasios vedimas ir apaštalų atsakomybė prižiūrėti neprieštarauja vienas kitam ir tvarko Bažnyčios gyvenimą. Abu yra Dvasios dovanos.

2.3 Šv. Paulius ir Dvasios dovana

Pauliaus laiškuose gausu užuominų apie Šventosios Dvasios veikimą Bažnyčioje ir tikinčiojo gyvenime. Nors Paulius nevertoja „Šventosios Dvasios krikšto“ termino, jam tikrai gerai žinomas Apaštalų darbuose aprašomo Dvasios patyrimo pobūdis. Jo laiškuose, parašytuose anksčiau nei Evangelijos ir Apaštalų darbai, atskleidžia stiprus rūpestis, kad Dvasios veikimas vietinėje Bažnyčioje būtų skatinamas ir deramai prižiūrimas. Lukas parodo Šventosios Dvasios aktualų buvimą ir galią pirmiausia per regimąją Bažnyčios

veikimą, ypač per misionierišką jos veiklą, o Paulius daugiau atskleidžia vidinį šventinantį Dvasios darbavimąsi.

Dvasios gavimas

Paulius, kaip ir Lukas, Dvasios gavimą laiko apčiuopiamu įvykiu, įvykstančiu klausantis patepto Evangelijos skelbimo ir tai priimant tikėjimu. Paulius savo skaitytojams dažnai primena šį atsivertimo įvykį, laikydamas savaime suprantama, kad jie kuo puikiausiai suvokia, ką reiškia patirti Dvasios dovaną. Jis tesalonikiečiams primena, kad „mūsų Evangelija neatėjo pas jus vien tik žodžiais, bet su jėga (*dynamis*) ir Šventąja Dvasia, ir su tvirtu įsitikinimu“ (1 Tes 1, 5). Panašiai Paulius sako apie savo skelbimą Korinte: „Mano kalba ir mano skelbimas buvo ne įtikinantys išminties žodžiai, o Dvasios galybės (*dynamis*) parodymas“ (1 Kor 2, 4). „Galybe“ tikriausiai vadinama tiek charizminė veikla (stebuklai, kalbos ir pranašavimas), tiek vidinio įsitikinimo, nepaliekančio jokios abejonės dėl Evangelijos tiesos, patyrimas.⁴⁶ Pauliaus kreipimesi į galatus vėlgi numanoma, kad tai apčiuopiamas patyrimas: „ar jūs gavote Dvasią įstatymo darbais, ar pakludami tikėjimo skelbimui? <...> Argi tiek daug esate iškentėję veltui? <...> Ar tas, kuris jums teikia Dvasią ir pas jus daro stebuklus (*dynameis*), tai daro dėl jūsų įstatymo darbų, ar dėl jūsų klusnumo tikėjimui?“ (Gal 3, 2–5). Dvasios buvimas tikinčiojo širdyje toks apčiuopiamas, kad Paulius gali jį vadinti mūsų šlovingojo paveldėjimo ateisiančiame gyvenime „laidu“, arba garantu (2 Kor 1, 22; 5, 5; Ef 1, 14; žr. Rom 8, 23). Dvasios gavimas parodomas ir kaip galingas apaštalų skelbiamos tiesos patvirtinimas, ir kaip tolesnio dvasinio augimo pamatas.

Keliose vietose Paulius Dvasios gavimą glaudžiai susieja su Krikštu. Būti pakrikštytam reiškia būti „nuplautam“ Dvasia (1 Kor

46 James D. G. Dunn, *Jesus and the Spirit*, 2nd ed. (Grand Rapids: Eerdmans, 1997), 226.

6, 11) ir būti pagirdytam „viena Dvasia“ (1 Kor 12, 13). Krikštas yra Šventosios Dvasios atnaujinantis nuplovimas (Tit 3, 5), o sykiu juo prasideda ir visą gyvenimą trunkantis, diena iš dienos vykstantis tikinčiojo atsinaujinimas (2 Kor 4, 16; plg. Rom 12, 2; Ef 4, 23–24).

Gyvenimas Dvasioje

Galinga Dvasios patirtis, kuria remiasi Paulius, nėra miglotas religinis potyris ar „dvasios pakilumas“. Tai patyrimas *Evangelijos tikrovės* – Dievo meilės, apreikštos jo Sūnaus Jėzaus mirtyje ir prisikėlime, mus išlaisvinančios iš nuodėmės ir įvesdinančios į naują santykį su juo (Rom 5, 5; Ef 1, 5–8). Šventoji Dvasia Kristaus atpirkimo darbą paverčia veiksminga tikrove, energija, laipsniškai perskverbianti visą tikinčiojo gyvenimą. Šį nuolatinį Dvasios darbą Paulius apibūdina įvairiškai: apreiškimu, pašventinimu, laisve, atnaujinimu, sūnyse.

Dvasia daugiausia veikia širdyje, slaptame žmogaus asmenybės centre. Dvasia apšviečia širdies akis (plg. Ef 1, 18) apreikšdama Dievo dovanas, tai, ką „paruošė Dievas tiems, kurie jį myli“ (1 Kor 2, 9–12). Būtent Dvasia asmeniškai parodo dovaną, kurią Dievas davė atsiųsdamas savo Sūnų. Per Dvasią Dievas apreiškia ne tik pamokymus ar priesakus, bet ir *patį save* (1 Kor 2, 11). Krikščionys pažįsta Jėzų kaip Gelbėtoją, nes *yra išgelbėti*, pažįsta Dievą kaip „Aba, Tėvą“, nes *yra tapę* jo sūnumis ar dukterimis (Rom 8, 15; Gal 4, 6).

Šventosios Dvasios apreiškimas veda į vis didesnį gyvenimo perkeitimą: „Mes visi, atidengtu veidu Viešpaties šlovę atspindėdami, daromės panašūs į jo atvaizdą, ir Viešpaties Dvasios veikimu vis didėja mūsų garbingumas“ (2 Kor 3, 18; plg. Rom 8, 29; Kol 3, 10). Paulius šį vyksmą dažnai aprašo kaip šventinimą, t. y. kaip tapimą šventam, „skirtam“ Dievui. Krikščionys jau yra pašventinti per Dvasią Krikštu (1 Kor 1, 2; 6, 11), bet vis dar yra šventinami, kai bendradarbiauja tebesitęsiančiame Dvasios darbe (Rom 15, 16; 1 Tes 4, 3; 5, 23).

Dvasia suteikia laisvę nuo įstatymo (*Rom* 8, 2; *Gal* 5, 18), patiriamą kaip išorinė prievarta, grasinanti mus pasmerkti (*Rom* 8, 1; *Gal* 3, 10). Dvasia mus skatina pasiduoti Dievui spontaniškai, iš širdies gilumos, atsiliepti su dukteriška ar sūniška meile, pasitikėjimu ir klusnumu. Taigi apibūdinant krikščioniškąjį gyvenimą sakoma: „gyvename Dvasia“ (*Gal* 5, 16. 25), esame vadovaujami, „vedami Dievo Dvasios“ (*Rom* 8, 14; *Gal* 5, 18).

Nors šventinti yra Dievo, o ne žmogaus darbas, tikintysis jokiū būdu nėra pasyvus šiame vyksme. Gauti Dvasią – tai pradėti nuolat vykstantį mūšį: karą tarp kūno ir dvasios, tarp žmogaus polinkio į nuodėmę ir Dvasios paskatų į šventumą. Tai visą gyvenimą trunkantis mūšis, jame kiekvienas privalo nuolat rinktis atsiduoti Dvasiai ir atmesti kūną. Paulius ragina: „gyvenkite Dvasia, ir jūs nepasiduosite kūno geismams. Mat kūno geismai priešingi Dvasiai, o Dvasios – kūnui“ (*Gal* 5, 16–17; žr. *Rom* 8, 1–13). Šventinamasis Dvasios darbas žmoguje bus atbaigtas tik prisikėlimu iš mirusiųjų, kai pats kūnas taps „dvasiniu kūnu“ ir dieviškosios šlovės dalininku (*1 Kor* 15, 44–49).

Dvasios charizmos

Norint suprasti Dvasios charizmas, reikia išmanyti Pauliaus mokymą apie gyvenimą Dvasioje. Charizma, taip pat vadinama „dovana“ (*Ef* 4, 7–8) arba Dvasios „darbu“ ar „apraiška“ (*1 Kor* 12, 6–7), yra laisvai Dvasios suteikta Kristaus kūnui ugdyti. Charizmos nėra paprasčiausi prigimtiniai gabumai ar įgyti gebėjimai. Jos yra antgamtinės dovanos, tiek įgalinančios daryti tai, kas žmogui neįmanoma (pavyzdžiui, gydyti ar daryti stebuklus), tiek sustiprinančios prigimtinių dovanų, kaip mokymo ar tarnavimo, iki antgamtinio veiksmingumo lygmens. Paulius savo mokymą apie charizmas labiausiai išplėtoja *1 Kor* 12–14; jis įterptas į dar didesnę dalį apie deoramą elgesį liturgijoje (*1 Kor* 11–14).

Paulius pabrėžia, kad charizmas Šventoji Dvasia dalija laisvai, taip, kaip ji nori. Charizmos skiriasi nuo Krikštu suteikiamos pašvenčiamosios malonės tuo, kad jos duodamos pirmiausia ne dėl asmeninio jas gaunančiojo šventėjimo, bet kad būtų naudojamos kitų labui. Charizmos yra „tarnystės“ būdai (*1 Kor 12, 5*), kadangi jų paskirtis – tarnauti kitiems. Nuostabi charizmų įvairovė skirta palaikyti Bažnyčios vienybę, grindžiamą vieno Dievo – Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios – vienybe (*1 Kor 12, 4–6*).

Charizmos duodamos *kiekvienam* Kristaus kūno nariui dėl bendrojo gėrio (*1 Kor 12, 7; Ef 4, 7*). Visi turi dalį ugdant Bažnyčią ir plėtojant jos misiją. Visiems tenka atsakomybė panaudoti jiems duotas dovanas: „Turime įvairių dovanų, nelygu kokia malonė mums suteikta. <...> tegul ja [jomis] naudojasi“ (*Rom 12, 6; plg. 1 Pt 4, 10*). Nors dovanos duodamos laisvai, krikščionims reikia jų noriai siekti, „rūpestingai ieškoti“, kadangi jos turi stiprią galią ugdyti kitus (*1 Kor 12, 31; 14, 1*).

Paulius įspėja korintiečius, kad charizmos savaime nėra šventumo matas (plg. *Apd 3, 12; 1 Kor 13, 1–3*). Netgi būdami pagonyis jie patyrė tam tikrų tariamai charizminių reiškinių (*1 Kor 12, 2*). Jėzus įspėjo, kad daugelis jam sakys: „Viešpatie, Viešpatie, argi mes nepranašavome tavo vardu, argi neišvarinėjome demonų tavo vardu, argi nedarėme daugybės stebuklų tavo vardu?!“ O jis jiems pareiškė: „Aš niekuomet jūsų nepažinojau. Šalin nuo manęs, jūs nedoreliai!“ (*Mt 7, 22–23*). Šie tekstai duoda suprasti, kad žmonės gali naudotis charizmomis, nors jų mokymas ar gyvenimas nesuderinamas su krikščionių tikėjimu. Kita vertus, šventėjimas paprastai veda į didesnę vašingumą naudojantis charizmomis. Charizmos turi būti ištirtos remiantis pagrindiniu kriterijumi: ar jomis pripažįstama, kad Jėzus yra Viešpats, ir ar jos tikrai tarnauja Bažnyčios misijai (*1 Kor 12, 3; 14, 7–26*).

Pauliaus mokymo apie charizmas šerdis – didis jo himnas meilei (*agape*) Pirmojo laiško korintiečiams 13 skyriuje. Šis skyrius nėra

nukrypimas nuo temos, jame veikiau pateikiamas esminis principas, kuriuo remiantis privalu tvarkyti visą naudojimąsi charizmomis. Netgi pačios didžiausios charizmos be meilės yra niekas (*1 Kor 13, 1–3*). Charizmos vieną dieną liausis, o tikėjimas, viltis ir meilė išliks (*1 Kor 13, 8–13*).⁴⁷ Paulius kalba apie pačią meilę ne kaip apie charizmą, o kaip apie „kelį“ (*hodos*), naudojant charizmas privalu juo eiti, jis sako meilę esant charizmų naudojimo motyvu ir matu (*1 Kor 12, 31*). 13 skyriuje paaiškinęs šį principą, Paulius jį pritaiko 14 skyriuje aiškindamas apie naudojimąsi charizmomis ir įspėdamas korintiečius nenaudoti charizmų nebrandžiai ir savanaudiškai. Dovanos neskirtos nei jauduliui sukelti, nei dėmesiui patraukti ir netgi nei savęs tobulinimui, išskyrus kalbų dovaną kaip asmeninės maldos būdą (*1 Kor 14, 4*). Dovanos pirmiausia yra skirtos veikiau kitų ugdymui meile. Paulius nepriešina charizmų ir meilės, o veikiau parodo priešingumą tarp charizmų, naudojamų su meile, ir tų, kurios naudojamos be meilės. Išties esminė jo mintis yra ši – *pats charizmos naudojimas privalo būti meilės aktas*.

Pauliaus laiškuose esama kelių charizmų sąrašų, nė vienas iš jų nelaikomas sisteminiu ar baigtiniu. Plačiausias pateikiamas *1 Kor 12, 8–10* (plg. *1 Kor 12, 28–30*). Jame išvardijami: išminties žodis, pažinimo žodis, tikėjimas, gydymas, stebuklų darymas, pranašystė, dvasių skyrimas, kalbos ir kalbų aiškinimas. Paulius jas vadina dvasinėmis dovanomis (*pneumatika, 1 Kor 12, 1; 14, 1*), galbūt todėl kad jos ypač priklauso nuo klusnumo Dvasiai. „Išminties žodžiu“ ir „pažinimo žodžiu“ veikiausiai įvardijamas Dvasios įkvėptas kalbėjimas, suteikiantis naują išvalgą į Dievo išganymo planą ir kaip jį praktiškai pritaikyti tikinčiųjų gyvenime. „Pažinimo žodis“ taip pat gali reikšti antgamtinį tam tikrų faktų pažinimą. Pavyzdžiui, Jėzus

47 Tikėjimo ir vilties dabartiniu pavidalu amžinybėje nebebus, nes „Jeigu kas mato, tai kam jam viltis?“ (*Rom 8, 24; žr. 2 Kor 4, 18; 5, 7*), bet šiame gyvenime jie drauge su meile yra pamatas, ant kurio statydinamas Bažnyčios rūmas.

pažino samarietės moters praeitį (*Jn* 4, 17), o Ananijas pažino, kad Saulius atsivertė (*Apd* 9, 10–12). Čia „tikėjimas“ yra ne visiems tikintiesiems bendras nuteisinantis tikėjimas, bet pasitikintis tikrumas, kad Dievas ketina veikti konkrečioje situacijoje. Tai toks tikėjimas, kuris, pasak Jėzaus, galėtų kalnus kilnoti (*Mt* 17, 20; 21, 21; *1 Kor* 13, 2). Gydymas (pažodžiui „gydymo charizmos“) yra tikras išgydymas iš ligos ar negalios atsiliepiant į maldą. Tai dažnai matoma skaitant Apaštalų darbus. Panašiai stebuklų darymas yra Dievo galios parodymas, patvirtinantis Evangelijos tiesą (žr. *Rom* 15, 19; *2 Kor* 12, 12; *Gal* 3, 5; *Žyd* 2, 4). Dvasių skyrimas yra gebėjimas atpažinti, iš kur ateina konkretus dvasinis reiškinys ar kalbėjimas: iš Šventosios Dvasios, piktosios dvasios ar tiesiog žmogaus dvasios.

Likusias tris „dvasines dovanas“ – pranašystę, kalbas ir kalbų aiškinimą – Paulius nuodugniau gvildena *1 Kor* 14. Pauliaus mokymas duoda suprasti, kad yra dvi kalbų dovanos formos. Pirma, kalbomis vadinama malonė melstis ir šlovinti nežinoma kalba (*1 Kor* 14, 4; plg. *Rom* 8, 26–27), tai kažkas panašaus į „neracionalią širdies maldą“⁴⁸. Antra, kalbos gali reikšti viešą žinių susirinkimui. Pastaruoju atveju reikia turinčio kalbų aiškinimo charizmą, kad perteiktų jų prasmę susirinkimui (*1 Kor* 14, 5).

Galiausiai Paulius labiausiai pabrėžia pranašystę kaip charizmą, ypač veiksmingą ugdant Bažnyčią (*1 Kor* 14, 1–5). Pranašystė yra Dvasios įkvėptas kalbėjimas, perteikiant ne savo, bet iš Dievo ateinančią žinią. Ji gali apimti ateities atskleidimą (plg. *Apd* 11, 27–29) ar širdžių perpratimą (*1 Kor* 14, 25; plg. *Apd* 5, 2–4), bet daug dažniau ji pasireiškia padrąsinimo ir paguodos (*1 Kor* 14, 3) ar išpėjimo dėl nuodėmės (*1 Kor* 14, 24) pavidalu. Pranašystė yra vienintelė dovana, visą laiką Pauliaus minima vardijant charizmas. Drauge su apaštalyte ji yra pamatinė Bažnyčiai (*Ef* 2, 20; plg. *1 Kor* 12, 28). Tad Paulius dažnai ragina tikinčiuosius siekti šios dovanos: „rūpestingai

48 George T. Montague, *The Holy Spirit: Growth of a Biblical Tradition* (New York: Paulist, 1976), 155.

ieškokite (gr. *zeloute*) dvasinių dovanų, labiausiai pranašavimo“ (*1 Kor 14, 1*); „[uoliai] siekite (gr. *zeloute*) pranašystės“ (*1 Kor 14, 39*); „Aš norėčiau, kad jūs visi kalbėtumėte kalbomis, bet būtų geriau, jei pranašautumėte“ (*1 Kor 14, 4–5*); „Neniekinkite pranašavimų!“ (*1 Tes 5, 20*).

Dovana, užimanti pirmą vietą charizmų hierarchijoje, yra apaštalytė. Tai charizma, prižiūrinti ir koordinuojanti visų kitų charizmų darnią sąveiką (*1 Kor 12, 28; Ef 4, 11*). Pasak Pauliaus, tarnyba ir charizma arba institucinis ir spontaniškas Dvasios veikimas nėra priešingi vienas kitam. Bažnyčia statydinama ant apaštalų (reprezentuojančių jos institucinį matmenį) ir pranašų (reprezentuojančių jos charizminį matmenį) pamato (*Ef 2, 20*). Šventosios Dvasios veikimas Bažnyčioje yra pavaldus Bažnyčios žmogiškųjų autoritetų priežiūrai ir tyrimui. Bet ir paskirtiesiems ganyti Bažnyčią privalu kliautis Šventąja Dvasia ir jos dvasių skyrimo dovana, ne tik sveiku žmogiškuoju protu. Jie nėra charizmų šeimininkai; jų vaidmuo – jas tvarkyti Bažnyčios ir jos misijos labui.

Paulius taip pat mini charizmas, kurios ne taip akivaizdžiai yra antgamtinės, bet ne mažiau svarbios. Tai tarnavimas, mokymas, paraginimas, šelpimas, vadovavimas ir gailestingumo darbai (*Rom 12, 6–8*; plg. *1 Pt 2, 10–11*). *Ef 4, 11–13* jis išvardija žmonių, turinčių vadovavimo Bažnyčioje dovanas, grupes: tai apaštalai, pranašai, evangelistai, ganytojai ir mokytojai. Paulius taip pat kalba apie santuokos ir celibato charizmas (*1 Kor 7, 7*); ir apie išventintųjų tarnybos charizmą (*1 Tim 4, 14; 2 Tim 1, 6*). Prie šių pridėtinos kitos charizmos, paminėtos kitose Pauliaus raštų ar, apskritai, Naujojo Testamento vietose: tai regėjimai ir apreiškimai (*Apd 9, 10; 10, 3; 11, 5; 16, 9; 18, 9; 2 Kor 12, 1–4*), egzorcizmai (*Apd 8, 7; 16, 18*), užtarimas (*Apd 12, 5; 2 Kor 1, 11*), svetingumas (*Apd 16, 15*), giedojimas (*1 Kor 14, 26; Ef 5, 19*), savanoriškas neturtas (*1 Kor 13, 3; Fil 4, 12*) ir kankinystė (*Apd 7, 59–60; 12, 2; 1 Kor 13, 3*).

Apibendrinant šiuos biblinius apmąstymus – visą išganymo istoriją nuo pradžios iki pabaigos ataudė Šventoji Dvasia, sklendžianti virš pirmapradžių vandenų kuriant pasaulį ir galiausiai drauge su Nuotaka šaukianti: „Ateik, Viešpatie Jėzau!“ (Apd 22, 17. 20). Visas Raštas rodo į eschatologinį Dvasios išliejimą, Dievo plano sudieivinti žmogiškąsias būtybes ir atnaujinti visą kūrinių įvykimą. Šis išliejimas įvyko būtent per Sekmines, bet jis nuolat atnaujinamas Bažnyčios amžiuje ir pasibaigs sulig mirusiųjų prisikėlimu paskutinę dieną. Šiandien Bažnyčioje patiriamas Dvasios krikštas gali būti suprantamas tik turint galvoje visą šį biblinį kontekstą.

3. DVASIOS KRIKŠTAS BAŽNYČIOS TĖVŲ LAIKAIS

Iš šiuolaikinės Dvasios krikšto patirties savaime kyla klausimas: koks yra šios patirties precedentas Bažnyčios istorijoje, ypač formuojančiame Bažnyčios Tėvų amžiuje? Šis klausimas remiasi įsitikinimu, kad tikra Dievo malonė negali nesitęsti gyvojoje Bažnyčios tradicijoje. Nuodugnus šios temos nagrinėjimas pranoktų šios knygos apimtį, tad čia pateikiame keletą trumpų nuorodų, kad nūdien patiriamo Dvasios krikšto pagrindiniai požymiai taip pat reikšėsi Bažnyčios Tėvų laikų Bažnyčioje.⁴⁹

3.1 Patirtinis Dievo ir išganymo dovanos pažinimas

Ir Rytų, ir Vakarų Tėvų raštuose gausiai minima Dvasios dovana kaip patirtinė tikrovė. Tėvai Sekminių įvykio, aprašyto Apaštalų darbuose, nelaike įvykiu, apsiribojančiu praeitimi, bet dabar vykstančiu ir gyvu Bažnyčioje. Šv. Kirilas Jeruzalietis (apie 318–386),

⁴⁹ Nuodugniausias veikalas apie Dvasios krikštą ankstyvojoje Bažnyčioje yra Kiliano McDonnello ir George'o T. Montague studija *Christian Initiation and Baptism in the Holy Spirit: Evidence from the First Eight Centuries*, 2nd ed. (Collegeville, Minn.: Liturgical Press, 1994). Žr. taip pat Norberto Baumerto atsaką *Charisma-Taufe-Geisttaufe* (Würzburg: Echter, 2001).

komentuodamas pasakojimą apie Sekmines ir ypač kaltinimą, kad mokiniai „prisigėrę jauno vyno“ (*Apd 2, 13*), būreliui katechumenų aiškino:

Jie nėra taip girti, kaip galbūt galvojate. Jie išties girti, bet jų apsvaigimas yra blaivus, nužudantis nuodėmes ir atgaivinantis širdį, jis yra priešingas fiziniam girtumui. Girtumas priverčia žmogų pamiršti, ką jis žino; tačiau šis leidžia suprasti iki tol nepažintus dalykus. Jie yra girti, nes vynas, kurį jie gėrė, yra mistinio vynmedžio, sakancio: „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės“ (*Jn 15, 5*).⁵⁰

Kirilas akivaizdžiai tikisi, kad patys katechumenai patirs ką nors panašaus per savo Krikštą. Šv. Ambraziejus (apie 340–397) taip pat šūkteli: „Džiaugsmingai gerkime blaivų Dvasios svaigulį!“⁵¹ Šv. Augustinas (354–430), pamokslaudamas Sekminių liturgijoje, klausia savo bendruomenės: „Ar ne Šventoji Dvasia dabar duodama? Kai kas mano nesąs vertas jos priimti. Žinoma, ji dabar duodama.“⁵² Šie ganytojai gerbia Šventosios Dvasios dovaną kaip didžiulio džiaugsmo šaltinį, kaip tam tikrą dvasinį svaigulį. Tačiau priešingai žemiškajam girtumui, Dvasios dovana veikiau išaukština, nei aptemdo supratimą. Ji veda į šventumą ir pasiaukojančią meilę, o ne į nuodėmę ir žeminantį elgesį.

Dvasios patyrimas laikytas neatsiejamu nuo įkrikščioninimo sakramentų. Krikščioniškasis įvesdinimas buvo vyksmas, galėdavęs tęstis dvejus ar trejus metus – tai būdavo intensyvios katechezės ir atsivertimo gilinimo laikas. Jo metu katechumenus įvesdavo į gyvą santykį su Tėvu per Sūnų ir Dvasią. Šio vyksmo viršūnė dažniausiai būdavo Krikšto, Sutvirtinimo ir Eucharistijos šventimas Velykų

50 Šv. Kirilas Jeruzalietis, *Katechezės*, 17.19, cituojama iš Raniero Cantalamessa, *La sobria ebbrezza dello Spirito* (Roma: Edizioni Rinnovamento nello Spirito Santo, 1997), 6.

51 Cituojama iš Cantalamessa, *La sobria ebbrezza dello Spirito*, 5.

52 *Pamokslas* 267.3. Žr. taip pat Augustinas, *Pamokslas* 225.

vigilijos liturgijoje. Remdamiesi Naujuoju Testamentu kai kurie Tėvai vartojo „Dvasios krikšto“ terminą paprasčiausiai kaip šio sakramentinio įtraukimo į Kristų sinonimą.⁵³

Pasak daugelio Tėvų, krikščioniškame įvesdinime patirtimi pažįstamas dieviškasis gyvenimas, į kurį krikštijamasis panardinamas. Rytuose Kirilas kandidatams sako: kai būsite pakrikštyti, „iš patirties suvoksite mokymo kilnumą“⁵⁴. Vakaruose šv. Hiliaras Puatjietis (apie 300–368) aiškina, kad Dvasia sugyvina mokymą apie mūsų įsūnystę:

[Po Jėzaus krikšto] balsas iš dangaus prabyla: „Tu esi mano mylimasis Sūnus.“ <...> Jis nuskambėjo, kad mes mūsų laikais žinotume, kas tobulai įvyko Kristuje. Po panardinimo į vandenį Šventoji Dvasia liejasi ant mūsų pro dangaus vartus, kad panirtume į dangiškosios garbės patepimą ir taptume Dievo sūnumis per įsūnystę, pažadėtą Tėvo balsu.⁵⁵

Šv. Kiprijonas Kartaginietis († 258) Laiške Donatui iškalbingai liudija apie Krikštu gaunamos Dvasios dovanos poveikį, nupasakodamas, kas įvyko per jo paties Krikštą:

Nužengiau į tuos gyvybę teikiančius vandenį ir visos mano praeties dėmės buvo nuplautos. Patikėjau savo gyvenimą Viešpačiui, jis apvalė mano širdį ir pripildė mane Šventosios Dvasios. Atgimiau nauju žmogumi. Pačiu įstabiausiu būdu visos mano abejonės pranyko. Dabar galiu matyti tai, kas iki tol buvo nuo manęs paslėpta. Supratau, kad galiu daryti tai, kas pirma buvo neįmanoma. Pamačiau, kad gyvendamas pagal kūną buvau

53 Šv. Justinas Kankinys, *Dialogas su Trifonu*, 29.1; Origenas, *Apie Jeremiją*, 2.3; Didimas Aklasis, *Apie Trejybę*, 2.12; Šv. Kirilas Jeruzalietis, *Katechezės*, 17.18.

54 *Pirmoji katechezė*, 12.

55 *Apie Matą*, 2.6. Žr. taip pat *Katechezės*, 3.1, 3; Diadochas Fotikietis, *Šimtas skyrių*, LXXVII (Sources Chrétiennes 5 bis), 135.

nuodėmės valioje ir mano kelias vedė į mirtį, o gyvendamas pagal naująjį gimimą Šventojoje Dvasioje jau ėmiau dalyvauti amžinajame Dievo gyvenime... Neturime plūktis ir lieti prakaito, kad pasiektume tobulumą, nereikia nei pinigų, nei įtakingumo, kad įgytume Šventosios Dvasios dovaną. Ji Dievo laisvai duodama, visada prieinama mums naudotis. Kaip saulė spindi, kaip diena teikia šviesą, srovė drėkina dirvą, lietus laisto žemę, taip dangiškoji Dvasia liejasi į mus.⁵⁶

Akivaizdu, kad krikščioniškasis įvesdinimas ankstyvojoje Bažnyčioje buvo neatsiejama ontologinė ir patirtinė tikrovė, sukianti esminį gyvenimo perkeitimą.

3.2 Charizmos ankstyvojoje Bažnyčioje

Akivaizdu, kad ankstyvojoje Bažnyčioje gausiai reiškėsi charizmos, įskaitant „dvasines dovanas“, minimas Pirmojo laiško korentiečiams 12 skyriuje. Antrajame amžiuje šv. Justinas Kankinys (apie 100–165) rašė: „Pranašystės dovanos lieka su mumis netgi iki dabartinio laiko.“⁵⁷ Šv. Ireniejus (apie 115–202) panašiai sako: „Girdime daugelį brolių turint pranašavimo charizmas ir kalbant visokiausiomis kalbomis per Dvasią, žmonių paslaptis iškeliant į šviesą jų labai ir išaiškinant Dievo slėpinius.“⁵⁸ Ireniejus liudija įvykus daugybę stebuklų ir kitų Dvasios galybės ženklų:

Tie, kurie tikrai yra jo mokiniai, gaunantys malonę iš jo, daro [stebuklus] jo vardu kitų gerovei sulig kiekvieno gautąja iš jo malone. Juk kai kurie tikrai išvaro velnius, jog dažnas taip iš piktųjų dvasių išlaisvintas įtiki ir įsitraukia į Bažnyčią. Kiti iš

56 *Traktatas Donatui apie Dievo malonę*, parafrazavo Anne Field knygoje *From Darkness to Light. What It Meant to Become a Christian in the Early Church* (Ann Arbor: Servant, 1978), 190–192.

57 *Dialogas su Trifonu*.

58 *Prieš erezijas*, 5.6.1.

anksto numano būsimuosius dalykus: jie regi regėjimus ir sako pranašystes. Dar kiti gydo ligonius uždėdami rankas ant jų, ir šie pasveiksta. Be to, netgi mirusieji prikeliama ir lieka gyventi tarp mūsų daugelį metų. Ką man daugiau sakyti? Neįmanoma išvardyti, kiek dovanų Bažnyčia visame pasaulyje gavo iš Dievo Jėzaus Kristaus vardu, To, kuris buvo nukryžiuotas valdant Poncijui Pilotui. Tas dovanas Bažnyčia diena iš dienos naudoja pagonių labui nė vieno neapgaudinėdama ir negaudama jokio atlygio iš jų už tokius stebuklus. Juk ji kaip gavo dovanai iš Dievo, taip dovanai ir tarnauja.⁵⁹

Pasak kai kurių Tėvų, charizmos įprastai palydi krikščioniškojo įvesdinimo apeigas. Veikale *Apie Krikštą* Tertulijonas (apie 160–225) rašo:

Todėl jūs, palaimintieji, kurių laukia Dievo malonė, kai išnirsite iš švenčiausiosios naujojo gimimo maudyklės, kai pirmą kartą pakelsite rankas savo motinos namuose drauge su broliais, prašykite savo Tėvo, prašykite savo Viešpaties, ypatingos jo paveldo malonės – charizmų išdalijimo.⁶⁰

Ir Kirilas Jeruzalietis panašiai įtikinėja kandidatus krikštytis: „Tegu kiekvienas pasirengia priimti dangiškąją pranašystės dovaną... Mano paskutiniai žodžiai, mylimieji, šiame pamokyme yra raginimo žodžiai, akinantys visus jus rengti savo sielas priimti dangiškąsias charizmas.“⁶¹ Hiliaras irgi skatina krikščionis naudoti charizmas: „Naudokimės tokiomis kilniomis dovanomis!“⁶² Kitur jis sako:

59 *Prieš erezijas*, 2.32.4.

60 *Apie Krikštą*, 20.

61 *Katechezės*, 17.19; 18.32; plg. 17.37.

62 *Apie Trejybę*, 2.35.

Mes, atgimusieji per Krikšto sakramentą, patiriame stiprų džiaugsmą, jausdami mumyse pirmuosius Šventosios Dvasios šoktelėjimus. Imame įžvelgti tikėjimo slėpinius, galime pranašauti ir kalbėti su išmintimi. Mūsų viltis tampa stipri ir gauname gausių gydymo dovanų. Demonai pajungti mūsų valdžiai. Tos dovanos įsiskverbia į mus, kaip švelnus lietus, ir pamažėliais subrandina gausių vaisių.⁶³

Gerai žinoma, kad šv. Augustinas pakeitė savo nuomonę apie charizmas. Trečiajame ir ketvirtajame amžiuje dvasinių dovanų sumažėjo iš dalies dėl kilusios montanistų erezijos, piktnaudžiavusios ir nesaikingai naudojusios charizmas.⁶⁴ Reaguojant į šią ereziją buvo vengiama charizminio veikimo. Iš pradžių Augustinas rašė, kad nors charizmos buvo reikalingos apaštalų laikais, dabar, Bažnyčiai pasiekus brandą, jų jau nebereikia. Bet vėliau, būdamas liudininkas daugelio stebulingų išgydymų savo katedroje Hipone, jis suvokė, kad Bažnyčiai reikia šių dovanų. Vėliau jis rašė *Permąstymuose*:

Tikrai tiesa, kad ligoniai ne visada išgyja... Bet mano žodžiai nesuprastini, kad netikima, jog šiandien gali vykti stebuklai Kristaus vardu. Juk kaip tik tuo metu rašiau <...> [Milano] mieste aklajam buvo sugrąžintas regėjimas ir tiek daug kitų panašių dalykų įvyko netgi dabartiniu metu, kad neįmanoma visų jų žinoti ar suskaičiuoti visus tuos, kuriuos tikrai žinome.⁶⁵

Dievo valstybėje Augustinas sumini daug stulbinančių išgydymų, kuriuos jis matė.⁶⁶ Vienu atveju, kai brolis ir sesuo buvo stebuklingai išgydyti iš baisios ligos, jis nupasakoja savo tikinčiųjų

63 *Traktatas apie psalmes*, 64.14–15.

64 Daugiau apie hipotezes, kodėl radosi nuosmukis, žr. McDonnell and Montague, *Christian Initiation*, 116–132.

65 *Permąstymai*, I.13.7.

66 *Dievo valstybė*, XXII.8.

reakciją: „Tokia nuostaba kilo vyrams ir moterims drauge, kad atrodė, jog nesiliaus šauksmai ir ašaros... Jie Dievą garbino šauksmais be žodžių, bet taip triukšmingai, kad mūsų ausys vos ne vos tai pakentė.“⁶⁷ Pamoksle Augustinas ragina savo bendruomenę: „Mūsų Viešpats Jėzus Kristus grąžino regėjimą aklajam, prikėlė Lozorių gyventi... Tad nė vienas, broliai, tenesako, kad mūsų Viešpats Jėzus Kristus nedaro šių dalykų dabar, taip teikdamas pirmenybę pirmajam Bažnyčios amžiui, o ne dabartiniams.“⁶⁸

Su charizmų naudojimu buvo glaudžiai susiję dvasinės kovos suvokimas ir dvasinė valdžia, kurią krikščionys turi Jėzaus vardu. Šv. Justinas Kankinys rašo apie gausius krikščionių atliktus egzorcizmus, liudijančius Evangelijos tiesą:

Jėzus gimė Dievo Tėvo valia tikinčiųjų išganymui ir demonų pražūčiai. Dabar galite tai sužinoti iš to, ką matote savo akimis. Juk visame pasaulyje ir jūsų mieste [Romoje] daug yra demonų apsėstųjų, kurių visi kiti dvasių varytojai, kerėtojai ir burtininkai negalėjo pagydyti, bet kuriuos mūsų krikščionys išgydė ir gydo, darydami bejėgius ir išvarydami juos apsėdusius demonus Jėzaus Kristaus, nukryžiuoto valdant Poncijui Pilotui, vardu.⁶⁹

Šv. Atanazo *Šventojo Antano gyvenime* aprašomas dvasinis mūsų, jį dykumos tėvai nuolat kovodavo. Atanasas pasakoja, kad Antanas daug žmonių išlaisvino iš demonų priespaudos ir kad jį patį dažnai gundydavo ir puldavo piktosios dvasios, bet jis tuos puolimus atremdavo tikėjimu ir malda.

67 *Dievo valstybė*, XXII.8.

68 *Pamokslas*, 38.2.

69 *Antroji apologija*, 6.5–6.

3.3 Džiūgavimas ir kalbų dovana

Po II amžiaus mažai rašyta apie kalbų dovana. Tačiau iš to nebūtinai išplaukia, kad ši dovana Bažnyčioje išnyko. Yra stiprių įrodymų, kad biblinis kalbų reiškinytis ir toliau tęsėsi, nors buvo kitaip įvardijamas bei reikėsi, tikėtina, kitaip. Daug Tėvų kalba apie „džiūgavimą“, balsios maldos ir giedojimo be žodžių formą, kuri, regis, artimai gimininga kalbų dovana, patiriamai nūdien.⁷⁰ Šv. Augustinas tai aprašo taip:

Tas, kuris džiūgauja, netaria žodžių, tik tam tikrą džiaugsmingą bežodį garsą: juk tai sielos balsas išsiveržė džiaugsmu, išreikšdamas, kiek tai įmanu, jausmus neatspindėdamas prasmės. Krykštaudamas iš džiaugsmo žmogus sako žodžius, kurie negali būti pasakyti ir suprasti, jis tiesiog leidžia savo džiaugsmui pratrūkti be žodžių, tada jo balsas, atrodo, išreikš tokią stiprią laimę, kurios jis negali paaiškinti.⁷¹

Augustinas ragina savo tikinčiuosius džiūgauti: „Džiūgaukite ir kalbėkite. Jei negalite išreikšti savo džiaugsmo, džiūgaukite: džiūgavimas išreiškia jūsų džiaugsmą, jei negalite kalbėti. Jūsų džiaugsmas tenebūna tylus.“⁷² Šv. Grigalius Didysis (540–604) paaiškina:

Bet mes tai vadiname *jubilus*, kai pajuntame širdyje tokį džiaugsmą, kad negalime jo išlieti žodžių jėga, tad tas širdies džiugesys liejasi balsu, negalinčiu išsakyti žodžiais. Dabar burna, kaip deramai sakoma, prisipildo juoko, lūpos – džiūgavimo, nes

70 Tėvai džiūgavimo nepriskyrė „kalbėjimui kalbomis“ (*glossolia*) tikriausiai todėl, kad jie kalbas siejo su *Apd* 2 skyriuje aprašomu Sekminių reiškiniu, kur kalbos buvo girdimos veikiau kaip tikros žmonių kalbos, o ne kaip nesąvokinis kalbėjimas.

71 *Apie psalmes*, 99.3.

72 *Apie psalmes*, 97.4.

toje amžinojoje žemėje, kai teisiejo mintys perkeičiamos, kalba pakylima į šlovinimo giesmę.⁷³

Šis džiaugsmas, išsiliejantis bežodžiu šlovinimu, galbūt yra tai, ką Paulius vadina meldimusi dvasia ir giedojimu dvasia (*1 Kor 14, 15*) „psalmių, himnų bei dvasinių giesmių žodžiais“ (*Ef 5, 19; Kol 3, 16*). Garbinimas ankstyvojoje Bažnyčioje dažnai būdavo išraiškingas, susirinkimo nariai spontaniškai išsakydavo gyrius žodžius ir dėkojimus. Dažnai pasitaikydavo atsidusimų, ašarų, spontaniškų giesmių, plojimų.⁷⁴ Džiūgavimas pagal improvizuotas melodijas amžiais buvo įprasta liturgijos dalis, iš dalies formavusi ir Viduramžių bažnytinę muziką.⁷⁵

Iš čia pateiktų pavyzdžių matyti, kad Katalikų charizminiam atsinaujinime patiriamas Dvasios krikštas yra giliai įsišaknijęs Bažnyčios tradicijoje, nors jo forma ir išraiška kai kuo yra specifinė mūsų laikais. Šiame dokumente nėra galimybių aptarti Dvasios charizminį veikimą Bažnyčioje nuo Tėvų amžiaus pabaigos iki mūsų laikų. Tačiau verta atkreipti dėmesį, kad visas charizmų diapazonas, patirtas Atsinaujinime, pasireiškia įvairiu laiku ir įvairiose vietose,

73 *Moralia*, 8.89; plg. 24.10; 28.35; Žr. taip pat Pseudojeronimas, *Breviarium in Psalmos*, XXVI; Kasiodoras. *Ps 32.3; 80.1; 97.5*; Izidorius Sevilitietis, *Opera omnia*, V.43.

74 Žr. Tertulijonas, *Apologija*, 39; Egerija, *Kelionės dienoraštis (The Diary of a Pilgrimage)*, trans. George E. Gingres (Paramus, NJ: Newman Press, 1970), 92); F. Van Der Meer, *Augustine the Bishop* (New York: Sheed and Ward, 1961), 339.

75 Viduramžių mistikai, pavyzdžiui, Ričardas Rolle (1300–1349) rašo apie džiūgavimą: „Jo esybės gelmėse slypi Dievo gyrius ir džiūgaujanti giesmė, jo šlovinimas prasiveržia balsu“; Dievas „atskleis man giesmę, kurią trokštu suprasti, ir jis pavers paprastu ir aiškiu mano džiaugsmingą šauksmą“. Rolle, *The Fire of Love*, 32–34, trans. Clifton Wolters (Harmondsworth, U.K. / Baltimore: Penguin Books, 1972), 146, 153. Žr. taip pat šv. Teresė Avilietė, *Vidinė pilis*, VI.6.10–11.

ypač šventųjų gyvenime: Bernardo, Pranciškaus Asyžiečio, Gertrūdos Didžiosios, Kotrynos Sienietės, Vincento Ferero, Ignaco Lojolos, Pranciškaus Ksavero, Teresės Avilietės, Jono Vianėjaus, Jono Bosko, Pijaus iš Pietrelčinos, Andriejaus Bessette ir daugelio kitų.

Daugelis šiuolaikinės Dvasios krikšto patirties aspektų taip pat pasireiškia mistinėje ir dvasinėje Bažnyčios tradicijoje, ypač Rytuose. Šv. Simeonas Naujasis Teologas (942–1022), Bizantijos vienuolis, daug rašė apie „Šventosios Dvasios krikštą“ kaip gilią mistinę vienybę su Dievu, lydimą ašarų dovanos, sielvarto dėl nuodėmių ir Dievo kaip šviesos regėjimų. Rusas šv. Serafimas Sarovietis (1759–1833) puikiai pasakė, kad „krikščionio gyvenimo tikslas – įgyti Šventąją Dvasią“. Ortodoksų ir Rytų Bažnyčiose taip pat gausu charizmų požymių, tarkim, šv. Taklos Haymanot Etiopo ir šv. Niceto (Nikitos) Novgorodiečio iš Rusijos gyvenimuose.

III dalis

Teologinis apmąstymas

Katalikų charizminio atsinaujinimo, atnaujinusio daugybės krikščionių gyvenimą, patirtas Dvasios išliejimas prašosi nuolat teologiškai apmąstomas. Kodėl Dievas duoda šią malonę? Ar ji skirta visiems katalikams? Kaip ji siejasi su Bažnyčios gyvenimu ir ypač su įkrikščioninimo sakramentais? Kokia šios patirties vieta krikščionio gyvenime? Šioje dalyje pirmiausia trumpai aprašoma teologinė samprata, išsirutuliojusi Atsinaujinime, tada imamasi kai kurių dažniausiai pasitaikančių, Dvasios krikšto keliamų, teologinių klausimų.

1. SAMPRATOS RAIDĄ KATALIKŲ CHARIZMINIAME ATSINAUJINIME

Nuo savo pradžios 1967-aisiais Katalikų charizminis atsinaujinimas rėmėsi patirtiniu įvykiu, vadinamuoju *Šventosios Dvasios krikštu* (arba *krikštu Šventojoje Dvasioje*). Kodėl vartota ši terminologija? Pirmiesiems katalikams, gavusiems šią malonę, didelę įtaką darė neseniai pasibaigęs Vatikano II Susirinkimas ir pirmajai jų patirčiai būdingas ekumeninis matmuo. Jie paėmė tą patį terminą, kurį vartojo Sekmininkų judėjimas, savo ruožtu jį prisitaikęs iš Šventojo Rašto (žr. II dalį, 2 skyrelį). Ši pradžia buvo suvokta kaip atsakas į popiežiaus Jono XXIII maldą už Susirinkimą, prašant „naujųjų Sekminių“. Ryšys tarp „Dvasios krikšto“ ir Sekminių įvykio ir Naujajame Testamente, ir dabartinėje patirtyje, regis, patvirtino, kad šis terminas yra tinkamas.

Pirmieji katalikai, užklupti šios netikėtos Dvasios krikšto malonės, veikiai suvokė, kad ši malonė suvoktina atsižvelgiant į

katalikiškojo gyvenimo giluminį atnaujinimą – Vatikano II Susirinkimo esmę ir tikslą. Jie patyrė stiprią paskatą šią malonę plačiau paskleisti Katalikų Bažnyčioje ir aiškų tikrumą, kad malonė skirta visai Bažnyčiai atnaujinti. Jų stiprus bažnytinis jausmas juos labiausiai skyrė nuo charizminio judėjimo ištakų protestantų bendrijose. Dvasioje pakrikštyti katalikai pripažino, kad šiam judėjimui reikia būti priimtam į Katalikų Bažnyčią, vadovaujamą popiežiaus ir vyskupų.

Nuo pat pradžių buvo pripažįstama, kad Dvasios išliejimas reikalauja nuodugnaus teologinio apmąstymo, įskaitant „Dvasios krikšto“ (angl. *baptism in the Spirit*) terminologijos patikrą remiantis katalikų tradicija. Skatinti teologinį apmąstymą itin rūpinosi Belgijos kardinolas Lėonas Josephas Suenensas, dalyvavęs teologų ir [judėjimo] vadovų susitikime Grotaferatoje, Italijoje, 1973-aisiais ir vėliau prižiūrėjęs *Malines* dokumentų rengimą.⁷⁶ Pirmajame *Malines* dokumente – *Teologinės ir pastoracinės gairės Katalikų charizminiam atsinaujinimui*⁷⁷ – buvo apžvelgiama remiantis katalikų tradicija ir teologija susidariusi judėjimo situacija ir pateikiama daug rekomendacijų. Tarp autorių buvo ir teologų, kurie jau ėmėsi formuluoti tikrai katalikišką Dvasios krikšto teologiją.

Pirmajame *Malines* dokumente pripažinta, kad jau vartojami įvairūs terminai nusakyti tam, kas populiariai buvo vadinama Šventosios Dvasios krikštu. Tiesą sakant, alternatyvūs terminai buvo priimti apie 1972-uosius, kai Charizminis atsinaujinimas pasklido kitose kultūrose ir kalbų grupėse už Šiaurės Amerikos ribų. Viena priežastis, dėl kurios ieškota alternatyvaus žodžių junginio, – tai

76 Šis šešių dokumentų ciklas pavadinimą gavo nuo kardinolo Suenenso, rengusio šiuos dokumentus, arkivyskupijos pavadinimo *Malines* (prancūzų k.), kitaip – Mecheleno (nyderlandų k.), ir Briuselio (*Lietuviškojo leidimo pastaba*).

77 Ann Arbor, Mich.: Word of Life, 1974. Prieiga internete: www.stucom.nl/algemeen/alldocnl.htm.

rūpinimasis išvengti Dvasios krikšto ir Krikšto sakramento painiojimo. Taigi, pavyzdžiui, prancūziškai kalbančiose šalyse dažniausiai vartojamas terminas *effusion de l'Esprit*, itališkai – *effusione dello Spirito* (Dvasios išliejimas). Taip pat yra ir Ispanijoje (*efusion del Espiritu*), ir Portugalijoje (*efusão no Espírito*), nors Lotynų Amerikoje dažniau vartojamas terminas: *bautismo en el Espiritu* ir *batismo no Espírito* (krikštas Dvasioje). Lenkiškai vartojami abu terminai: *wylanie Ducha Świętego* (Šventosios Dvasios išliejimas) ir *chrzest w Duchu Świętym* (krikštas Šventojoje Dvasioje). Vokiškai irgi paplitę abu terminai: *Geisttaufe* (Dvasios krikštas) ir *Erneuerung im Heiligen Geist* (atsinaujinimas Šventojoje Dvasioje). Kai kur paplitę kiti terminai, kaip „naujosios Sekminės“ ar „asmeninės Sekminės“. Angliškai kalbančiame pasaulyje, priešingai, beveik visuotinai laikomasi termino *baptism in the Spirit* – krikštas Dvasioje.⁷⁸ Vartojant krikšto terminologiją ir vaizdinius, būtina nuodugnai paaiškinti šios tikrovės santykį su sakramentiniu Krikštu (žr. 5.1 skyrelį).

Terminas *effusion in the Holy Spirit* (Šventosios Dvasios iš(si) liejimas) pranašesnis tuo, kad jis pašalina bet kokią prielaidą, jog esama dviejų krikštų: vieno – vandens, kito – Dvasios. Tokia prielaida sumenkintų Krikšto sakramentą. Tačiau vertėtų atkreipti dėmesį, kad anglų kalboje nėra tikro atitiktens „iš(si)liejimui“⁷⁹. Kita vertus, terminas „Šventosios Dvasios krikštas“ pranašesnis tuo, kad išsaugo Jono Krikštytojo ir Jėzaus žodžius apie Šventosios Dvasios

78 Lietuvoje šis terminas nėra nusistovėjęs. Vertinys iš anglų k. „krikštas Dvasioje“ ar „krikštas Dvasia“ yra vartojami rečiau. Šiek tiek populiaresnis terminas „Dvasios krikštas“, todėl jis ir pasirinktas kaip pagrindinis šiame dokumente, juolab kad lietuvių kalboje kilminikas yra daugiareikšmis (*Lietuviškojo leidimo pastaba*).

79 Žodis *effusion* (iš(si)liejimas, išsiveržimas) anglų kalboje retai vartojamas kalbant apie Šventąją Dvasią. Žodis *outpouring* (iš(si)liejimas, iš(si)pylimas, ištekėjimas, atvėrimas) panašiai kaip vokiečių k. žodis *Erweckung* – pabudimas) dažnai reiškia veikiau bendruomeninį įvykį, paliečiantį daugelį žmonių, o ne individualią patirtį.

užbaigtą atpirkimo darbą ir tiesiogiai susieja jį su Sekminių įvykiu. Taip pat išreiškiamas ypatingumas to, kas patiriama Atsinaujinime, kur žodis „išsiliejimas“ vartojamas daug platesne prasme, nusakant bet kurį Dvasios veikimą krikščionio gyvenime.

Nors pasakymas „Šventosios Dvasios krikštas“ patvirtina giminingumą su platesniu sekmininkišku ir charizminiu judėjimu, įprastai vartojančiu šį terminą, katalikai privalo vengti klaidinančio aiškinimo apie „du krikštus“. Krikšto terminologijos vartose na sykiu gali sukelti papildomų pastoracinių rūpesčių ten, kur yra sekmininkiškų ar charizminių grupių, pernelyg akcentuojančių kai kuriuos dalykus.

Kiekviena terminologinė tradicija turi ir pagrįstumo, ir ribotumo, susijusi su skirtingais kultūriniais ir bažnytiniais kontekstais. Tai, kad skirtingi terminai ir toliau vartojami, rodo turtingumą tikrovės, kurios neišsena iki galo nusakyti vienu viena fraze.

2. DVASIOS KRIKŠTO ŠIRDIS

Pirmojoje dalyje aprašyti Dvasios krikšto bruožai rodo, kad Dvasios krikštas nėra reiškinys krikščioniškojo gyvenimo paraštėse. Jis siekia Evangelijos esmę – Sūnaus siuntimą ir Šventosios Dvasios siuntimą iš Tėvo. Viešpats Jėzus Kristus yra charizmiškojo liudijimo centre – įsikūnijęs, nukryžiuotas ir prisikėlęs Viešpats Jėzus, kurį Šventoji Dvasia pradėjo, kuriame ji (apsi)gyveno, kurį ji įgalino ir kuris ateis šlovėje. Šią visa apimančią trejybinių perspektyvą Bažnyčiai primena Benedikto XVI žodžiai: Jėzus yra „Tas, kuris atėjo pakrikštyti žmonijos Šventąja Dvasia“⁸⁰.

Per Dvasios krikštą Sekminės sudabartinamos ir yra gyvos nūdienėje Bažnyčioje. Būti pakrikštytam Šventojame Dvasioje reiškia būti pripildytam Meilės, kuri amžinai teka tarp Tėvo ir Sūnaus Šventiausioje Trejybėje, meilės, kuri keičia žmones iki pat giliausio jų

80 *Angelus* per Viešpaties Krikšto šventę 2008 m. sausio 13 d.

esybės lygmens ir daro juos pajėgius savo ruožtu mylėti Dievą. Taip krikščionys patiria Kristaus velykinį slėpinį kaip dabar trykštanti malonės ir galybės šaltinį ir ima pažinti, „koks yra plotis ir ilgis, ir aukštis, ir gylis <...> [Kristaus meilės], kuri pranoksta bet kokį žinojimą“ (Ef 3, 18–19). Jie iš savo širdžių šaukia: „Aba, Tėve!“ (Rom 8, 15; Gal 4, 6), „JĖZUS YRA VIEŠPATS“ (1 Kor 12, 3) ir „Ateik, Viešpatie Jėzau!“ (Apr 22, 16. 20). Tai reiškia patirti stipresnę bendrystę su Švenčiausiosios Trejybės Asmenimis ir būti pakylėtam prie mūsų Dievo duotojo paveldo Kristuje, iš anksto skonėtis būsimoju Prisi-kėlimu. Tai slypi teologinėje Krikšto prasmėje, kurią nusako Paulius: „Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus [Kristus] buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga ga-lia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą“ (Rom 6, 4). Dievas mus „prikėlė ir pasodino danguje su Kristumi Jėzumi“ (Ef 2, 6; plg. Kol 3, 3). Šventoji Dvasia įgalina žmogų būti „tokio nusistaty-mo kaip Kristus Jėzus“ – mąstyti ir mylėti kaip jis (Rom 13, 14; 1 Kor 2, 16; Fil 2, 5), taigi ir daryti tokius darbus, kokius jis darė (Jn 14, 12). Šie dalykai iš esmės galioja kiekvienam pakrikštytajam, bet per Dvasios krikštą jie tampa patiriama tikrove. Tai savo ruožtu veda į pergalę prieš nuodėmę, galią atsispirti pagundoms ir piktojo apgau-lėms ir augimą dorybėmis per vienybę su prisikėlusiu Jėzumi.⁸¹

Charizmos, būdingos Charizminiam atsinaujinimui, ky-la iš Dvasios krikšto centro – atsidavimo Jėzui. Charizmos yra prisikėlu-sio Viešpaties maloningos visagalybės apraiškos, kurias dera priimti su dėkingumu, skatinti ir dosniai naudoti. Tuo nesakoma, kad cha-rizmomis neįmanoma piktnaudžiauti, bet piktnaudžiavimas jomis gali sukeikti didžiulį pavojų, kad bus sekama kitomis dvasiomis, ne

81 Šis naujas šventinamojo Dvasios darbo įsisąmoninimas kviečia naujai at-rasti didžiulius katalikų tradicijos dvasinius turtus: tiek Tėvų laikotarpio, tiek didžiųjų šventųjų ir dvasinių mokytojų gyvenimų; lobius, kurių sku-biai reikia naujai evangelizacijai. Žr. Jonas Paulius II. *Novo millennio ineunte*, 33.

Šventąja Dvasia. Turint galvoje Bažnyčios istorijos kontekstą šiandienė charizmų patirtis Atsinaujinime yra nauja tuo, kad, pirma, visa grupė šv. Pauliaus Pirmajame laiške korintiečiams aprašytų charizmų esti kaip Šventosios Dvasios dovanojimosi Bažnyčiai dalis. Antra, charizmos yra iš esmės prieinamos kiekvienam krikščioniui, jos nėra ribojamos daugiausia dvasininkija ar pašvęstojo gyvenimo asmenimis, ar metų metus gyvenančiais asketine savi-drausme. Charizmos nelaikomos ypatingomis malonėmis itin šventiems žmonėms, bet suvokiamos kaip viešos dovanos, parengiančios Kristaus kūną atlikti savo misiją. Tai, kad charizmas naudoja milijonai katalikų, Bažnyčiai kelia naujų reikalavimų. Reikia toliau plėtoti charizmų teologiją ir kaupti dvasinę bei pastoracinę išmintį dėl jų naudojimo.⁸²

Savo prigimtimi būdamas atsidavimas Dievo Dvasiai, Dvasios krikštas negali būti susaistytas su kokiu nors konkrečiu jo priėmimo ženklu. Dėl šios priežasties mokymas, kad kalbėjimas kalbomis yra būtinas Dvasios krikšto ženklas, nepriimtinas katalikų tradicijai. Tačiau kalbų dovana yra plačiai pasklidusi ir ji dažnai būna pirmoji charizma, patiriama gaunant Dvasios krikštą. Malda kalbomis gali suvaidinti svarbų vaidmenį atveriant žmogų Dvasios įtakai, taigi ir visai dvasinių dovanų sričiai.

3. TEOLOGIJA IR PATIRTIS

Naujajame Testamente ir ankstyvojoje Bažnyčioje laikyta savaime suprantama, kad Dvasios dovana buvo ne tik mokymas, bet ir patirties faktas. Taigi Dvasios krikštas kelia klausimą apie patirties

82 Tarptautinis kolokviumas apie charizmas ir Charizminį atsinaujinimą, vykęs Romoje 2008 m., išreiškia svarbų žingsnį pirmyn pripažįstant šią reikmę, kaip ir ankstesnis Tarptautinis kolokviumas apie išgydymo maldą (2001 m.). Bet bendradarbiaujant ir diskutuojant atsiskleidė šios temos naujumas. Ypač kai kurie atsinaujinimo vadovai parodė turintys plėsti savo supratimą ir praktiką srityje, kurioje jie nebuvo išugdęti.

vertę ir vaidmenį krikščionių gyvenime. Katalikų tradicija visada pripažino patirtinio dvasinio gyvenimo matmens svarbą,⁸³ net jei patirties vaidmuo kartais būdavo teologiškai iškraipomas. Teisingai suprasta patirtis yra visiškai žmogiška, nes ji apima visus žmogiškuosius gebėjimus ir juos neatsiejamai suvienija (penkias jusles, vaizduotę, emocijas, intelektą ir valią). Patirtis neturėtų būti apribota tik jausmais ir emocijomis, kurie ją paverstų tik subjektyvia.

Krikščioniškoji patirtis – tai ne miglotas, subjektyvus reiškinys, kurį galima priskirti įvairiausioms priežastims. Tai objektyvios tikrovės patirtis: Dievo dovanojimosi mums per Jėzaus Kristaus kryžių ir prisikėlimą ir Šventosios Dvasios išsiliejimo patirtis. Krikščioniškoji patirtis visada susijusi su tikėjimo skelbimu ir mokymu. Ji randasi klausantis Dievo žodžio, priimant jį tikėjimu ir dalyvaujant sakramentiniame bei liturginiame Bažnyčios gyvenime. Nors šiame gyvenime mes tiesiogiai nepatiriame Dievo, patiriame sukurtąją tikrovę, kurioje Dievas esti ir veikia (dalyvaudami liturgijoje, klausydami gero pamokslo, melddami, praktikuodami charizmas, susitikdami su šventais žmonėmis, sujudinti krikščioniškosios muzikos ir meno).

O ką Dvasios krikštas keičia šiame kontekste? Dvasios krikštu apreiškiama Tėvo meilė ir tiesa, jog „Jėzus yra Viešpats“, tai nepaprastai pagilina krikščioniškąją patirtį. Drauge tai yra atsidavimas Jėzaus viešpatystei per Šventąją Dvasią, kai žmogus yra vis labiau vedamas Dievo Dvasios (*Rom 8, 14*). „Laivo vairininkas“ jau nebėra žmogus, bet Šventoji Dvasia. Tai yra tikrasis gyvenimas Dvasioje, gyvenimas, vedantis į džiūgaujantį šlovinimą ir garbinimą, į džiaugsmingą liudijimą ir gelminę bendrystę su Dievu ir su kitais.

83 Žr., pavyzdžiui, šv. Augustinas, *Traktatas apie Jono evangeliją*, LIV.12.8: Dievas „pažadino mus didžiai trokšti šio saldaus vidinio jo patyrimo; mes tai įgyjame kasdien augdami“; ir šv. Bernardas, *Pamokslai apie Giesmių giesmę* 1.11: „To nepatyrę teužsidega troškimu ne tik žinoti apie tai, o veikiau tai patirti.“

Nors ir turi patirtinį matmenį, Dievo veikimas mumyse visada yra didesnis, nei mes tai suvokiame.

Būtų klaida įsivaizduoti krikščioniškosios patirties ir sakramentų priešpriešą. Sakramentai, per kuriuos mes įvedami į velykinį Kristaus slėpinį, sudaro krikščioniškosios patirties pamatą. Netgi jei įgauname naujos Dievo veikimo nesakramentiniame kontekste patirties, visa jo prasmė išreiškiama Bažnyčios sakramentuose ir liturgijoje. Krikščioniškoji branda yra vis gilėjanti asmens integracija, apimanti Dievo veikimą ir sakramentuose, ir paskirame tikinčiajame.

4. INSTITUCINIS IR CHARIZMINIS BAŽNYČIOS MATMUO

Apibendrinamas Vatikano II Susirinkimo įžvalgas popiežius Jonas Paulius II teigė, kad „*institucinis matmuo* ir *charizminis matmuo* <...> abu yra svarbūs dieviškajai Jėzaus įsteigtosios Bažnyčios sąrangai, nes jie abu padeda sudabartinti Kristaus slėpinį ir jo gelbėjimo darbą pasaulyje.“⁸⁴ Institucinis ir charizminis – tai du vienas kitą papildantys būdai, kuriais veikia Dvasia, „prisidėdama, nors ir skirtingai, prie Dievo tautos gyvenimo, atnaujinimo ir šventinimo“⁸⁵. Institucinis (arba hierarchinis) matmuo apima viską, ką įsteigė Jėzus savo žemiškojo gyvenimo metu, įskaitant Dvylikos apaštalų pasirinkimą, jo jiems suteiktą valdžią, jo įsakymą skelbti Evangeliją, krikštyti ir švęsti Eucharistiją „mano atminimui“, galią atleisti nuodėmes ir kitus struktūrinius elementus, priklausančius tikėjimo paveldui. Charizminis matmuo apima Šventosios Dvasios per Sekmines ir vėliau spontaniškai išlietas dovanas, ji laisvai dalija savo

84 Jonas Paulius II, Kreipimasis Pasauliniame bažnytinių judėjimų kongrese, 1998 m. gegužės 27 d. Pasviręs šriftas originale.

85 Jonas Paulius II, Kreipimasis į Bažnytinių judėjimų ir naujųjų bendruomenių narius, 1998 m. gegužės 30 d.

dovanas tada ir ten, kur nori.⁸⁶ Institucinis matmuo perduodamas karta iš kartos ir priklauso nuolatinei regimajai Bažnyčios struktūrai. Viešpats charizmiškumą teikia nenuspėjamu būdu, ir jis nepasiduoda susisteminiui. Dvasios krikštas, būdamas spontaniško Dvasios veikimo apraiška, priklauso charizminiam matmeniui, bet sykiu teikia naują gyvybę ir jėgą instituciniam matmeniui, grindžiamam sakramentais.

Jau Naujajame Testamente matyti, kad Bažnyčiai nuolat reikia įtraukti charizminius Dvasios darbus į institucinę struktūrą. Būtent Šventoji Dvasia Bažnyčioje paskatino imtis naujos svarbios iniciatyvos – Pauliaus misijų pas pagonis (*Apd* 13, 2–3), bet pats Paulius pasirūpino apaštalams išdėstyti Evangeliją, kurią skelbė pagonims (*Gal* 2, 2). Kilus labai svarbiam pastoraciniam klausimui dėl pagonių apipjaustymo, Paulius ir Barnabas atidavė jį ištirti apaštalams ir vyresniesiems Jeruzalėje (*Apd* 15, 2), o tada priėmė jų išvadas. Charizminiai Dvasios darbai niekada nebūna nepriklausomi nuo įšventintųjų tarnystės. Be institucinio matmens nėra nuoseklios tradicijos, nėra regimo darinio, į kurį būtų įliejamas charizminis matmuo. Charizminiam matmeniui reikia institucinio kaip apsaugos nuo apgavystės ir klaidos, idant jis galėtų subrandinti Kristaus kūnui ilgalaikių vaisių. Kita vertus, instituciniam matmeniui reikia charizminio, kad kiekviename amžiuje Bažnyčioje pilnatviškai pasireikštų Šventosios Dvasios kūrybingumas ir kad Bažnyčiai būtų

86 Klasikinėje terminologijoje charizmos apibūdinamos kaip *gratiae gratis datae* (laisvai duotos malonės) skiriant jas nuo *gratia gratum faciens* (pašvenčiamosios malonės), suteikiamos sakramentais. Šis Bažnyčios tradicijos daromas skirtumas yra svarbus dėl nūdien plėtojamo ryšio tarp institucinio ir charizminio matmens. Šv. Tomas Akvinietis charizmas plačiai gvildena *Teologijos sumoje*, II-II, 171–178.

nuolat primenama, jog ji priklauso nuo prisikėlusio Viešpaties ir jo Dvasios.⁸⁷

5. DVASIOS KRIKŠTAS IR ĮKRIKŠČIONINIMO SAKRAMENTAI

Nuo pat Katalikų charizminio atsinaujinimo pradžios teologai stengėsi suprasti ir išreikšti ryšį tarp Dvasios krikšto ir sakramentų, ypač įkrikščioninimo sakramentų.⁸⁸ Radosi du pagrindiniai požiūriai, kaip nusakomas Dvasios krikšto ir sakramentų ryšys: kaip Krikšto bei Sutvirtinimo malonės aktualizavimas ir naujas Dvasios atsiuntimas.

5.1 Krikšto ir Sutvirtinimo aktualizavimas

Dvasios krikštas dažnai apibūdinamas kaip sakramentinės Krikšto ir Sutvirtinimo malonės „sugyvinimas“, „atnaujinimas“ ar „išlaisvinimas“. Šiais pasakymais pripažįstama, kad dabar „Dvasios krikštu“ dažnai vadinama patirtis, kuri yra *paskesnė* nei įkrikščioninimo sakramentai, o ankstyvojoje Bažnyčioje „Dvasios krikštu“ vadintas sakramentinis įkrikščioninimas ir jo padariniai, kaip vientisa ontologinė patirtinė tikrovė. Įprasti Krikšto ir Sutvirtinimo padariniai, apie kuriuos rašo Šventasis Raštas ir Bažnyčios Tėvai, – tai

87 Žr. Kardinolas Joseph Ratzinger, „The Ecclesial Movements: A Theological Reflection on Their Place in the Church“, in: *Movements in the Church. Proceedings of the World Congress of the Ecclesial Movements* (Vatican City: Pontificium Concilium pro Laicis, 1999), 23–51. Internetė: www.stucom.nl/algemeen/alldocnl.htm.

88 Ekumeninės perspektyvos šiuo klausimu žr. *On Becoming a Christian: Insights from Scripture and the Patristic Writings With Some Contemporary Reflections*, Report of the Fifth Phase of the International Dialogue Between Some Classical Pentecostal Churches and Leaders and the Catholic Church (1998–2006), par. 227–234, paskelbta PCPCU Information Service 129 (2008/III), pp. 206–207. Internetė: www.stucom.nl/algemeen/alldocnl.htm.

glaudi bendrystė su trivieniu Dievu, išsiliejanti perkeistu gyvenimu, malda ir garbinimu, taip pat uolumu dalytis Evangelija su kitais, dažnai pasireiškiant charizmoms.⁸⁹ Krikščionybei plėtojantis ir kūdikių Krikštui tapus norma, pasidarė įmanoma priimti sakramentus be šių subjektyvių padarinių.⁹⁰ Tokioje situacijoje (ji yra tipiška šiandien) stipri katechezė ir geras ugdymas būtini, norint padėti žmogui augintis gyvą tikėjimą ir asmeniškai prisiimti naują gyvenimą, kurį jis ar ji gavo.

Netgi kai Krikštą ar Sutvirtinimą priima jauni žmonės ar suaugusieji, nors objektyviai malonė yra suteikta, gyvenimą perkeičiančių sakramentų padarinių dėl įvairių priežasčių gali pristigti.⁹¹ Pasak *Katalikų Bažnyčios katekizmo*, Sutvirtinimas tam tikru būdu pratęsia Bažnyčioje Sekminių malonę (1288). Tačiau būtina pripažinti, kad šiandien dažniausiai nepasitaiko, jog tai vyktų gyvai ar juntamai. Įvairūs veiksniai, kaip netinkamas Dievo žodžio skelbimas, drungnas tikėjimas, neapgailėtos nuodėmės, per menkas pasirengimas, sakramentų tikrovės supratimo stoka, sekuliari mąstysena, psichologinės ar dvasinės kliūtys, gali trukdyti sakramentams tapti iš tiesų vaisingiems.⁹²

Šiuo aspektu tai, kas vyksta Dvasios krikšte, yra įkrikščioninimo sakramentų suaktualinimas, dovanos, kuri jau gauta, atgaivinimas,

89 Žr. *Katekizmas*, 1216, 1265–1266, 1302–1303.

90 Svarbu atkreipti dėmesį, kad kūdikių Krikštas yra neįkainojama dovana ir labai sena Bažnyčios tradicija (*Katekizmas*, 1250–1252). Tačiau jo paties nepakanka Krikšto malonei išsiskleisti (*Katekizmas*, 1231).

91 Klasikinėje terminologijoje sakoma, kad sakramentas suteikiamas galiojančiai *ex opere operato* (dėl paties įvykdyto veiksmo fakto); bet tikrasis sakramento veiksmingumas asmens gyvenime yra *ex opere operantis* (dėl veikiančiojo veiksmo), tai yra jis priklauso nuo subjektyvių veiksnių, pavyzdžiui, pasirengimo kokybės, tarnautojo veiksmingumo ir ypač nuo priimančiojo tikėjimo.

92 Žr. Augustinas, *Pamokslas* 269.2; Tomas Akviniėtis, *Summa theologiae*, III, 67–71, ypač 69.8.

lyg įpučiant liepsną (plg. 2 Tim 1, 6). Čia Dievo žodis ypač reikšmingas, nes besirengiantys Dvasios krikštui dažnai išgirsta pilnatviškiau skelbiant tai, kas pirma jiems nebuvo perteikta. Atgimimas ir dieviškasis gyvenimas, gauti Krikštu ir Sutvirtinimu, tampa gyva patirtimi.

Jei Dvasios krikštas priklauso įprastai krikščioniškojo gyvenimo, prasidedančio sulig įkrikščioninimo sakramentais, raidai, tada ši malonė nėra būdinga tik Charizminiam atsinaujinimui. Ji skirtingais pavidalais pasireiškia daugelio katalikų gyvenime, nepriklausomai nuo specifinės Atsinaujinimo terminijos ar stiliaus. Ypatingas Atsinaujinimo pašaukimas – įvardyti šią malonę, pateikti bažnytinį kontekstą ir konkrečią pedagogiką, kad ji būtų priimama, ir skatinti visapusišką jos vaisių augimą.

5.2 Naujas Dvasios darbas

Dvasios krikštas dar kitaip apibūdinamas kaip naujas Dvasios siuntimas į žmogaus gyvenimą. Šis požiūris pabrėžia, kad nors Dvasios krikštas yra iš prigimties susijęs su sakramentais, jis neapibūdinamas vien kaip snaudžiančių sakramentinių malonių išlaisvinimas pašalinant kliūtis. Mintis apie išlaisvinimą išreiškia tik vieną Dvasios krikšto matmenį: to, kas jau yra viduje, įsisąmoninimą ir galios suaktyvinimą. Bet neatkreipiamas dėmesys į kitą aspektą: Dvasia į žmogaus gyvenimą ateina naujai ir suteikia naujų dovanų. Dvasios krikštas yra Šventosios Dvasios veiksmas – tam tikra prasme atskira Dvasios „misija“, – o ne žmogaus darbas. Jis apima ne tik tai, kas „jau duota“, bet ir tai, kas „nauja iš aukštybių“.

Be to, žmonės Dvasios krikštą iš tikrųjų patiria labai įvairiai, nors yra bendras branduolys, aprašytas pirmojoje dalyje. Kai kuriems žmonėms tai yra staigus ir įspūdingas pokytis; kitiems tai veikia laipsniškas keitimasis laikui bėgant. Daugeliui Dvasios krikštas yra jų atsivertimas sulaukus suaugusiųjų amžiaus – asmeninis

susitikimas su Kristumi, iš pašaknių juos perkeičiantis ir pirmą kartą nukreipiantis mokinystės keliu. Kitiems, jau atsivertusiems, Dvasios krikštas – tai stipresnis Dvasios ir jos charizmų išlaisvinimas, ypač rengiantis naujai misijai ar užduočiai, kurią atlikti Dievas juos šaukia. Šv. Tomas Akvinietis kaip tik ir kalba apie tokį įtikinamai naują Dvasios darbą krikščionio gyvenime:

Kaskart, kai didėja dorybė ar augama malone, vyksta neregimasis [Šventosios Dvasios] atsiuntimas... Toks neregimasis atsiuntimas ypač atsiskleidžia malonės augimu, kai žmogus pradeda naują veiklą ar įžengia į naują malonės būklę: pavyzdžiui, kai gauna malonę daryti stebuklus ar pranašystės dovaną, kai Dievo meilės kaitros pastūmėtas sutinka kaip kankinys atiduoti savo gyvybę ar atsisada savo turtų, ar ryžtasi kokiems kitiems sunkiems dalykams.⁹³

Nors Dvasia dažnai nužengia atsiliepdama į maldą, ji nužengia dovanai, slėpingai ir nepakartojamai prisitaikydama prie kiekvieno žmogaus. Todėl negalima privalomu ar įprastu padaryti vieno konkretaus būdo priimti Dvasios krikštą. Ši malonė savo giliausia esme esti maloningai dovanojamas palaiminimas visai Bažnyčiai – ji laisvai duodama ir laisvai priimama.

6. AR DVASIOS KRIKŠTAS SKIRTAS KIEKVIENAM KRIKŠČIONIUI?

Šiuo svarbiu klausimu tebediskutuojama. Charizminiame atsinaujinime daugelis protestantų ir katalikų yra tvirtai įsitikinę, kad Dvasios krikšto malonė skirta kiekvienam Bažnyčios nariui. Anksčiau Katalikų charizminio atsinaujinimo metais tai kartais būdavo išreiškiama lyginant su liturginiu atsinaujinimu. Kaip liturginis atsinaujinimas buvo skirtas visai Bažnyčiai ir turėjo pranykti

93 *Summa theologiae*, I, 43, 6 ad 2.

liturgiškai atsinaujinusioje Bažnyčioje, taip charizminis atsinaujinimas turėjo ištirpti charizmiškai atsinaujinusioje Bažnyčioje. Kiti, įskaitant vyskupus, abejojo dėl tokio tvirtinimo ir matė Charizminį atsinaujinimą kaip vieną iš daugelio naujų bažnytinių judėjimų, turintį savo charizmas ir esantį bendrystėje su visuotine Bažnyčia. Popiežius Jonas Paulius II susiejo konkrečias charizmas su visuotine Bažnyčia mokydamas apie tikinčių pasauliečių susivienijimus: „Visi – ir ganytojai, ir tikintieji – turime pareigą plėtoti ir stiprinti įvairių pasauliečių susivienijimų broliškus ryšius ir santykius, pagrįstus pagarba, nuoširdumu ir bendradarbiavimu. Tik šitaip visa gausybė dovanų ir charizmų, kuriomis Dievas mus apdovanoja, galės būti vaisingai ir tvarkingai pasitelkta bendrų namų statybai.“⁹⁴

Svarbias tiesas išreiškia abiejų pozicijų besilaikantys. Kaip organizuotas judėjimas, turintis savo struktūrą ir įvesdinimo bei ugdymo būdą, Charizminis atsinaujinimas yra vienas iš daugelio bažnytinių judėjimų, kuriam visiškai tinka pirmiau cituoti Jono Pauliaus II žodžiai. Bet Dvasios krikštas yra visiems pakrikštytiesiems tiek, kiek jis atgaivina sakramentinį Krikštą ir Sutvirtinimą.

Panašiai charizmos yra visai Bažnyčiai, nes jos priklauso Jėzaus tarnystei ir yra dalis to, ką jis suteikė Bažnyčiai per Dvyliką.⁹⁵ Tačiau konkretūs pavidalai, kuriuos tos dovanos įvairiais laikais ir įvairiomis aplinkybėmis įgyja, negali būti paversti norma jokiam asmeniui ar grupei. Niekas negali sakyti, kad kokia nors charizma yra visiems krikščionims, nes jos laisvai duodamos pagal Dvasios norą. Ši paskutinė mintis taip pat taikytina tiems Charizminio atsinaujinimo dvasingumo aspektams, kurie pateikia konkretų būdą, kaip atsiliepti į Dvasios krikšto malonę. Jis negali būti laikomas vieninteliu būdu.

94 Apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici* (1988), 31. Taip pat žr. trečiąją tikrojo bažnytiškumo kriterijų – patvarios ir tikros bendrystės liudijimą, nusakytą *Christifideles laici*, 30.

95 Žr. *Mt* 10, 7–8; *Lk* 9, 2; 10, 9; *Mk* 16, 15–18; *I Kor* 14, 1.

7. AR GALIMA MELSTIS UŽ NEKRIKŠTYTUOSIUS, KAD JIE PATIRTŲ DVASIOS KRIKŠTĄ?

Ankstesnis skyrius suteikia progą kelti giminingą klausimą: ar galima melstis už nekrikštytuosius prašant Dvasios krikšto? Rašte pateikiamas vienas atvejis, kur Sekminės primenantis Dvasios išsiliejimas įvyko pirma Krikšto (*Apd* 10, 44–48). Tačiau Lukas paaiškina, kad šis įvykis buvo vienintelis Dievo įsikišimas, parodantis, kad Kristaus išganymas skirtas ir pagonims, ne tik žydams. Kitose Apaštalų darbų vietose ir krikščioniškojoje tradicijoje Krikštas ir Sutvirtinimas yra įprasti būdai Dvasios dovanai suteikti.

Nors Dievas yra laisvas duoti Dvasią taip, kaip jis nori, netgi skyrium nuo sakramentų, jo tauta yra įpareigota gerbti įprastus Kristaus įsteigtus malonės kanalus. Paprastai žmonės turėtų melsti Dvasios krikšto tik atsivertusiems į Kristų ir priėmusiems Krikšto sakramentą. Tačiau tai nekliudo melsti nepakrikštytiesiems Dvasios šviesos ir malonės, padedančios jiems žengti atsivertimo keliu. Kai kuriais atvejais žmonės mielai dalyvauja *Gyvenimo Dvasioje* seminaruose ar panašiuose kursuose iki jie pasirengia pradėti Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeigų programą. Tokiais atvejais vadovai teprašo Viešpaties išminties, kaip melstis už tuos žmones ir užtikrinti tinkamus tolesnius žingsnius, kviečiant juos į pilnutinį įkrikščioninimą (žr. IV dalį, 3 skyrių).

8. AR GALIMA BŪTI PAKRIKŠTYTAM DVASIOJE DAUGIAU NEI VIENĄ KARTĄ?

Dvasios krikštas, kaip jis dažnai suprantamas, yra naujas susitikimas su Dvasia žmogaus gyvenime, patyrimas, sukuriantis ribą tarp „iki tol“ ir „po to“. Šia prasme – tai vienkartinis įvykis, kaip Sekminės ankstyvojoje Bažnyčioje. Tačiau tai neužkerta kelio galimybei patirti naujus Dvasios atėjimus, jų taip pat pasitaikydavo

ankstyvojoje Bažnyčioje (*Apd 4, 31*).⁹⁶ Kartkartėmis visi krikščionys turi ir gali melsti naujo Dvasios išsiliejimo, ypač atsižvelgiant į naują padėtį: pavyzdžiui, santuoką, pašaukimą apaštalauti, ištikus ligai ir kitais atvejais, kai reikia naujų Dvasios dovanų. Taip pat visada išlieka nusigrėžimo pavojus, tokiu atveju reikia atgailos ir atsinaujinimo. Bažnyčia tiki, kad visi krikščionys gauna Šventąją Dvasią per Krikštą, bet maldose ji mus moko visada jos maldauti naujai: „Ateik, Šventoji Dvasia!“

96 Šv. Augustinas rašė: „Dvasia yra pažadėta ne tik tam, kuris jos neturi, bet ir tam, kuris ją jau turi. Ji duodama tam, kuris jos neturi, kad turėtų, o tam, kuris turi, kad gausiau turėtų“ (*Traktatas apie Jono evangeliją, 74.2*).

IV dalis

Pastoraciniai klausimai

Dvasios krikštas daugiausia vaisių subrandina aplinkoje, kurioje tinkamai pastoraciškai palydima, sveikai ugdoma bei įtraukiama į Bažnyčios gyvenimą. Šioje dalyje siūlomos kelios gairės Dvasios krikšto priėmimo ir gyvenimo juo peržiūrai ir atkreipiamas dėmesys į kai kuriuos su tuo susijusius pastoracinius klausimus.

1. RENGIMAS DVASIOS KRIKŠTUI

Geras pasirengimas padeda užtikrinti, kad žmonės patirs Dvasios krikštą ne kaip izoliuotą paviršutinišką įvykį, bet kaip paskatą gyventi nuolatiniu atsivertimu, šventumu ir misija. Pasirengimas sykiu padeda žmonėms atlapoti širdis Dievo malonei ir grįsti savo patirtį tikėjimu ir Bažnyčios gyvenimu.

Daugelis katalikų niekada nebuvo rimtai ugdomi. Negana to, pasak popiežiaus Jono Pauliaus II, daugelis katalikų buvo pakrikštyti ir katechizuoti pakankamai *neevangelizuoti*, t. y. negirdėję taip skelbiamos Evangelijos esminės žinios, kad įvyktų asmenišką susitikimą su Kristumi ir širdies atsivertimas.⁹⁷ Kardinolas Stanisławas Ryłko, Popiežiškosios pasauliečių tarybos pirmininkas, atkreipė dėmesį, kad nūdienos kultūra dažnai „gimdo individus, kurių krikščioniškoji tapatybė yra silpna ir sumišusi, kurių tikėjimas yra ne ką daugiau nei rutininė praktika, dažnai paveikta pavojingo sinkretizmo <...>. Narystė Bažnyčioje, dažnai paviršutiniška ir epizodiška, bent kiek pastebimiau nebeveikia jų pasirinkimų ir elgesio.“⁹⁸

97 Jonas Paulius II, Apaštališkasis paraginimas *Catechesi tradendae*, 19.

98 Kreipimasis Bogotoje, Kolumbijoje, 2006 m. kovo 9 d., prieiga internete: <http://catholiconline.com/featured/headline.php?ID=3166>.

Be to, daugelis žmonių yra sužeisti nedarnos šeimos gyvenime bei kitų mirties kultūros padarinių, todėl dažnai pirma reikia vidinio gydymo, kad žmonės pajęgtų visiškai atsiverti Šventosios Dvasios malonei.

Ugdymas, ypač skelbiant Dievo žodį, yra labai svarbus suteikiant žmonių patirčiai kontekstą ir paaiškinimą. Vatikano II Susirinkimas mokė, kad „Tą apreiškimo planą Dievas vykdo artimai tarpusavyje susijusiais veiksmais ir žodžiais, kad išganymo istorijoje jo atlikti darbai atskleistų ir patvirtintų tai, ko mokė ir ką išreiškė žodžiais, o žodžiai skelbtų darbus ir aiškintų juose glūdintį slėpinį“ (*Dei Verbum*, 2). Šis principas taip pat galioja Dvasios krikštui ir kiekvienam Dievo darbui žmogaus gyvenime. Apskritai esama tiesioginio ryšio tarp to, kas skelbiama, ir to, kas patiriama. Teisingas ir gilus skelbimas bei mokymas atveria žmones Dievo patirčiai ir parengia juos tinkamai aiškinti tai, ką jie patiria. O Dievo patirtis tikėjimo tiesas asmeniškai ir egzistenciškai sugyvina.

Charizminio atsinaujinimo pradžioje kaip būdas rengti katalikus Dvasios krikštui priimti išsirutuliojo *Gyvenimo Dvasioje* seminaras. Šis seminaras dažnai vyksta kaip šešių ar septynių savaitių kursas, tačiau gali būti suspaustas į savaitgalį ar netgi vieną dieną, taip pat gali būti išplėstas į ilgesnį kursą (dešimties ar daugiau savaitių), apimančį tolesnę evangelizaciją ar katechezę.⁹⁹ *Gyvenimo Dvasioje* seminaras paveikiausias katalikams, jau žinantiems tikėjimo pagrindus. Žmonėms, kurių tikėjimas ugdytas menkai arba visai neugdytas, patartina pradėti nuo evangelizacinės programos, kurioje skelbiama pagrindinė Evangelijos žinia.

Žmonių, kurių gyvenimą perkeitė Šventoji Dvasia, asmeniškai liudijimai yra svarbi ugdymo dalis. Tokie liudijimai gali pažadinti laukiantį tikėjimą ir padėti žmonėms konkrečiai suvokti, kaip jų gyvenime veikia Dvasia.

99 Šis kursas vadinamas įvairiai: Šventosios Dvasios seminaru, Naujojo gyvenimo seminaru, Gimimo Dvasioje seminaru ir taip toliau.

Rekomenduojama, kad ugdymas Šventosios Dvasios krikštui priimti apimtų toliau išvardytus sandus.

1.1 Dievo Tėvo meilė

„Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota“ (*Rom 5, 5*). Daugeliui žmonių sunku priimti Dievo meilę todėl, kad jie praicityje yra patyrę atmetimą, ir todėl, kad puolę žmogus linkęs manyti, jog mums reikia pelnyti Dievo meilę. Taigi svarbi rengimo Dvasios krikštui dalis – aiškiai skelbiama asmeninė, besąlygiška, švelni Dievo meilė kiekvienam žmogui, meilė, be galo pranokstanti viską, ką mes galėtume užsitarnauti ar pelnyti. Tai apima Evangelijos pagrindinės kerigmos aiškinimą, t. y. kaip Dievas parodė savo meilę mums: „Dievas mums parodė savo meilę tuo, kad Kristus numirė už mus, kai tebebuvo nusidėjėliai“ (*Rom 5, 8*; žr. *1 Jn 4, 10*). Šventosios Dvasios suteiktas Dievo meilės pažinimas pakeičia žmogų iki pat širdies gelmių ir tampa pagrindu savo ruožtu iš visos širdies atsiliepti meile jam.

1.2 Jėzaus viešpatystė

„Šventai sergėkite savo širdyse Viešpatį Kristų“ (*1 Pt 3, 15*). Ugdumu mokymu terengiami tie, kurie niekada sąmoningai nekvietė į savo širdis Jėzaus kaip Gelbėtojo ir Viešpaties. Tai apima nuodėmės tikrovės paaiškinimą ir gerąją naujieną apie nuodėmių atleidimą ir sutaikinimą su Dievu per Kristaus kryžių. Jėzus yra mūsų draugas ir brolis; jis supranta visą mūsų silpnumą ir gundymus, jis visada su mumis visuose gyvenimo džiaugsmuose ir sielvaruose. Jis tikrai įveikė nuodėmę, jo kryžiaus galia galime pasipriešinti savo nuodėmingiems polinkiams ir gyventi naują Dievo sūnų ir dukterų gyvenimą. Jėzaus aukščiausia valdžia viskam (*Apd 10, 36*) teikia žmonėms taiką, laisvę ir naują troškimą atiduoti jam savo gyvenimą. Mokymas turėtų padėti žmonėms džiaugsmingai priimti

pašaukimą radikaliam būti mokiniais, netgi jei tai ir reiškia paėmus kryžių eiti prieš pasaulio srovę.

1.3 Šventosios Dvasios galybė

„Kai ant jūsų nužengs Šventoji Dvasia, jūs gausite jos galybės“ (*Apd* 1, 8). Dvasios krikštas sukelia vidinę revoliuciją: užuot gyvenus krikščionišką gyvenimą, grindžiamą mūsų pastangomis augti šventumu ir tikintis, kad Dievas jį sustiprins ir vainikuos, giliai suvokiama, kad esame „išgelbėti malone“ (*Ef* 2, 5) ir kad atsiskyre nuo Kristaus nieko negalime.¹⁰⁰ Šis mūsų dvasinio skurdo suvokimas veda ne į nusiminimą, bet į patiklų kliovimąsi Viešpačiu: „Ne galybe, ne jėga, bet mano Dvasia, – kalbėjo Galybių VIEŠPATS“ (*Zch* 4, 6). Geras mokymas Dvasios galybę parodo kaip, pirma, galią šventinti ir, antra, kaip galią parengti mus būti Kristaus liudytojais, kaip kad patį Jėzų atlikti žemiškąją tarnystę įgalino Dvasia (*Lk* 3, 21–22; 4, 18–20). Žmogui mokantis būti Dvasios vedamam, Dvasia išaugina šventumo vaisių: tai „meilė, džiaugsmas, taika, kantrybė, malonumas, gerumas, ištikimybė, romumas, susivaldymas“ (*Gal* 5, 22–23). Šiuo atžvilgiu naudinga remtis pavyzdžiais iš šventųjų gyvenimo. Taip pat turėtų būti mokoma, kaip atpažinti tylius vidinius Dvasios įkvėpimus ir jiems paklusti.

1.4 Atgaila, atleidimas ir dvasinė kova

„Eidami melstis, atleiskite, jei turite ką nors prieš kitus, kad ir jūsų Tėvas danguje jums atleistų jūsų nusižengimus“ (*Mk* 11, 25). Norint visiškai atsiverti Šventajai Dvasiai reikia atgailoti už nuodėmes ir atleisti mums nusikaltusiajam, o kaip tik tai yra Dievo malonė.

Dvasios krikštas dažnai leidžia skvarbiau pažinti nuodėmę ir dvasinę kovą. Juk pats Jėzus tuojau po krikšto buvo nuvestas į dykumą, kad jį gundytų Šėtonas (*Mk* 1, 12–13). Ugdymas turėtų

100 Raniero Cantalamessa, *La sobria ebbrezza dello Spirito*, 50.

apimti praktinį pamokymą, kaip pasipriešinti piktojo taktikai (gundymams, mėginimams įbauginti, melams, kaltinimams) ir apsilikti Dievo šarvais (*Ef* 6, 13–17). Demonai yra puolę angelai, neturintys galios, tik Dievo Apvaizdos leistąją, be to, Kristus ant kryžiaus laimėjo galutinę pergalę prieš juos. Mokymas apie dvasinę kovą niekada neturėtų sukelti demonų baimės nei nesveiko susidomėjimo jais, o veikiau paskatinti uoliai priešintis nuodėmei ir pasitikėti Viešpaties pergale.

Tuose pasaulio kraštuose, kur dažnai burtininkaujama ir praktikuojama okultinė veikla, gali prireikti išlaisvinimo maldų ar – kraštutiniaus atvejais – įgalioto vyskupijos egzorcisto atliekamo egzorcizmo. Prieš meldžiant Dvasios krikšto būtina atkreipti dėmesį į bet kokius demoniškos veiklos ženklus. Dalyviui reikia skatinti aiškiai išsižadėti Šėtono ir visų jo darbų; tinkamas to pavyzdys yra Krikšto pažadų atnaujinimas Velykų liturgijoje. Mokymas taip pat turėtų apimti gelbėjamojo Jėzaus darbo išaiškinimą šiuo būdu: Jėzus išgelbėja mus: 1) iš visų asmeninių nuodėmių; 2) iš visų sužeidimų, kuriuos mums padarė kiti; 3) iš visų piktųjų dvasių; 4) iš ligų; 5) iš mirties.¹⁰¹

Itin patartina prieš meldžiant Dvasios krikšto kviesti žmones priimti Sutaikinimo sakramentą. Žmones derėtų drąsinti reguliariai naudotis sakramentais ir kitomis Bažnyčios teikiamomis priemonėmis pasipriešinti nuodėmei ir Šėtonui (pavyzdžiui, sakramentalijomis – švęstu vandeniu).

1.5. Charizmos

„Siekite meilės, taip pat rūpestingai ieškokite dvasinių dovanų“ (*1 Kor* 14, 1). Nors charizmų duodama kiekvienam Kristaus kūno nariui (*1 Kor* 12, 7), nedaug katalikų žino, kad turi charizmų, ir retai kuris žino, kaip jomis naudotis. Rengimas Dvasios krikštui turėtų

101 Žr. *Séminaire de Vie dans l'Esprit*, vestą Benine, Afrikoje, pateikė Jean Pliya.

apimti mokymą apie Dvasios duodamas charizmas (žr. II dalį, 2.3 skyrelį) ir kaip jas priimti bei kaip jomis naudotis. Charizmos skiriasi nuo Krikštu visiems suteikiamų pašventinančių dovanų (plg. *Iz* 11, 1–2), kurios papildo ir išstobulina dorybes.¹⁰² Jos taip pat skiriasi nuo žmogaus turimų talentų, nors kartais gali remtis žmogiškaisiais talentais, tarkim, mokymu ar svetingumu. Charizmos yra dalijamos skirtingu mastu skirtingiems žmonėms ir skirtos naudoti kitų labai ugdant Kristaus kūną. Pirmoji gauta charizma dažnai, nors ne visada, būna kalbų dovana. Kadangi tai yra paprastas būdas atsiduoti Dvasiai, ji gali būti slenkstis į kitas charizmas. Tačiau, kaip jau rašyta, kalbų dovanos nevalia laikyti būtinu Dvasios krikšto ženklu.

1.6 Nuolatinis augimas

„Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldų“ (*Apd* 2, 42). Kad Dvasios krikštas būtų tvari malonė, privalu išipareigoti praktikoms, stiprinančioms sveiką dvasinę gyvenimą. Kaip ir ankstyvojoje Bažnyčioje, tai apima mokymą, bendrystę, sakramentus ir maldą.

Ugdymu turėtų būti padedama žmonėms įtvirtinti įprotį kasdien melstis ir skaityti Raštą *lectio divina* būdu.

Dvasios krikštas suteikia galingą paskatą formuotis bendruomenei. Idealu, kai *Gyvenimo Dvasioje* seminaras paakina susidaryti reguliariai susitinkančias mažas dalijimosi tikėjimu grupes. Mažos grupės žmonėms teikia aplinką, kurioje plėtojama krikščioniškoji draugystė, dalijamasi džiaugsmu, sielvartu ir naštomis, mokomasi melstis vienam už kitą ir paremti vienas kitą pašaukimo į šventumą kelyje. Tokios grupės yra galingas priešnuodis vienišumui ir šiuolaikinėje visuomenėje tyrančiam nuasmeninimui.

102 Apie pašventinančias Dvasios dovanas žr. *Katekizme*, 1931; apie charizmines dovanas žr. 798–801.

Išties neįmanoma gyventi krikščioniškojo gyvenimo be kurio nors pavidalo bendruomenės.

Dalyviams turėtų būti suteikiama progų ir toliau vis labiau pažinti tikėjimą, šventuosius ir dvasines Bažnyčios tradicijas. Reikalingas ugdymas Bažnyčios moralinio mokymo srityje, ypač atsižvelgiant į sekuliariosios kultūros antpuolius. Kūno teologija, popiežiaus Jono Pauliaus II katechezės apie žmogaus meilę Dievo plane ypač padeda atskleidžiant žmonėms, koks gražus Dievo sumanymas, skirtas žmogaus gyvenimui.

Galiausiai žmonės turėtų nuolat maitinti savo dvasinį gyvenimą reguliariai ir nuoširdžiai dalyvaudami Sutaikinimo sakramente ir Eucharistijoje, kuri yra „viso krikščioniškojo gyvenimo versmė ir viršūnė“ (*Katalikų Bažnyčios katekizmas*, 1324).

1.7 Misija

„Dovanai gavote, dovanai ir duokite!“ (*Mt 10, 8*). Dievo meilė žmogui lieka gyva tik tada, kai ji dovanojama, panašiai vanduo, jei nenuteka, užsistovi ir ima gesti. Mokymas ugdant žmones padeda jiems atpažinti, kur juos siunčia Dvasia: kiekvienam žmogui Dievas patikėjo misiją, nepakartojamą ir nepamainomą dalį, atliktiną Kristaus kūno misijoje.¹⁰³ Žmonės kviečiami palikti „aukštutinį kambarį“ ir eiti į pasaulį, nešant Gerąją Naujieną.

Pasak pastarųjų popiežių, visi katalikai yra šaukiami evangelizuoti.¹⁰⁴ Visi kviečiami pasaulyje būti gyvais Kristaus liudininkais žodžiais ir darbais, šeimoje, darbovietėje ir, apskritai, visuomenėje. Ypač pasauliečiams patikėta užduotis perkeisti kultūrą skleidžiant Kristaus šviesą kiekvienoje visuomenės srityje. Dvasios krikštas dažnai suteikia naujų jėgų ir kūrybiškumo šiai užduočiai atlikti, nes

103 Jonas Paulius II, *Christifideles laici*, 28.

104 Paulius VI, *Evangelii nuntiandi*, 5; Jonas Paulius II, *Redemptoris missio*, 3.

žmonės ima aiškiai suvokti, kad jie yra apdovanoti ir pašaukti būti Evangelijos skelbėjais.

Dalyvauti Bažnyčios misijoje – tai ir atsidėti pačiam, ir atiduoti savo dovanas dažnai nuolankiai ir kukliai tarnystei kitų labui. Tai reiškia būti dėmesingam kitų reikmėms, ypač medžiagiškai ar dvasiškai vargstančiųjų, ir daryti gailestingumo darbus – parūpinti maisto, pastogę, drabužių, padrąsinti; užtarti kitus, melsti išgydymo ir išlaisvinimo; liudyti Evangelijos vertybes ir darbuotis dėl taikos ir teisingumo visuomenėje.

2. MELDŽIANT DVASIOS KRIKŠTO

Šventosios Dvasios krikšto dažniausiai meldžiama maldos grupelės ar bendruomenės aplinkoje, tarp brolių ir seserų, kurie patys patyrė Dvasios krikštą. Kardinolas Paulis Josefas Cordes rašė: „Čia atsiskleidžia *bendruomeninis* Dievo Dvasios matmuo. Ji dažnai pasirenka tikėjimo brolių ir seserų, t. y. Bažnyčios tikėjimo bendruomenės, tarpininkavimą.“¹⁰⁵

Prieš meldžiant Dvasios krikšto dažniausiai sakomas trumpas mokymas, išjudinantis tikėjimą, paaiškinantis, kaip atsiduoti Dvasiai ir atsiverti charizmoms, padrąsinantis laikytis tinkamos pasitikėjimo, ramybės, paprastumo ir džiaugsmo nuostatos. Dera perskaityti pastraipą iš Šventojo Rašto, pavyzdžiui, *Mk* 16, 15–18; *Lk* 11, 9–13; *Jn* 14, 16; *Apd* 2, 1–4; 4, 24–31; 10, 44–46. Tada atnaujinami Krikšto pažadai, vadovaujant kunigui ar diakonui, jei yra galimybė, pagal įprastą liturginę formą, ir meldžiamasi asmeninio atsidavimo Jėzui Kristui malda. Taip žmonės laisvai apsisprendę atsiveria Šventosios Dvasios veikimui, žengia atsivertimo žingsnį – pilnatviškai atsiduoda Jėzui, niekaip nevaržydami Dievo veikimo.¹⁰⁶

105 Paul Josef Cordes, *Call to Holiness*, 13.

106 Ten pat, 14.

Tada tikėjimo bendruomenės vadovai ar nariai meldžiasi už kiekvieną žmogų, prašydami Šventosios Dvasios krikšto. Šią maldą dažnai lydi rankų uždėjimo ant žmogaus galvos ar peties gestas. „Rankų uždėjimas nėra sakramentinė apeiga, nors šis gestas dažnas švenčiant sakramentus. Jis yra veikiau kasdienis gestas, judėjų krikščionių tradicijoje visada žinotas ir praktikuotas.“¹⁰⁷ Rankų uždėjimas žymi, kad broliai ir seserys yra susivieniję su tuo žmogumi, jie su juo eina petys petin. Šiai maldai būdingas paprastumas ir laukiantis tikėjimas, pasitikint Jėzaus pažadu: „Jei tad jūs, būdami nelabi, mokate savo vaikams duoti gerų daiktų, juo labiau jūs Tėvas iš dangaus suteiks Šventąją Dvasią tiems, kurie jį prašo“ (*Lk* 11, 13). Vadovai turėtų išaiškinti, kad Dvasios veikimas yra laisva Dievo dovana, nepriklausoma nuo tų, kurie meldžiasi, šventumo ar dovanų turėjimo. Niekaip neturėtų būti mėginama sukelti kokį nors reiškinį ar kontroliuoti Dvasios darbavimąsi. Kadangi Dvasios krikštas priklauso charizminiam Bažnyčios matmeniui, vertėtų rūpintis nepaversti maldos prašant Dvasios krikšto neva liturgine apeiga, bet palikti Šventajai Dvasiai laisvę veikti taip, kaip ji nori.

Žmonių, kuriems meldžiama Dvasios krikšto, patirtis būna labai įvairi. Kai kuriems tai būna stiprus jausmas, kartais džiaugsmas, lydima ašarų. Kiti patiria didžiulį Dievo meilės jausmą, dar kiti pajunta gelmes siekiančią ramybę, kai kurių atsakas iš viso neišvelgiamas. Kai kuriais atvejais tuojau pasireiškia charizmos, kitais atvejais to nebūna. Kai kurie patiria dvasinius pokyčius vėliau, per kelias dienas ar savaites po maldos. Derėtų padėti dalyviams suprasti, kad Dvasios artumas nematuotinas emocijomis ar jausmais. Kita vertus, pilnatviškam Dvasios išlaisvinimui gali kliudyti pats žmogus, pavyzdžiui, jo baimės, neapgailėta nuodėmė ar vidinės žaizdos. Brandus vadovavimas yra būtinas atpažįstant, kas vyksta, ir jautriai bei pagarbiai padedant kiekvienam žmogui.

¹⁰⁷ Ten pat, 13. Žr., pavyzdžiui, *Pr* 48, 14; *Jst* 34, 9; *2 Kar* 13, 16; *Mk* 10, 16; *Lk* 4, 40; *Apd* 9, 17; 13, 3.

Po maldos prašant Dvasios krikšto dera skirti laiko garbinimui ir dėkojimui. Visi dalyviai drąsinami tuo metu atsiverti Dvasios charizmoms, ypač pranašystei, pažinimo žodžiams, meldimuisi ar giedojimui kalbomis arba spontaniškam gyriui. Drąšinimas naudoti charizmas nereiškia jų priverstinio išgavimo, gerbtina kiekvieno asmens laisvė. Šis bendro garbinimo laikas tebūna tinkama aplinka žmonėms įgauti drąsos ir žengti mažus žingsnelius mokantis naudoti ir atpažinti charizmas. Kaip ir bet kurios dovanos atveju, reikia laiko ir praktikos, kad žmogus išmoktų teisingai naudoti charizmą. Daroma klaidų. Bet jeigu veikiama nuolankumo ir klusnumo dvasia, klaidos ves į pažangą.

Galiausiai privalu atminti, kad nors žmogiškosios pasirengimo priemonės naudingos ir reikalingos, pats Dievas jų nesaistomas. Kai kurie žmonės Dvasios krikštą patiria spontaniškai, be jokio žmogaus įsikišimo. Tai kartais įvyksta per liturgiją ar asmeninę maldą, per rekolekcijas ar konferenciją arba pačiu netikėčiausiu laiku ir netikėčiausioje vietoje. Tokiais atvejais vis tiek reikia sveiko, tęstinio ugdymo, kad Dievo dovana įsišaknytų ir subrandintų vaisių to žmogaus gyvenime. Vadovaujantys pasirengimo programoms turėtų atminti, kad jų užduotis ne sukelti Dvasios veikimą, bet jam padėti, nes Dvasia veikia kiekvieno žmogaus gyvenime nepriklausomai, taip, kaip ji nori.

3. PO DVASIOS KRIKŠTO

Nuo pradžios iki pabaigos parengiamuosiuose mokymuose aiškintina, kad Dvasios krikštas yra ne praeinantis įvykis, bet pradžia kelionės, kurios tikslas yra viso krikščionio gyvenimo atnaujinimas. Dvasios dovana nėra statiška, ji turi augti ir sunokinti brandžių šventumo vaisių.¹⁰⁸ Todėl reikia, kad po maldos prašant Dvasios krikšto žmonėms būtų pasiūlyta kitų galimybių ugdyti dvasinį

108 Žr. McDonnell and Montague, *Christian Initiation*, 89.

gyvenimą. Tai turėtų apimti tęsines Šventojo Rašto ir katalikų mokyimo studijas, ypač pasauliečiams, turintiems charizmą populiariai pamokslauti, bet stokojantiems teologinio pasirėngimo.

Naujai pakrikštytiems Dvasioje žmonėms reikia ir padrąsinimo, ir progų mokytis naudoti turimas dvasines dovanas. Reiktų pamokyti dovanas naudoti pagal jų paskirtį, t. y. Kristaus kūno ugdymui. Gali būti naudinga paaiškinti toliau išdėstytus pagrindinius atpažinimo kriterijus. Tikrą charizmą deramai naudojant:

- dėmesys sutelkiamas veikiau į Jėzų Kristų ir jam teikiama garbė, o ne į individą;
- „žodžio dovanos“, kaip pranašystės, atveju ji turi visiškai derėti su Katalikų Bažnyčios mokymu;¹⁰⁹
- ji turi prisidėti prie Kristaus kūno ugdymo meilėje;
- vengtina perdėti metodo ar technikos svarbą, pavyzdžiui, tartum sėkminga baigtis – išgydymas – priklausytų veikiau nuo žmogaus gebėjimų, o ne būtų laisva Šventosios Dvasios dovana;
- vengtina bet ko, primenančio okultines praktikas, pavyzdžiui, kalbėjimosi su demonais; reikia paprastumo ir nuolankumo, patikėjimo Viešpačiui veikti taip, kaip jis nori;
- ji turi pasireikšti klusnumo dvasia, klusnumo Bažnyčios ganytojams ir turintiems teisėtą valdžią toje vietoje.

4. ĮSITRAUKIMAS Į BAŽNYČIOS GYVENIMĄ

Pirmasis Kristaus kančios, prisikėlimo ir Dvasios išliejimo per Sekmines vaisius – Bažnyčios gimimas. Tada, kaip ir dabar, krikščioniškojo gyvenimo nebuvo galima gyventi pavieniui, tik bendrystėje su Kristaus įsteigta tikinčiųjų bendrija. Tai pripažindamas Charizminis atsinaujinimas visada stengėsi būti visiškoje bendrystėje su

109 Svarbu suprasti, kad pranašystės žodžiais ne duodamas naujas apreiškimas, papildantis tikėjimo paveldą, bet nekintamas Kristaus apreiškimas naujai sugyvinamas šiai kartai.

Bažnyčia ir jos ganytojai. Kaip aptarta III dalies 6 skyrelyje, tam tikra prasme Charizminis atsinaujinimas yra judėjimas tarp kitų judėjimų Bažnyčioje, turintis jam būdingą stilių ir dvasingumą. Tačiau kita prasme Atsinaujinimas yra išskirtinis, būdamas nešėjas malonės, kuri priklauso visai Bažnyčiai ir yra skirta visos Bažnyčios atnaujinimui.¹¹⁰ Ši dvejoja tikrovė sukuria ypatingą Atsinaujinimo vadovų ir dalyvių atsakomybę. Viena vertus, jie yra kviečiami branginti ir puoselėti Dvasios krikšto malonę kaip išskirtinai pasireiškiančią Charizminiame atsinaujinime. Kita vertus, jie kviečiami prisidėti prie šios malonės sklidimo visoje Bažnyčioje, ir tarp tų, kurie nepriklauso Charizminiam atsinaujinimui. Abiem atvejais reikia pasitikėti Šventosios Dvasios vadovavimu, juk ji veda Bažnyčią per istoriją. Kliovimasis Dvasia reikalauja būti įsišaknijusiam į Bažnyčią ir jai priklausyti, pripažįstant, kad Kristus įgaliojo Bažnyčią patikimai aiškinti Dievo žodį ir atpažinti Dvasios darbą.

Charizminio atsinaujinimo įsitraukimas į Bažnyčios gyvenimą apima abu šiuos aspektus: pirma, vis didėjančią judėjimo bažnytinę brandą; antra, ieškojimą būdų, kaip skleisti Sekminių kultūrą visoje Bažnyčioje ir pasaulyje, ypač naujai atrandant įkrikščioninimo sakramentų pilnatvišką galią ir veiksmingumą.

4.1 Katalikų charizminis atsinaujinimas – judėjimas Bažnyčioje

Nuo 1975 m. Charizminis atsinaujinimas yra užmezgęs oficialius santykius su Bažnyčios hierarchija, pirmiausia per kardinolą

¹¹⁰ Kardinolas Suenensas 1986 m. rašė: „jei Charizminį atsinaujinimą įsivaizduosime tik kaip vieną iš kelių dvasinių „judėjimų“, išleisime iš akių ypatingą jo malonę, permelkiančią Bažnyčią. Iš tikrųjų jis nėra judėjimas įprasta sociologine šio termino prasme... Tinkamiausia jį įvardyti kaip „malonės srovę“... Šventosios Dvasios judėjimą ar kvėpsnį, galiojantį kiekvienam krikščioniui“ (*Resting in the Spirit: Malines Document 6* [Dublin: Veritas, 1986], 2; prieiga internete: www.stucom.nl/algemeen/alldocnl.htm).

Suenensą, vėliau per vyskupą (dabar kardinolą) Cordesą ir kardinolą Ryłko iš Popiežiškosios pasauliečių tarybos. Tai svarbus bažnytinės priežiūros ir paramos būdas. Charizminio atsinaujinimo vadovai dalyvauja tarptautiniuose ir vietiniuose susitikimuose su kitų judėjimų vadovais: Fokoliarų, Neokatechumeninio kelio, Bendrystės ir išlaisvinimo (*Communione e Liberazione*), Šv. Egidijaus ir *Schönstatt*. Kai kurios vyskupijos turi atstovą ryšiams su naujais bažnytiniais judėjimais ar sukurtas struktūras bendradarbiavimui tarp judėjimų ir įprastinių vyskupijos ir parapijos struktūrų.

Charizminis atsinaujinimas nėra vientisa tikrovė, turinti vieno-
dą organizacinę struktūrą, tai veikiau srovė, įjanti judėjimus ir grupes, vienijamus bendros Dvasios krikšto patirties, įskaitant maldos grupes, sandoros bendruomenes, evangelizacijos mokyklas, gydymo tarnybas ir itin įvairias kitas grupes bei tarnystes; kai kurios iš jų ekumeninės, kai kurios vien katalikiškos. Kaip Atsinaujinimas palaiko ryšį su vietos Bažnyčios struktūromis, iš dalies priklauso nuo vietos sąlygų, bet esminiai principai galioja visur. Parapija yra pagrindinė vietos Bažnyčios pastoracinė ir apaštalavimo struktūra. Pasak paskutinių popiežių, judėjimai tarnauja kaip raugas, suteikiantis vietos Bažnyčiai naujo įkarščio ir misionieriško veržlumo.¹¹¹ Parapijai reikia judėjimų dvasinio gyvybiškumo, o judėjimams reikia parapijos, kad išvengtų užsisklendimo savyje. Judėjimai turėtų palaikyti glaudžius ryšius su vietos vyskupu, kuris turi visą galią prižiūrėti ir tvarkyti viską, kas susiję su tikėjimu ir apaštalavimu jo vyskupijoje. Kardinolas Ratzingeris apie šį ryšį sakė:

Judėjimams <...> reikia priminti, kad – net jei jie savitai atranda ir perduoda tikėjimo visumą – jie yra dovana Bažnyčiai kaip visumai ir privalo paklusti jos visumos reikalavimams, idant

111 Žr. Jonas Paulius II, Kreipimasis 1998 m. gegužės 30 d.; ir kardinolas Ratzingeris: *Ratzinger Report. An Exclusive Interview on the State of the Church* (San Francisco: Ignatius, 1985), 43–44.

būtų ištikimi savo esmei. Bet ir vietos Bažnyčios, netgi vyskupai, turėtų atminti, kad privalo vengti bet kokio pastoracinių struktūrų ir programų vienodumo. Jie privalo savo pastoracinių sumanymų nepaversti kriterijumi, kas leistina daryti Šventajai Dvasiai.¹¹²

Kardinolas Ryłko taikliai aprašė turinčių viešpatauti abipusės pagarbos ir nuolankumo dvasią:

Jonas Paulius II niekada nepailsdavo tvirtinti, kad bažnytiniai judėjimai ir naujosios bendruomenės yra šaukiami nuolankiai užimti savo vietą vyskupijose ir parapijose, tarnauti Bažnyčiai laikantis nuostatos nė kiek nesididžiuoti ar nesijausti pranašesniems kitų [tikrovių] atžvilgiu ir tikrai gyventi nuoširdaus bendradarbiavimo ir bažnytinės bendrystės dvasia. Ir sykiu Šventasis Tėvas reikalavo, kad ganytojai – vyskupai ir parapijų kunigai – tas grupes turėtų priimti „nuoširdžiai“, pripažindami ir gerbdami savitas jų charizmas ir tėviškai rūpestingai lydėdami jas. Čia tinka šv. Pauliaus auksinė taisyklė: „Negesinkite Dvasios! Neniekinkite pranašavimų! Visa ištirkite ir, kas gera, palaikykite!“ (1 Tes 5, 19–21).¹¹³

Pirmajame istoriniame pasauliečių judėjimų susitikime per 1998 metų Sekmines popiežius Jonas Paulius II kalbėjo apie naujuosius judėjimus kaip apie „apvaizdingą Šventosios Dvasios atsaką“ į mūsų laikų Bažnyčiai tenkančius lemiamus iššūkius. Jis taip pat paragino judėjimus suaugti į „bažnytinę brandą“, t. y. sunokinti brandžių bendrystės ir įsipareigojimo Bažnyčioje vaisių. Bažnytinės brandos požymiai, aptarti *Christifideles laici*, 30, apima pirmenybės teikimą šventumo pašaukimui, ištikimybę Bažnyčios Magisteriumui doktrinos ir moralės srityse, bendrystę su popiežiumi ir vietos vyskupu,

112 Ratzinger, „Ecclesial Movements“, 50.

113 Ryłko, *Kreipimasis Bogotoje, Kolumbijoje*, 2006 m. kovo 9 d.

dalyvavimą Bažnyčios misijoje ir įsipareigojimą gerbti asmens kilnumą žmonių visuomenėje.

4.2 Sekminių kultūros sklaida

Popiežius Jonas Paulius II 2004 m. šiuo paraginiu kreipėsi į Katalikų charizminį atsinaujinimą: „Charizminio judėjimo dėka daugybė krikščionių, vyrų ir moterų, jaunų žmonių ir suaugusiųjų, naujai atrado Sekmines kaip gyvą tikrovę savo kasdieniame gyvenime. Tikiuosi, kad *Sekminių dvasingumas* pasklis Bažnyčioje kaip *atnaujintas maldos, šventumo, bendrystės ir skelbimo akstinas*.“¹¹⁴ Kita proga jis ragino Charizminio atsinaujinimo vadovus padėti įgyvendinti „Sekminių kultūrą“¹¹⁵. Šią žinią pakartojo popiežius Benediktas XVI.¹¹⁶

Kultūra yra bendra gyvensena, įkūnijanti giliausius bendrijos įsitikinimus ir vertybes. Kokia yra Sekminių kultūra? Būtent joje Šventoji Dvasia yra pažįstama, mylima, jos dažnai šaukiamasi, joje visa gyvensena kyla iš veiklaus Dvasios ir jos dovanų buvimo. Tokia kultūra išreiškiama liturgijoje ir bendruomeninėje maldoje, šeimos gyvenime, muzikoje, mene, švietime, poilsyje, politikoje ir kitais socialinės sąveikos pavidalais. Būdingi šios kultūros požymiai: pasitikintis lūkestis, kad Viešpats kalba mums ir veikia mūsų gyvenime; liturgija ir maldos susirinkimai su džiugiu, spontanišku šlovinimu ir garbinimu; dažnas Šventojo Rašto skaitymas ir dalijimasis juo;

114 Mišparų homilija, 2004 m. gegužės 29 d. popiežiaus žinios Katalikų charizminiam atsinaujinimui kompiliaciją žr. „*Then Peter stood up...*“ *Collection of the Popes' addresses to the CCR from its origin to the year 2000* (Rome: ICCRS, 2000). Daugelis nacionalinių vyskupų konferencijų irgi paskelbė pozityvių pareiškimų apie Atsinaujinimą; ankstyviausi iš jų surinkti tritomyje Kilian McDonnell, *Presence, Power, Praise: Documents on the Charismatic Renewal* (Collegetown, Minn.: Liturgical Press, 1980).

115 Audiencija Nacionalinio tarnystės komiteto ir Italijos asociacijos *Rinnovamento nello Spirito* tarybos nariams 2002 m. kovo 14 d.

116 Benediktas XVI, Visuotinė audiencija 2005 m. rugsėjo 28 d.

glaudūs dvasiniai brolystės ir seserystės ryšiai, dažnai pasireiškiantys kokia nors bendruomenės forma; atvirumas gydančiai ir laisvinančiai Dievo galiai; veiklus įsipareigojimas kovoti dvasinę kovą; meilė Dievui, išreiškiamą nuolankia tarnyste vienas kitam ir stokojuantiems; stiprus postūmis ekumenizmo link; uolumas liudyti Evangeliją ir garbingai ateinančio Kristaus laukimas. Galiausiai Sekminių kultūra – gyvybės kultūra, nugalinti mirties kultūrą, – turėtų paveikti ir suformuoti visą visuomenę.

Dvasios išliejimas Katalikų charizminiame atsinaujinime nuo 1967-ųjų jau giliai paveikė daugelį Bažnyčios sričių, bet Bažnyčiai visada reikia gilesnio atnaujinimo. Pakrikštytiesiems Dvasioje tenka svarbus vaidmuo kviečiant visą Bažnyčią vėl sugrįžti į Aukštutinį kambarį ir, susivienijus nepalaujama malda su Marija ir mokiniais, viltinčiai laukti naujojo Šventosios Dvasios nužengimo.

4.3 Dvasios krikštas ir įkrikščioninimo sakramentai

Teologinė Dvasios krikšto ir sakramentinio Krikšto sąsaja aptarta III dalies 5 skyriuje. Šiame skyrelyje pateikiamas vienas kitas pasiūlymas, skirtas pritaikyti pastoracijoje.

Ankstyvojoje Bažnyčioje, kai įkrikščioninimo sakramentus dažniausiai teikdavo suaugusiems, laikyta savaiame suprantama, kad krikščioniškasis įvesdinimas apima radikalų atsivertimą ir perkeičiančią dieviškojo gyvenimo, kuriam krikščionis naujai gimė, patirtį. Ten, kur sakramentai teikiami kūdikiams ar nedideliems vaikams, kaip paprastai būna šiandien, vėliau juos būtina papildyti asmeninio tikėjimo ir atsivertimo elementais, kad sakramentai išskleistų visą savo veiksmingumą. Ypač tuo atveju, kai vaikai auga nekrikščioniškoje arba tik formaliai krikščioniškoje aplinkoje. Šventoji Dvasia objektyviai suteikiama Krikštu ir Sutvirtinimu (*Katalikų Bažnyčios katekizmas*, 1215, 1302), tačiau ta dovana gali likti sieloje snaudžianti. Be to, net dažnas į Bažnyčią ateinantis

suaugusysis stokoja supratimo apie perkeičiančią sakramentų galią bei tikėjimo ja.

Todėl, kad vyktų Bažnyčios atsinaujinimas, itin reikia naujai atrasti įkrikščioninimo sakramentų pilnatvišką galią ir gyvybingumą. Vienas būdas – per rengimo Sutvirtinimui programą, kuri galėtų būti panaši į *Gyvenimo Dvasioje* seminarą. Tokia programa būtų rengiami jauni žmonės pagal jų amžiui tinkantį lygį su dideliu lūkesčiu ir klusnumu priimti į savo gyvenimą Šventąją Dvasią. Ji galėtų apimti pagrindinį Evangelijos skelbimą – tą pradinį skelbimą, kuris paskatina žmogų įsimylėti Jėzų ir atiduoti jam visą savo gyvenimą. Joje kandidatai būtų mokomi pasikliauti Šventosios Dvasios galybe gyvenant išipareigojusį Kristaus mokinių gyvenimą ir augant šventumu. Ji taip pat turėtų apimti mokymą apie charizmas ir po Sutvirtinimo priėmimo – jų naudojimo praktiką, ypač evangelizacijos aplinkoje. Kai kurios vyskupijos jau pradėjo diegti tokio pobūdžio Sutvirtinimo programas. Panašią prieigą galima būtų taikyti Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeigoms.

Patyrę Dvasios krikštą gali atlikti svarbų vaidmenį plėtojant tokias programas, tarnaudami katechetais jose ir padėdami užtikrinti, kad sakramentų veiksmingumo nebūtų stokojama dėl apatijos, rutinos ar tikėjimo stokos.

5. PASTORACINIS TYRIMAS

Beveik per pusę amžiaus nuo Katalikų charizminio atsinaujinimo pradžios nepaprastai augta branda ir išmintimi. Klaidos, dėl nežinojimo ir nepatyrimo padarytos ankstyvosiomis dienomis, ištaisytos. Bet, kaip ir visada krikščioniškajame gyvenime, reikia nuolatinio dvasių skyrimo, sąžinės tyrimo ir atgailos, kad Dievo dovanų nesumenkintų žmogaus klaida ir nuodėmė.

5.1 Ugnies išblėsimas

Kiekvienas naujas Dvasios darbas susiduria su iššūkiu išlaikyti Dievo dovanos įžiebtą pirminį įkarštį ir uolumą siekti šventumo. Esama pavojaus laipsniškai nuo jo atitolti ir tai kartais pasireiškia pagunda pernelyg kontroliuoti Dvasios darbą. Užtuot pasitikėję Dvasia ir jos dovanomis, imame kliautis žmogiškaisiais planais ir sumanymais ar tam tikru būdu veikti. Net charizminiai susirinkimai patenka į atsainumo ir rutiniškumo žabangus. Ilgainiui imame nepaisyti pašaukimo dėmesingai klausytis Viešpaties ir pranašiška tarti jo žodį Bažnyčios labui. Tai savo ruožtu veda į dvasinio aiškumo praradimą. Tampame abejingi Evangelijos skleidimui ir kitų išganymui. Jėzus nuolat įspėdavo mokinius dėl pavojaus užmigti, tapti drungniems ar druskai išsivadėti (*Mk 13, 35–37; Mt 5, 13; Apr 3, 16*). Norėdamas nepasiduoti šiems pavojams Charizminis atsinaujinimas privalo vis iš naujo kurstyti savo pamatinės malonės ugnį, Sekminių malonę, kaip kad darydavo ankstyvieji krikščionys (*Apd 4, 24–31; 2 Tim 1, 6*).

5.2 Sensacijų vaikymasis ir klaidingi lūkesčiai

Deramas tyrimas padės išvengti sensacijų vaikymosi ar pernelyg nesureikšminti ženklų, stebuklų, poilsio Dvasioje ir kitų regimų Dvasios apraiškų. Nors teisinga laukti ir tikėtis, kad Dievas veiks, bet klaidinga reikalauti ypatingų jo veikimo ženklų (žr. *Mt 12, 38–39*). Panašiai gali būti nuvertinti sakramentai kaip pirminiai Kristaus duotosios malonės kanalai. Dvasios krikštas yra ne sakramentų pakaitalas, bet naujai išplieskusio karščio švenčiant sakramentus šaltinis. Taip pat gali būti perdėtai kreipiamas dėmesys į demonų veikimą, sukeliantis nesveiką baimę ir kliudantis žmonėms prisiminti atsakomybę už savo nuodėmes. Pirmiausia dėmesys kreiptinas į pačią Dvasią kaip aukščiausią Davėją ir Dievo Dovaną, o ne į konkrečias jos dovanas.

Panašiai kai kurie žmonės turi klaidingų lūkesčių Dvasios krikšto atžvilgiu. Galbūt jie siekia tiesiog dvasinio pakylėjimo ar tuojau pat išspręsti asmenines problemas, ar sutrumpinti kelią į šventumą. Jei tokia yra priežastis, kilus dvasinei sausrai ar sunkumams, jie veikia atkrinta. Dvasios krikštas yra šventumo malonė mums vesti į krikščioniškosios brandos pilnatvę. Ja nevengiama mokinystės reikalavimų: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teneša savo kryžių ir teseka manimi“ (*Lk* 9, 23). Dvasios krikštas mus *įgalina* su Dievo energija vykdyti šį pašaukimą. Tai malonė, turinti augti per visą žmogaus gyvenimą, jam ar jai kasdien atsiduodant Dvasiai.

5.3 Elitiškumas ir dvasinė puikybė

Elitiškumas ar savyje užsisklendęs maldingumas yra dažna atsinaujinimo judėjimų pagunda. Priklausantys maldos grupei ar bendruomenei privalo vengti apimti pasitenkinimo savimi užsi-skęsti savo rate. Viena yra džiūgauti dėl įstabių Dievo darbų mūsų gyvenime ir tai liudyti ir visiškai kita yra iš aukšto žvelgti į kitus, tarsi mažiau šventus nei mes. Panašiai privalome saugotis abejingumo aplinkinių reikmėms, ypač vietinės Bažnyčios pastoracinėms reikmėms.

Iliuzija, kad dėl iš Dievo gautųjų pranašystės ar kitų charizmų nereikia tyrimo ar priežiūros, yra pavojingas gundymas dvasine puikybe. Rašte aiškinama, kad kiekvieną charizmą reikia ištirti (*1 Kor* 14; *1 Tes* 5, 21; *1 Jn* 4, 1). Niekas nėra savo gautosios charizmos šeimininkas. „Todėl jokia charizma neatpalaiduoja nuo pareigos išlaikyti ryšį su *Bažnyčios Ganytojais* ir būti jiems klusniam.“¹¹⁷

117 *Christifideles laici*, 24.

5.4 Skilimai

Galiausiai visi patyrusieji Dvasios krikštą, ypač vadovai, privalo būti budrūs, sergėtis to, kas dažnai smarkiai kenkia Charizminiam atsinaujinimui ir Bažnyčiai, – skilimų. Netgi pirmajame amžiuje šv. Paulius turėjo perspėti Korinto krikščionis dėl jų skaldymosi dvasios, pavydo ir nesantaikos, rodančių, kad jie vis dar buvo „kūniški“ (*1 Kor 1, 10; 3, 1–3*). Charizminiame atsinaujinime nuoširdūs nuomonių skirtumai tarp vadovų kartais išsigimsta į nuožmius nesutarimus ir maldos grupių ar bendruomenių suirimus. Sėti susiskaldymą, nesantaiką yra pati didžiausia Šėtono užmačia, kad būtų sukliudyta Dievo darbui. Jau Jėzus savo kančios išvakarėse meldėsi: „tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje“ (*Jn 17, 21*). Jei kiekvienas žmogus atsiduos skaistinančiai Dvasiai, brandinančiai nuolankumo, susivaldymo ir meilės vaisius, vienybės ryšys bus stipresnis nei bet kokia skaldanti jėga. Pauliaus kreipimasis tinka ir šiandien:

Taigi, jeigu esama Kristuje paskatinimo, meilės paguodos, jei esama bendrystės Dvasioje, nuoširdumo ir užuojautos, tai padarysite mano džiaugsmą tobulą tuo, kad laikysitės vienos minties, turėsite vienokią meilę, santaiką ir sutarimą (*Fil 2, 1–2*).

Pabaiga

Dvasios krikšto dovana, perkeitusi daugybės žmonių gyvenimą, nuo Katalikų charizminio atsinaujinimo radimosi 1967-aisiais yra didžio džiaugsmo ir dėkojimo Dievui priežastis. Šioje įvykių raidoje galima išvelgti dangiškojo atsakymo dalį į popiežiaus Jono XXIII maldą, kuria jis prašė visus katalikus melstis per Vatikano II Susirinkimą: „Viešpatie, atnaujink savo įstabius darbus mūsų dienomis, kaip kad per naująsias Sekmines!“

Nuo tada popiežiai nuosekliai ir tvirtai teigė, kad Bažnyčiai reikia naujai įžiebtos Sekminių ugnies. Į klausimą, ko Bažnyčiai labiausiai reikia, Paulius VI atsakė: „Dvasios, Šventosios Dvasios... Bažnyčiai reikia nuolatinių Sekminių, jai reikia ugnies širdyje, žodžių lūpose, pranašystės žvilgsnyje.“ 1998-aisiais Jonas Paulius II paragino beveik pusę milijono pasauliečių judėjimų atstovų, susirinkusių Romoje: „Šiandien norėčiau prašyti visų jūsų, susirinkusių čia, Šv. Petro aikštėje, ir visų krikščionių: noriai atsiverkite Dvasios dovanoms! Dėkingai ir klusniai priimkite charizmas, kurių Dvasia niekada nepaliauja mums teikti!“

Popiežius Benediktas XVI tęsė šią įsakią žinią. 2008 m. Pasaulio jaunimo dienose Australijoje jis skelbė: „Bendrai šauksimės Šventosios Dvasios, su pasitikėjimu prašysime Dievo naujųjų Sekminių dovanos Bažnyčiai ir žmonijai trečiajame tūkstantmetyje.“¹¹⁸

Tais pačiais metais lankydamasis Jungtinėse Amerikos Valstijose popiežius meldėsi: „Maldaukime iš Dievo naujųjų Sekminių malonės Bažnyčiai Amerikoje. Tegu ugnies liežuviai, sujungiantys degančią Dievo ir artimo meilę su uolumu skleisti Kristaus Karalystę, nužengia

118 Benediktas XVI, Žinia XXIII Pasaulio jaunimo dienų proga (Sidnėjus, Australija, 2008 m.). Paskelbta 2007 m. liepos 20 d.

ant visų dalyvaujančiųjų!“¹¹⁹ Pradėdamas specialųjį sinodą Afrikai popiežius teigė, kad „Sekminės yra ne tik praeities įvykis, Bažnyčios ištakos, bet... jos vyksta šiandien, teisingiau, dabar: *Nunc Sancte nobis Spiritus*. Meldžiame, kad Viešpats dabar išlietų savo Dvasią ir atkurtų Bažnyčią ir pasaulį.“¹²⁰

Mes, priklausantys Katalikų charizminiam atsinaujinimui, su visa Bažnyčia pasitikėdami meldžiame Tėvą naujai išlieti savo Dvasią trečiajame tūkstantmetyje ir plačiai paskleisti jo jau suteiktą dovaną, ypač kad ji įžiebtų naująją evangelizaciją. „Ateik, Šventoji Dvasia, pripildyk tikinčiųjų širdis ir uždek juos savo meilės ugnimi!“

119 Benediktas XVI, Homilija Šv. Patriko katedroje, Niujorke, 2008 m. balandžio 19 d.

120 Benediktas XVI, Kreipimasis pradėdamas Vyskupų sinodo Antrosios specialios asamblėjos Afrikai Pirmąjį visuotinį susirinkimą, 2009 m. spalio 5 d.

Šis dokumentas yra dvasinis lobis! Dvidešimtmetė mergina Djukeino savaitgalyje ant popieriaus skiautės užrašė žodžius: „Trokštu stebuklo!“ Niekada neįsivaizdavau, kad stebuklas apims pasaulinį Šventosios Dvasios išsiliejimą, taip nuostabiai aprašytą šiuose puslapiuose. Marijos, Šventosios Dvasios Sutuoktinės, užtarimas tepadedą šiam dokumentui skelbti Naująsias Sekmines dėl Naujosios evangelizacijos! Amen!

Patti Gallagher Mansfield, JAV, Katalikų charizminio atsinaujinimo pirmtakė

Šis išsamus dokumentas pateikia visai Bažnyčiai nuostabius teologinius matmenis ir solidžias pastoracines gaires, kaip suprasti, priimti, tarnauti ir gyventi Šventosios Dvasios krikštu – centrine Katalikų charizminio atsinaujinimo malone.

Charles Whitehead, Anglija, buvęs ICCRS prezidentas

Tai turi būti PRIVALOMAS katalikų charizminių bendruomenių, draugijų ir tarnybų dvasinių ir pasauliečių vadovų skaitinys, nes jis taiko tiesiai į Katalikų charizminio atsinaujinimo širdį – istoriškai, bibliškai, doktriniškai ir pastoraciškai. Jis gali pasitarnauti kaip praktinis vadovas kiekvienam, norinčiam suvokti Šventosios Dvasios krikšto gelmes.

Tėvas Bart Pastor, Filipinai, buvęs ICCRS tarybos narys

Šis dokumentas yra brandžių apmąstymų ir plačių konsultacijų vaisius. Jis bus vertingas šaltinis tiems, kurie stengiasi suvokti ir perteikti „krikšto Šventojoje Dvasioje“ tikrovę ir dalyvaujantiems Atsinaujinime, ir platesnei Bažnyčiai. Naujoji evangelizacija neįmanoma be Naujųjų Sekminių, tad šis dokumentas pasirodo svarbiu Bažnyčios gyvenimui metu.

Ralph Martin, JAV, buvęs ICCRS prezidentas,
Popiežiškosios Naujosios evangelizacijos tarybos patarėjas

